

Svenskstudier inom yrkeshögskolan
Sjukskötarstuderandes uppfattningar om svenska och om sina egna
språkfärdigheter i svenska

Minna Uotila
Tammerfors universitet
Institutionen för språk-
och översättningsvetenskap
Nordiska språk
Avhandling pro gradu
Maj 2009

Tampereen yliopisto
Kieli- ja käännöstieteen laitos
Pohjoismaiset kielet

UOTILA, MINNA: Svenskstudier inom yrkeshögskolan. Sjukskötarstuderandes uppfattningar om svenska och om sina egna språkfärdigheter i svenska
Toukokuu 2009

Pro gradu – tutkielma, 104 sivua + liitteet 5 kappaletta

Tarkastelen pro gradu tutkielmassani sairaanhoitajaopiskelijoiden näkemyksiä ruotsin kielestä ja omista kielivalmiuksistaan ruotsissa. Tutkin, miten tulevat sairaanhoitajat näkevät ruotsinopintojensa riittävyyden koulutusohjelmassaan. Tarkastelen myös, miten sairaanhoitajaopiskelijat kokevat ruotsin hyödyn työelämässä. Kielivalmiuksia tarkastelen selvittämällä, miten sairaanhoitajaopiskelijat ajattelevat selviytyvänsä tulevissa työtilanteissaan ruotsiksi. Tutkin myös mahdollisia eroja kahden kielellisesti erilaisen paikkakunnan, Turun ja Tampereen, välillä. Teoreettisessa osiossa kerron suomalaisten ammattikorkeakoulujen kieliopinnoista sekä erityisesti ruotsinopinnoista. Tarkemmin kerron kieliopinnoista sekä kielenkäytöstä terveydenhoitoalalla.

Tutkimukseni on laadullinen tapaustutkimus. Aineiston olen kerännyt kyselylomakkeiden sekä kolmen teemahaastattelun avulla. Mukana on opiskelijoita kahdesta eri kaupungista. Kyselylomakeaineiston olen analysoinut laadullisen aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Haastattelujen tarkoituksena on syventää kyselylomakkeista saamaani tietoa, joten haastattelujen analysointi perustuu kyselylomakkeiden analysoinnissa muodostuneisiin käsitteisiin.

Tutkimustulokset osoittavat, että näkemykset ruotsinopintojen riittävyydestä vaihtelevat paljon eri opiskelijoiden välillä. Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että opiskelijat perustelevat näkemyksiään ruotsin riittävyydestä työelämän, opintojen ja henkilökohtaisen syiden avulla. Myös ruotsin kielen hyödyllisyyttä tai hyödyttömyyttä työelämässä perustellaan hyvin monella tavalla. Opiskelijat perustelevat käsityksiään seikoilla, jotka liittyvät sijoittumiseen työmarkkinoilla, instrumentaalsiin tekijöihin, potilaan näkökulmaan tai ruotsin kieleen suhteessa muihin kieliin. Opiskelijat perustelevat myös selviytymistään ruotsilla työssään monin tavoin. Tekijät, joilla opiskelijat selittävät kykynsä tai kyvyttömyytensä selvitä ruotsilla kytkeytyvät opintoihin, kielivalmiuksiin, motivaatioon, kokemukseen tai rohkeuteen. Esiin tulleet erot kaupunkien välillä selittyvät pääosin kaupunkien erilaisilla kielellisillä ympäristöillä.

Avainsanat: yrkeshögskola, språkstudier, sjukskötare, innehållsanalys

Tack!

Jag vill tacka alla som på ett eller annat sätt har medverkat till att min undersökning har kunnat genomföras och att den nu är färdig. Först vill jag tacka alla de sjukskötare studerande i Pirkanmaan ammattikorkeakoulu och Åbo yrkeshögskola som har deltagit i undersökningen genom att fylla i frågeformuläret och vara med i intervjuerna. Ett stort tack går också till yrkeshögskolornas svensklärare Sari Myllymäki och Soila Lauronen som hjälpte mig bland annat att hitta informanterna. Jag vill också tacka professor Gunilla Harling-Kranck och docent Riitta Jaatinen för deras insatser som handledare. Sist men inte minst vill jag tacka min kära sambo för den uppmuntran och stöd som jag fått under det tidskrävande arbetet.

Innehåll

1 Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Syftet och frågeställningen	11
1.3 Disposition	12
2 Material och metod	12
2.1 Insamling av materialet	12
2.2 Motivering för valet av informanter	16
2.3 Metod	16
3 Teoretiska utgångspunkter	19
3.1 Yrkehögskolorna i Finland	19
3.2 Yrkehögskolor och språkstudier	20
3.2.1 Språk och kommunikationsstudier i yrkehögskolorna.....	20
3.2.2 Språkstudiernas ramar inom yrkehögskolor.....	23
3.2.3 Inriktningar inom den yrkesinriktade språkundervisningen.....	28
3.2.4 Språkundervisningens mål i den professionella undervisningen.....	29
3.3 Studier i svenska i yrkehögskolor	30
3.3.1 Yrkehögskolestuderandes tidigare studier och startnivå i svenska.....	31
3.3.2 Yrkehögskolestuderandes svenskkunskaper i slutet av studierna.....	34
3.4 Sjukskötarstudier i yrkehögskolor	35

3.4.1 Sjukskötarestudier vid Pirkanmaan ammattikorkeakoulu och Åbo yrkeshögskola.....	36
3.4.2 Svenskstudier för sjukskötarstuderandena vid Piramk och ÅboYH.....	36
3.5 Sjukskötare och språkstudier.....	38
3.5.1 Läroplaner och särdragen i språkundervisningen inom social- och hälsovårdsbranschen.....	38
3.5.2 Språkbrukssituationer inom social- och hälsovårdsbranschen....	40
3.5.3 Språkkunskapsbehov i arbetslivet.....	42
4 Analys av materialet.....	43
4.1 Analys av frågeformulär.....	43
4.1.1 Är studierna i svenska tillräckliga i yrkeshögskolan?.....	43
4.1.2 Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?.....	45
4.1.3 Är svenska till nytta i arbetslivet?	48
4.2 Analys av intervjuerna.....	50
5 Resultat av frågeformulären.....	50
5.1 Erbjuder yrkeshögskolan tillräckligt med svenskstudier.....	50
5.1.1 Arbetslivet.....	50
5.1.2 Studiefaktorer.....	51
5.1.3 Egen insats.....	53
5.2 Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?.....	55
5.2.1 Studiefaktorer.....	55
5.2.2 Språkfärdigheter.....	56
5.2.3 Motivation.....	57

5.2.4 Erfarenheter.....	58
5.2.5 Mod.....	59
5.3 Hur ser de studerande på nyttan av svenska i arbetslivet?.....	59
5.3.1 Placeringen i arbetslivet.....	59
5.3.2 Instrumentell faktor.....	61
5.3.3 Patientens synvinkel.....	61
5.3.4 Svenska kontra andra språk.....	62
5.4 Skillnader mellan städerna.....	62
5.4.1 Erbjuder yrkeshögskolan tillräckligt med svenskstudier?.....	62
5.4.2 Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?.....	63
5.4.3 Hur ser de studerande på nyttan av svenska i arbetslivet?.....	64
6 Resultat av intervjuerna.....	65
6.1 Erbjuder yrkeshögskolan tillräckligt med svenskstudier.....	65
6.1.1 Arbetslivet.....	65
6.1.2 Studiefaktorer.....	66
6.1.3 Egen insats.....	69
6.2 Hur ser de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?.....	69
6.2.1 Studiefaktorer.....	69
6.2.2 Språkfärdigheter.....	70
6.2.3 Motivation.....	71
6.2.4 Erfarenheter.....	71
6.2.5 Mod.....	72
6.3 Hur ser de studerande på nyttan av svenska i arbetslivet?.....	73
6.3.1 Placeringen i arbetslivet.....	73
6.3.2 Instrumentell faktor.....	74

6.3.3 Patientens synvinkel.....	74
6.3.4 Svenska kontra andra språk.....	75
7 Diskussion av resultaten.....	76
7.1 Tillräcklighetsaspekten.....	76
7.1.1 Arbetslivet.....	77
7.1.2 Studiefaktorer.....	78
7.1.3 Egen insats	82
7.2 Att klara sig på svenska –aspekten.....	83
7.2.1 Studiefaktor.....	84
7.2.2 Språkfärdigheter.....	85
7.2.3 Motivation.....	87
7.2.4 Erfarenheter.....	88
7.2.5 Mod.....	88
7.3 Nyttighetsaspekten.....	89
7.3.1 Placeringen i arbetslivet.....	89
7.3.2 Instrumentell faktor.....	90
7.3.3 Patientens synvinkel.....	91
7.3.4 Svenska kontra andra språk.....	92
8 Sammanfattning och slutord.....	92
LITTERATUR.....	95
MUNTLIGA KÄLLOR.....	101
ELEKTRONISKA KÄLLOR.....	101
LAGAR OCH FÖRORDNINGAR.....	104
BILAGOR.....	106
Bilaga 1.....	106

Bilaga 2.....	110
Bilaga 3.....	113
Bilaga 4.....	115
Bilaga 5.....	118

TABELLER

Tabell 1. Referensramens nivåskala för språkfärdigheter	26
Tabell 2. Yrkeshögskolstuderandes utgångsnivå i svenska strukturer.....	32
Tabell 3. Yrkeshögskolstuderandes utgångsnivå i svenskt ordförråd.....	32
Tabell 4. Yrkeshögskolstuderandes utgångsnivå i svenska.....	33
Tabell 5. Yrkeshögskolstuderandenas kunskaper i deltester i svenska enligt den europeiska referensramen.....	34
Tabell 6. Överkategorierna och de sammandragande begreppen om tillräckligheten av svenska i Åbo och i Tammerfors.....	45
Tabell 7. Motiveringsgrupperna om att klara sig hos studerandena i Åbo och i Tammerfors.....	47
Tabell 8. Motiveringsgrupperna om nyttan hos studerande i Åbo och Tammerfors.....	49

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Det finländska yrkeshögskolsystemet formade sig först i början av 1990-talet. Uppkomsten av ett nytt system anknyter starkt till förändringar i samhället och arbetslivet samt till att kompetensbehovet i arbetslivet ökade. De första försöksyrkeshögskolorna började sin verksamhet 1991 då 22 temporära skolor fick licens att utöva verksamhet. Grunderna för försöket var att *”öka den finska utbildningsnivån, att tillfredsställa samhällets och arbetslivets nya kunskaps- och färdighetsbehov, att bilda individuella studiehelheter och att göra utbildningsutsikter mångsidigare”*. Ytterligare grunder för att starta försöket var att verksamhetsmiljön hade blivit mer internationell och att den ekonomiska integrationen förde med sig många utmaningar som gjorde att det förutsattes en utbildning av hög kvalitet. Efter utbildningen ska studerandena ha tillräckliga färdigheter att klara sig i det globaliserade och internationaliserade arbetslivet. Att förbättra språkfärdigheterna och att aktivt delta i internationell verksamhet var viktiga och betydelsefulla ingredienser i det system som yrkeshögskolorna förväntades föra med sig. (Jääskeläinen 2000:25–27, 38.)

Yrkeshögskolorna i sig är ett mycket intressant forskningsobjekt. För det första är yrkeshögskolorna en så ny företeelse att systemet inte kan sägas vara stabilt eller fast utan det utvecklar sig hela tiden. Ett bevis på den här pågående utvecklingen är till exempel de högre yrkeshögskolexamina som kom med i programmet först på 2000-talet. För det första är yrkeshögskolor så fräsch företeelse på den finska utbildningskartan att det också finns mycket att utveckla och mycket att förbättra när det gäller språkstudier inom yrkeshögskolorna. För det andra är det ett faktum att sätten att organisera språkstudier är mycket brokiga och oenhetliga både inom en och samma yrkeshögskola och mellan olika yrkeshögskolor (se t.ex. *Kieltenopetuksen kehittäminen ammattikorkeakouluissa* 1999 eller Kantelinen & Heiskanen 2004). Detta är ett intressant faktum eftersom just förbättrade språkfärdigheter spelade en viktig roll när man skapade yrkeshögskolsystemet i början av 1990-talet.

Mitt personliga intresse för yrkeshögskolorna började utvecklas för ett knappt ett år sedan när jag satt på Riitta Jaatinens föreläsning som handlade om yrkesinriktade språkstudier och språkundervisning inom finska yrkesskolor och yrkeshögskolor. Jaatinen, som arbetar som didaktiker på institutionen för lärarutbildning vid Tammerfors universitet, har yrkesinriktad språkundervisning som ett av sina specialområden. Föreläsningen var en del av en ämnesdidaktisk kurs som jag avlade i samband med pedagogiska studier. Under våra pedagogiska studier var Jaatinens föreläsning den enda del som handlade om språkundervisningen i yrkesutbildningen. Att vi inte bekantade oss mer med den yrkesmässiga sidan av språkundervisningen fick mig att själv vilja granska temat.

Jag studerar blivande sjukskötare samt primärskötare och granskar vad de själva anser om svenska i yrkeshögskolan och sina egna professionella språkfärdigheter i svenska. Att jag valde just sjukskötarstudier av alla yrkeshögskolestudier beror på att de är en mycket nära yrkesgrupp till mig för jag har många vänner som jobbar som sjukskötare och genom dem har branschen blivit bekant också för mig. Jag vill granska studeranden inom hälso- och sjukvården också därför att av alla utbildningsområden inom yrkeshögskolor innehåller deras studier minst obligatoriska språkstudier (Kantelinen & Heiskanen 2004:84). Det här är ett intressant faktum som får mig att fråga varför, vad beror det på? Är det så att sjukskötare behöver mindre språkfärdigheter i sitt yrke än till exempel ingenjörer? Det tror jag inte. Jag tror att särskilt sjukskötare som inriktar sig på specialistsjukvården (universitetssjukhusen) behöver eller åtminstone har mycket nytta av goda svenskkunskaper eftersom de troligen kommer att möta också svenskspråkiga patienter i sitt yrke. Sjukskötarens arbete är också mycket interaktivt och socialt och därför är goda kommunikations- och språkfärdigheter viktiga delar av den professionella kompetensen. En orsak till att mängden svenska och också andra språk är så låg när det gäller hälso- och sjukvårdsutbildningen kan visst vara att vårdeexamen ofta har reglerats utöver den nationella lagstiftningen också med EU-direktiver (se t.ex. 77/452/ETY, 77/453/ETY, 89/594/ETY, 89/595/ETY, 2001/19/EY). Det här betyder att studieinnehåll och -struktur har definierats exaktare vilket kan leda till att det helt enkelt inte rymms mera språkstudier i programmen.

Studerandenas egna tankar om sina språkstudier har inte undersökts särskilt mycket utan undersökningar om språkstudier inom yrkeshögskolor har närmat sig temat från arbetslivets, skolornas eller språkkunskapsnivåns synvinklar. Några undersökningar om sjukskötarestudierandenas egna tankar om sina svenskstudier finns det ändå. Till exempel Anne Tuomainen (2004) har undersökt motivationen att studera svenska inom social- och hälsovårdsbranschen. Också i Ritva Kantelinens (2000) undersökning, som handlar om studerandenas erfarenheter av svenskstudier i yrkesutbildningen, är social- och hälsovårdsbranschen med. Hannu Kotilas (2000) undersökning om yrkeshögskolestuderandenas erfarenheter av sin läroplan tangerar också ämnet språkstudier inom yrkeshögskolan fast ämnet inte hör till undersökningens primära granskningsobjekt.

1.2 Syftet och frågeställningen

Syftet med min avhandling pro gradu är att få fram vad de sjukskötarstuderande i Åbo och Tammerfors själva tycker om sina professionella språkfärdigheter i svenska och hurdana uppfattningar de har om svenska i yrkeshögskolan och arbetet. Att överhuvudtaget ge en helhetsbild och presentera språkstudier och särskilt svenskstudier inom yrkeshögskolorna är samtidigt en viktig del av mitt syfte. Närmare granskar jag språk- och svenskstudier samt språkbruket inom hälsovårdsbranschen. Undersökningsfrågor i min avhandling är följande:

- 1) Tycker sjukskötarstuderande att de får tillräckligt med studier i svenska i yrkeshögskolan?
- 2) Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?
- 3) Hur anser de studerande ha nytta av svenska i arbetslivet?
- 4) Finns det skillnader mellan studerande i de olika städer som jag har undersökt?
(Tammerfors, Åbo)

1.3 Disposition

Efter den inledande delen berättar jag i kapitel 2 hur jag har genomfört undersökningen genom att redogöra för materialet samt för metoder av min avhandling. Efter det redovisar jag de teoretiska utgångspunkterna av undersökningen (kapitel 3). I de teoretiska utgångspunkterna presenterar jag språk- och särskilt svenskstudier inom yrkeshögskolan samt sjukskötarstuderandes svenskstudier och språkbruket i hälsovårdsbranschen. Det fjärde kapitlet redogör för analysen av mitt material och i kapitlen 5 och 6 läggs resultaten fram. Diskussionen av resultaten ingår i kapitel 7 och därefter kommer den avslutande delen (kapitel 8).

2 Material och metod

2.1 Insamling av materialet

Det empiriska materialet till min undersökning har jag fått fram med hjälp av ett frågeformulär (bilaga 1) samt intervjuer. Frågeformuläret har besvarats av 81 sjukskötarstuderande av vilka 37 är från Pirkanmaan ammattikorkeakoulu och 44 från Åbo yrkeshögskola. Studerandena från Åbo YH är alla sjukskötarstuderande medan en del från Tammerfors är primärskötarstuderande (se 3.4). Åttio procent av mina informanter i båda skolorna har antingen gymnasieutbildning eller gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning bakom sig. För Tammerfors del har 16 procent och för Åbos del 18 procent bara grundläggande yrkesutbildning som sin grundutbildning. En studerande i båda städerna anmäler yrkeshögskolexamen som sin grundutbildning.

De studerande som är med i undersökningen från Pirkanmaan ammattikorkeakoulu (kallas för *Piramk* i fortsättningen) har börjat sina studier hösten 2005 och de studerande från Åbo yrkeshögskola har börjat våren 2007. Att det är litet variation i studerandenas studietid i olika skolor beror både på studiernas olika struktur i de olika skolorna och också praktiska

skäl. Jag ville studera sjukskötarestuderande som redan har avlagt sina svenskstudier i yrkeshögskolan eller just håller på att avlägga dem samt att studerandena är i slutskedet av sina studier. Då jag kontaktade Piramks svensklärare i september 2008 fick jag veta att det inte pågick några svenskkurser för sjukskötarestuderande just då utan följande kurser skulle börja först på våren. Jag fick alltså granska studerande som hade avlagt sina svenskstudier våren 2008 vilket betydde att det blev studerande som hade börjat sina studier hösten 2005. Om jag skulle ha velat ta med studerande som hade börjat sina sjukskötarestudier senare hade de inte hunnit avlägga sina svenskstudier eftersom man i Piramk avlägger svenskstudier under sista studieåret. I Åbo i sin tur pågick det just en svenskurs för sjukskötarestuderande som hade inlett sina studier våren 2007. Kursen som var på gång var den sista kursen i svenska för sjukskötarestuderandena. Det var klokast att ta med just dessa studerande eftersom det av praktiska skäl var enklast att låta de studerande fylla i frågeformuläret i samband med svensklektionerna. Om jag hade börjat söka efter studerande som hade avlagt svenskan tidigare hade detta betytt ett mycket större arbete både för mig och för svenskläraren som hjälpte mig. Studerandena i Åbo hade i alla fall nästan 2,5 år av sammanlagt 3,5 års sjukskötarestudier bakom sig så de var i senare delen av sina studier. Av Piramks studerande som är med i undersökningen blev en del bli färdiga till julen 2008 och en del i januari 2009.

Frågeformuläret har jag utformat själv men med hjälp av andra kvalitativa frågeformulär, till exempel ett frågeformulär av Kantelinen & Kettunen (2004). Hjälp har jag också fått av Piramks svensklärare Sari Myllymäki som har läst mitt formulär och föreslagit några preciseringar och tillägg. Frågeformuläret innehåller först frågorna A) – L) varmed jag vill granska bakgrundsfakta om svararen. En del av bakgrundsfrågorna är öppna medan en del innehåller alternativa svar. Efter bakgrundsfrågorna kommer fem öppna frågor som jag granskar mina undersökningsuppgifter med. I slutet av frågeformuläret frågar jag om svararen är villig att delta i intervjun och i så fall ber jag svararen att lämna sina kontaktuppgifter. Om intervjuerna berättade jag också muntligt innan de studerande svarade på formuläret.

Jag fick svaren på frågeformulären under tiden 18 – 24.11.2008. Jag var själv på plats varje gång de studerande fyllde i formulären. Genom att vara själv på platsen kunde jag berätta om min undersökning och betona till exempel att det är viktigt att motivera sina svar väl. Det

var också viktigt att de studerande kunde fråga mig om det fanns något oklart i frågorna. Jag var i Åbo 18–19.11.2008. Där fick jag svaren på mina formulär i samband med svensklektionerna. Studerande i tre olika grupper svarade på mitt frågeformulär i början av sina svensklektioner. Att svara på frågeformuläret tog 15–30 minuter och tiden varierade ganska mycket mellan de studerande. I Tammerfors fyllde studerandena i mina frågeformulär den 20 november samt den 24 november. Också i Tammerfors hade jag tre olika grupper som fyllde i frågeformulären i början av sina lektioner eller i mitten av en dubbellektion. Av grupperna i Tammerfors var två sjukskötarstuderande medan en grupp var primärskötarstuderande. Också primärskötarutbildningen innehåller kompetens för sjukskötare, men primärskötare studerar i sitt eget utbildningsprogram. En grupp svarade på frågeformuläret litet snabbare än de övriga. I den här gruppen fick några studerande formulären ifyllda på 10 minuter. Det här skedde med gruppen som fyllde i frågeformulären i mitten av sin dubbellektion. Det kan hända att några studerande fyllde i formuläret ganska snabbt eftersom de ville hinna göra något annat också (till exempel gå på kaffe) innan deras lektion skulle fortsätta. I genomsnitt tog det 20 minuter för grupperna att svara.

Utöver frågeformulären intervjuade jag också muntligt några sjukskötarstuderande. I samband med frågeformuläret frågade jag om studerandenas vilja att delta i en intervju. Från Åbo fick jag elva frivilligas kontaktuppgifter och från Tammerfors fick jag sju frivilliga. Det var alltså 25 procent av Åbo-studerandena och ca 19 procent av Tammerfors-studerandena som gav sina kontaktuppgifter. Jag bestämde mig först för att ta med fyra studerande i intervjuerna, två från vardera staden. Jag lyckades stämma träff med alla fyra men den ena av åboborna dök inte upp och jag måste forma om mina planer litet. Jag ville få materialet samlat före julen 2008 och därför bestämde jag mig för att nöja mig med tre intervjuer. Med hjälp av mina tre intervjuer vill jag fördjupa informationen som jag har fått med hjälp av frågeformulären. Valet av studerande för intervjuerna var inte lätt. Jag försökte ta med studerande som hade olika tankar, uppfattningar om och erfarenheter av yrkeshögskolornas svenskstudier och om sina egna färdigheter i svenska. Meningen är alltså att de här tre studerande som jag intervjuade kunde lyfta fram olika slags synvinklar om teman.

Jag förberedde mig för intervjuerna genom att noggrant läsa frågeformulärsvaren och preanalysera dem. Med att *preanalysera* menar jag att jag läste alla formulären och samlade olika slags svar på mina undersökningsfrågor på ett papper. Sedan ritade jag fyra olika *mindmap* (bilaga 2). Dessa mindmaps bildade en temastruktur för mina intervjuer. Jag använder en halvstrukturerad intervjumetod som kallas temaintervju. Det väsentligaste i metoden är att i stället för detaljerade frågor går intervjun vidare med hjälp av centrala teman. Detta för med sig att informanten får sin röst hörd. Temaintervjun gör informantens egna tolkningar centrala och beaktar också de betydelser som informanten ser som viktiga. Temaintervjun står närmare en ostrukturerad intervju än en strukturerad intervju. Temaintervjun är halvstrukturerad därför att en aspekt av intervjun, det vill säga motivkretsar eller temaområden är likadana för alla. I temaintervjun saknas ett drag som är typiskt för en strukturerad intervju, nämligen exakt form och ordning på frågorna. (Hirsjärvi & Hurme 2004:47–48.)

Intervjun i Åbo ägde rum den 12 december och i Tammerfors med den ena informanten den 15 december och med den andra den 16 december. Innan vi började själva intervjuerna berättade jag för mina informanter litet om vad vi skulle prata om. Jag hade nog berättat om intervjuerna också då jag lät de studerande fylla i frågeformulären. Informanterna visste alltså i förväg att vi skulle prata om samma saker som de hade svarat på i frågeformulären. Jag berättade också att jag skulle bända intervjuerna för att jag skulle komma ihåg vad vi hade pratat om. Alla informanter sade att det gick bra att spela in. Det formella tillståndet till intervjun hade informanterna redan givit genom att skriva sina kontaktuppgifter i frågeformuläret. Alla tre intervjuer gick ganska flytande. Det varierade förstås mycket mellan olika informanter hur länge de pratade eller om vilka teman de pratade mest. Det här är helt naturligt (jfr Merton m.fl. 1956 cit. i Hirsjärvi & Hurme 2004:47), då meningen med temaintervjun är att rikta intervjun på informantens subjektiva tankar och erfarenheter. Intervjun i Åbo varade cirka 25 minuter medan de två intervjuerna i Tammerfors varade cirka 50–55 minuter. Intervjuerna i Tammerfors var alltså längre än Åbo-intervjun. Det här beror bland annat på att intervjun i Åbo ägde rum på eftermiddagen efter skoldagen och informanten kanske ville hem från skolan. Båda intervjuerna i Tammerfors ägde rum klockan tio på

morgonen. Att intervjun i Åbo var den första som jag gjorde om temat kan också ha att göra med att den blev kortaste. Kanske utvecklades också mina intervjufärdigheter så att jag senare var bättre på att intervjua.

2.2 Motivering för valet av informanter

Såsom Tuomi och Sarajärvi (2002:87–88) konstaterar, försöker man inte nå statistiska generaliseringar i en kvalitativ undersökning utan man försöker beskriva eller förstå företeelsen i fråga och ge en teoretiskt meningsfull tolkning på företeelsen. Därför är det viktigt att de som är informanter vet så mycket som möjligt eller har erfarenhet av företeelsen i fråga. Valet av informanter får alltså inte vara slumpmässigt utan överlagt och målinriktat. (Tuomi & Sarajärvi 2002:87–88.) Tammerfors och Åbo har jag valt eftersom jag också vill kolla om det finns några tydliga skillnader i tankarna mellan de som studerar i en enspråkig miljö och de som studerar i en tvåspråkig miljö. Tammerfors är ett naturligt val också av praktiska skäl eftersom jag bor här. Att välja just Åbo som den plats där de studerande har en tvåspråkig miljö är ganska naturligt för mig också eftersom jag har bott där tre somrar och staden är bekant för mig. Informanterna valde jag med hjälp av svenskläraren i båda skolorna. För mig har det alltså varit viktigt att informanterna har erfarenheter av svenskstudier i yrkeshögskolan och därför har jag valt studerande som redan har avlagt svenskkurserna eller just håller på att avlägga dem. I Åbo var det lätt att få tag på studerande eftersom de höll på att avlägga en kurs i svenska. I Tammerfors i sin tur behövdes det litet mera ansträngningar eftersom det inte pågick några svenskkurser för sjukskörestuderande. Pirkas svensklärare Sari Myllymäki kollade vilka studerande som hade gått på hennes kurser våren 2008. Sedan kontaktade hon deras lärare för att fråga om jag kunde genomföra min förfrågan i samband med deras lektioner.

2.3 Metod

Min undersökning är en kvalitativ fallstudie som granskar sjukskörestuderandes uppfattning om sina professionella språkfärdigheter och om svenskstudiernas tillräcklighet i

yrkeshögskolan. Sjukskötarestudierandena kommer från två olika yrkeshögskolor. I en fallstudie försöker man undersöka, beskriva och förklara fall huvudsakligen med hjälp av *hur* och *varför* -frågor (Yin 1994:13). *Fallstudien* har inte en entydig definition för den kan göras på många sätt och är därför komplicerad som begrepp. Det väsentligaste är att materialet som behandlas på ett eller annat sätt utgör en helhet, alltså ett fall. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2007:185.)

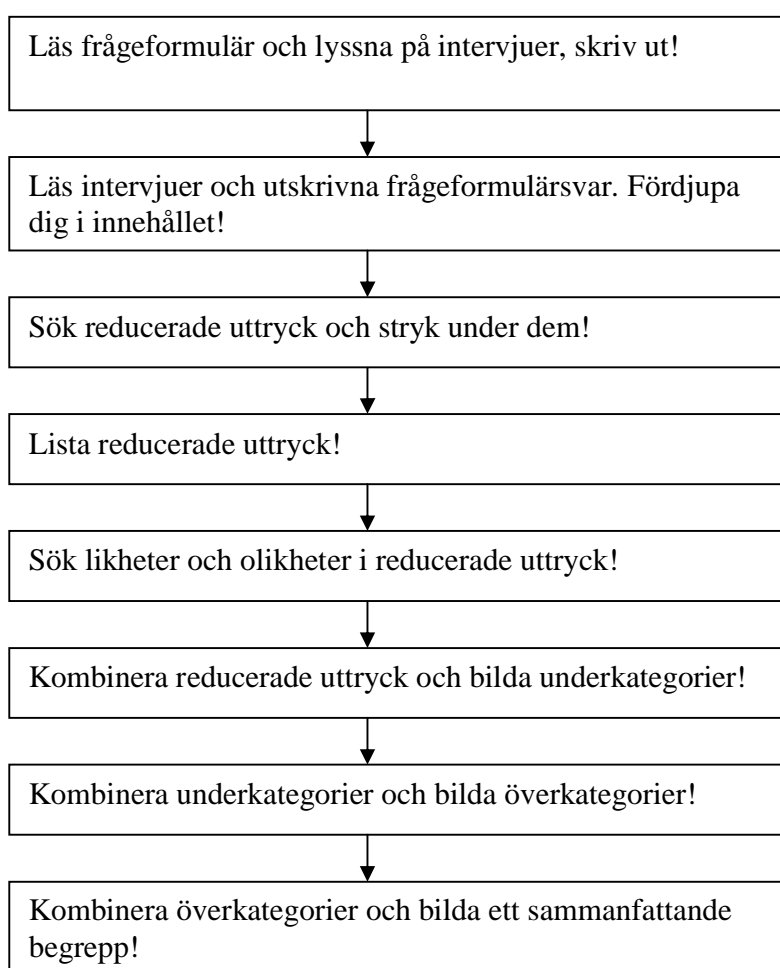
Jag använder metodtriangulering, alltså samlar mitt material med hjälp av två olika metoder, frågeformulär samt intervjuer (se t.ex. Eskola & Suoranta 1998:69–70.) Metodtrianguleringen motiveras ofta med att man genom att bara använda en undersökningsmetod inte når upp till en tillräckligt omfattande bild av undersökningsobjektet. Medan en enda undersökningsmetod beskriver objektet bara från en viss synvinkel är det med flera metoder möjligt att förbättra undersökningens tillförlitlighet. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka: 2006: www)

Såsom Eskola och Suoranta (1998:19) konstaterar kan man börja en kvalitativ undersökning utan förutfattade slutsatser eller definitioner. I samband med kvalitativa undersökningar talar man om materialbaserad analys, vilket som mest förenklat betyder att man bildar teorin utifrån det empiriska materialet (Eskola & Suoranta 1998:19). I min undersökning intar det empiriska materialet en mycket betydande roll och jag bildar min teori utifrån det. Med det här menar jag att jag inte i förväg har någon teori om studerandenas uppfattningar utan teorin bildas utifrån materialet.

Jag analyserar mitt material med hjälp av den materialbaserade innehållsanalysen (se t.ex. Tuomi & Sarajärvi 2002). Det empiriska materialet beskriver företeelsen som undersöks och meningen med analysen är att skapa en verbal och tydlig beskrivning av företeelsen i fråga. Med hjälp av innehållsanalysen försöker jag ordna materialet i en kompakt och klar form utan att förlora informationen som det innehåller. Meningen med analysen av kvalitativa material är att öka informationsvärdet när man av ett oenhetligt och spritt material försöker bilda en meningsfull, klar och enhetlig information. (Tuomi & Sarajärvi 2002:110; Strauss & Cobin 1990:22, 57.) Miles och Huberman beskriver analysen av ett materialbaserat kvalitativt material grovt taget som en process i tre delar: 1) att reducera materialet, 2) att gruppera

materialet samt 3) att abstrahera dvs. att skapa teoretiska begrepp (Miles & Huberman 1994:10-12). Med följande figur försöker jag berätta litet närmare vilka etapper jag följer när jag analyserar mitt material. Figuren är huvudsakligen från Tuomi & Sarajarvi (2002:111) men jag har utformat den att beskriva just mitt material.

FIGUR 1. **Den materialbaserade innehållsanalysen i etapper** (Tuomi & Sarajarvi 2002:111)

Att reducera materialet betyder att informationen som analyseras förenklas så att allt som är irrelevant för undersökningen tas bort. Att reducera kan betyda antingen att sammanfatta informationen eller att stycka informationen i bitar. Reduktionen styrs av undersökningsuppgifterna. Att gruppera materialet betyder att man går noggrant genom alla kodade originaluttryck och söker efter begrepp som beskriver likheter och olikheter. Begrepp som betyder detsamma grupperas och kombineras som en kategori samt benämns med ett begrepp som skildrar kategorins innehåll. I grupperingen komprimeras materialet eftersom enskilda element innesluts i mer allmänna begrepp. Efter grupperingen abstraheras materialet, vilket innebär att den väsentliga informationen skiljs ut. Med hjälp av den utvalda informationen bildar man teoretiska begrepp. I abstraheringen går man alltså framåt från originalinformationens verbala uttryck till teoretiska begrepp och slutsatser. (Tuomi & Sarajärvi 2002:111–114.)

3 Teoretiska utgångspunkter

3.1 Yrkeshögskolorna i Finland

Yrkeshögskolorna bildar tillsammans med universiteten och konst- och vetenskapshögskolorna det finländska högskolsystemet. I Finland finns det 28 yrkeshögskolor sammanlagt på 70 olika orter. 26 av yrkeshögskolorna står under undervisningsministeriet. Därtill finns det Polisyrkeshögskolan som står under inrikesministeriet samt Högskolan på Åland. (Ammattikorkeakoulut, [www.ammattikorkeakoulut, www.](http://www.ammattikorkeakoulut.fi))

Utgångspunkten för att grunda yrkeshögskolor har varit behovet att förbättra det finländska utbildningssystemet. Med hjälp av yrkeshögskoloutbildningen utvecklar man utbildningskvaliteten och försöker svara på snabba förändringar i samhället och arbetslivet. Som förebilder för finländska yrkeshögskolor har varit de tyska och holländska systemen. Efter uppkomsten av yrkeshögskolor i Finland har det funnits ett dualistiskt utbildningssystem

där två olika högskelsektorer kompletterar varandra. Yrkeshögskolorna och universiteten har sina egna profiler och uppgifter. I yrkeshögskolornas verksamhet betonar man arbetslivskontakter och en regional utveckling. Yrkeshögskolorna är huvudsakligen mångsektoriella vilket betyder att inom en och samma skola finns det många olika utbildningsområden. Vid yrkeshögskolorna bedrivs yrkesinriktade högskolestudier och till yrkeshögskoleexamen fogas utbildningsområdet och examensbenämning samt vid behov förkortningen YH. (Ammattikorkeakoulut: www; Ammattikorkeakoulutus ja sen kehittäminen 2006: www.) Verksamheten vid yrkeshögskolorna styrs av olika lagar och förordningar av vilka de viktigaste är yrkeshögskolelagen (351/2003) och statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003).

Yrkeshögskolorna har till uppgift att ge högskoleundervisning för yrkesinriktade sakkunniguppdrag, att stödja individens professionella tillväxt samt att bedriva ett tillämpat forsknings- och utvecklingsarbete som främjar yrkeshögskoleundervisningen och betjänar arbetslivet och den regionala utvecklingen med iakttagande av näringslivsstrukturen på orten. (Yrkeshögskolelagen 351/2003.)

3.2 Yrkeshögskolor och språkstudier

3.2.1 Språk- och kommunikationsstudier i yrkeshögskolorna

Alla finska cirka 40 000 årliga högskoleexamina, till vilka också yrkeshögskoleexamina hör, innehåller språk- och kommunikationsstudier. De här studierna är en mycket central och oavskild del av den sakkunskap som både universitet och yrkeshögskolor producerar. (Pyykkö m.fl. 2007:137.)

Att språkfärdigheter får sin egen paragraf (8§) i yrkeshögskoleförordningen (352/2003) berättar någonting om språkstudiernas status och betydelse i yrkeshögskolorna. Yrkeshögskolornas undervisning har sina grunder i förordningar som statsrådet har gjort om yrkeshögskoleexamina. (352/2003:7§–8§) (497/2004:8§). I förordningarna konstateras att en

studerande skall i de studier som ingår i yrkeshögskoleexamen visa att han har nått följande språkliga färdigheter:

1) sådana kunskaper i finska och svenska som enligt lagen om de språkkunskaper, som krävs av offentligt anställda (424/2003) krävs för en tjänst inom ett tvåspråkigt ämbetsdistrikt för vilken högskoleexamen är ett krav, och som behövs med tanke på studerandens yrkesutövning och utveckling i yrkesmässigt avseende.

2) sådana skriftliga och muntliga kunskaper i ett eller två främmande språk som behövs med tanke på studerandens yrkesutövning och utveckling i yrkesmässigt avseende.

(352/2003, 8§)

Språkstudiernas mål i yrkeshögskolorna är alltså yrkesmässigt: man ska ha sådana kunskaper som ”behövs med tanke på studerandens yrkesutövning och utveckling i yrkesmässigt avseende”. Kravet är alltså konkret men samtidigt också krävande. Det här kravet är ändå ganska förståeligt när man tänker att det är fråga om en högskoleexamen som ska erbjuda kompetens för krävande sakkunniguppdrag. (Kantelinén & Heiskanen 2004:13.)

I finska yrkeshögskolor anordnades år 2005 språkundervisning i 17 olika språk och den sammanlagda mängden studiepoäng blev 20 000. Undervisningen i engelska och svenska bildade den största delen (cirka 70 %) av studiepoängen. (AMKOTA 2005:42, www.) Det finns tydliga skillnader i mängden av de obligatoriska minimistudiepoängen som ingår i yrkeshögskoleexamina när man granskar olika yrkeshögskolor. Också inom en och samma yrkeshögskola kan det finnas spridning i obligatoriska språkstudier mellan olika enheter. Den här spridningen har man motiverat med att det finns olika språkkunskapsbehov i olika utbildningsprogram. I Kantelinéns och Heiskanéns (2004) undersökning har de språkansvariga inom yrkeshögskolorna konstaterat att några utbildningsprogram till sin natur är mer språkorienterade än andra. Som exempel nämner de handel och administration. Mest omfattande obligatoriska språkstudier ingår i utbildningsprogrammen i företagsekonomi medan social- och hälsovårdsbranschen har minst obligatoriska språkstudier. Mängden av

minimistudiepoäng i olika yrkeshögskolor och inom olika branscher varierade mellan 2 och 35. (Kantelinen & Heiskanen 2004:83–84.)

Språkutbud inom finska yrkeshögskolor när det gäller de obligatoriska språkstudierna framhävs klart i svenska och engelska, som följande kommer tyska, franska, spanska, ryska och italienska. Det mest omfattande urvalet språk finner man i en yrkeshögskola där studerande kan välja sina obligatoriska språkstudier mellan 12 olika språk medan det mest begränsade utbudet obligatoriska språkstudier bara innehåller två språk, svenska och engelska. Den största delen av yrkeshögskolorna erbjuder också valfria språkstudier. Också utbudet av valfria språk växlar mellan olika yrkeshögskolor och enheter inom en och samma skola. Det mest omfattande utbudet är 12 språk medan det mest begränsade är 2 språk. Vanligast är att man erbjuder 6-7 språk som valfria språk. (Kantelinen & Heiskanen 2004:85, 90.)

För att språkstudierna inom olika yrkeshögskolor och olika enheter inom en och samma yrkeshögskola ska bli mer enhetliga och riksomfattande jämförbara har rådet för yrkeshögskolornas rektorer, ARENE, sammanställt rekommendationer för språkundervisningen inom yrkeshögskolorna. I rekommendationerna konstateras bland annat att språkundervisningens uppgift inom yrkeshögskolorna är att en studerande får sådana språk- och kommunikationsfärdigheter som behövs i sakkunnighetsuppdrag i det internationella och globaliserade närings- och arbetslivet. (Suositukset kieltenopetuksen käytännöiksi ammattikorkeakouluissa 2004: www.) Språkstudierna inom yrkeshögskolorna har utvecklats också med hjälp av olika projekt som undervisningsministeriet har finansierat (Huhta mf. 2006:34). Ett exempel är projektet *Propoly* där man har utvecklat handlingsmönstret för att förbättra språk- och studiefärdigheterna hos studerande som kommer till yrkeshögskolan från yrkesutbildning på andra stadiet (Jaatinen mf. 2001). Andra projekt är Airolas (2001) studie om evalueringen av muntliga språkfärdigheter och projekten Amkkia 1 och Amkkia 2 som har utvecklat högskolornas enhetliga evalueringssystem (Juurakko 2001; Juurakko-Paavola 2005), samt universitetens och yrkeshögskolornas gemensamma projekt KORU som är ett projekt där målet har varit att utveckla högskolornas svenskstudier kommensurabelt, alltså mätbara med samma mått (se t. ex. Elsinen & Juurakko-Paavola 2006).

Kantelinen och Heiskanen (2004) har i sin studie om språkstudier inom yrkeshögskolorna redogjort också litet närmare för språkundervisningen i yrkesmässigt avseende. De har frågat de språkansvariga inom olika yrkeshögskolor om undervisningen i deras skola är professionellt inriktad. Inom de flesta yrkeshögskolor konstaterades det att mål i språkundervisningen fokuseras mest till fackspråket. Fackspråket betonas särskilt i slutet av studierna. I början av språkstudierna kan tyngdpunkten också vara allmänspråklig så att man kan nå en hjälplig kunskapsnivå innan man börjar studera själva fackspråket. (Kantelinen & Heiskanen 2004:95.)

En utmaning för språkundervisningen i yrkeshögskolorna är att studerandena ofta kan ha en mycket varierande startnivå i sina språkfärdigheter (se t.ex. Airola 2003:48). Variationen i språkfärdighet är ganska begriplig eftersom studeranden kan ha olika utbildningar bakom sig. När man tittar på de kriterier som har ställts för kompetens till yrkeshögskolor märker man lätt hur heterogen grupp yrkeshögskolestuderandena kan vara. (Kantelinen & Heiskanen 2004:65.)

Man kan söka till yrkeshögskolor om man har avlagt till exempel:

- gymnasiet eller studentexamen
- international Baccalaureate-, Reifeprüfung- eller European Baccalaureate- examen
- yrkesinriktad grundexamen, omfattning minst tre år
- yrkesinriktade examina på institutnivå
- studier som har avlagts utomlands och motsvarar ovannämnda studier

(Ammattikorkeakoulujen suomen- ja ruotsinkielisen koulutuksen valintaperusteet, 2007:www)

3.2.2 Språkstudiernas ramar inom yrkeshögskolor

En av de viktigaste ramarna för yrkeshögskolornas språkstudier är yrkeshögskoleförordningen (352/2003) som jag redan har diskuterat i avsnitt 2.2.1. Det finns ändå många andra viktiga ramar för språkstudierna inom yrkeshögskolorna. Grunden för yrkeshögskolornas språkstudier består nämligen av många nationella och internationella ramar. Yrkeshögskolornas språkstudier samt deras syfte och mål anknyter på ett eller annat sätt till dessa ramar som

närmar sig yrkeshögskolornas språkstudier bland annat i fråga om samhället, arbetslivet, högskoleutbildningen samt språkinläringen och speciellt den professionella språkinläringen (Kantelinen & Heiskanen 2004:18–20.)

Grunden för yrkeshögskolornas pedagogiska utvecklingsarbete står i *yrkeshögskolpedagogiken* (se t.ex. Helakorpi & Olkinuora 1997:6–12, Kotila 2003:11), som har utvecklats aktivt av forskare sedan yrkeshögskolsystemet grundades. Yrkeshögskolpedagogiken har sitt ursprung i *yrkesutbildningen* och *högskolpedagogiken*. Också språkundervisningen och språkstudierna inom yrkeshögskolorna är präglade av yrkeshögskolpedagogiken. (Kantelinen & Heiskanen 2004:24.) Yrkeshögskolpedagogiken innebär att yrkeshögskolestudier betonar autentiska inlärningsmiljöer, internationalism, högskoleaktig pedagogik och arbetslivsfärdigheter. Lärarens och de studerandes roller är olika om man jämför med de yrkesläroverk som har föregått yrkeshögskolorna. En central utgångspunkt är att de studerande ses som aktiva handlare; de arbetar självständigt och ansvarigt, samt de gör själva val som gäller deras studier. Läraren är handledare och hjälpare. (Kotila 2003:18; Herranen: 2003:113–114; Kantelinen & Heiskanen 2004:24.)

När man tittar på dessa yrkeshögskolpedagogiska drag ur den synvinkel som språkundervisningen har som mål inom yrkeshögskolorna, fungerar de som ideala rättesnören och matchar utmärkt de mest aktuella teorier och inriktningar inom språkundervisningen, alltså *språkuppfostran* och *den europeiska referensramen*. Hur fungerande dessa utgångspunkter i yrkeshögskolornas språkstudier och -undervisning är, är ändå inte alldeles problemfritt när man tittar på hela den mängd studerande som i dag blir antagna till yrkeshögskolorna. Bland annat den brokiga grundutbildningen inom yrkeshögskolorna (se 2.2.1) gör att utgångspunkterna för olika kunskaps- och färdighetsområden är mycket heterogena. Detta gäller också kunskaper, färdigheter, attityder och motivation som behövs i språk- och kommunikationsstudier. (Kantelinen & Heiskanen 2004:24–25.)

Språkuppfostran (t.ex. Kaikkonen & Kohonen 2000) som teoretisk referensram och *den europeiska referensramen* ger idag de mest aktuella och färska språkpedagogiska ramarna för yrkeshögskolornas språkstudier och språkundervisning. Genom *språkuppfostran* håller

språkundervisningens nya syfte på att bli *den kommunikativa kompetensen mellan kulturer* istället för den traditionella kommunikativa kompetensen. Den traditionella kommunikativa kompetensen är funktionellt och situationellt präglad och dess syfte är att individen klarar sig i just kommunikativa uppgifter och situationer. Den kommunikativa kompetensen mellan kulturer betonar i sin tur förutom kommunikativa kunskaper och färdigheter också språkbrukarens personliga sociala färdigheter och attityder, alltså verksamheten mellan olika människor. Språkuppfostran ger stöd för elevens självreglerande, oavhängiga språkinläring, dvs. elevens förmåga och vilja att själv ta ansvar för inläringen. (Kohonen 2004:98–99.)

Kohonen sammanfattar språkuppfostrans syften i följande tre delar:

1. Att befrämja studerandens självkänedom och självstyrning i samband med språkinläringen,
2. att befrämja elevens självvärdering, inlärningsfärdigheter samt förmåga till samarbete,
3. att lära språkfärdigheter, språklig kännedom och kommunikationsfärdigheter mellan kulturer. (Kohonen 2004: 98–99.)

Språkuppfostrans paradigm passar alltså bra som ram för yrkeshögskolornas språkstudier eftersom syften och mål för yrkeshögskolornas allmänna pedagogiska trender (se t.ex. Ekola 1992:13–15; Kotila 2003:13–21) liknar mycket ovannämnda principer (Kantelin & Heiskanen 2004:38).

Såsom *språkuppfostran* representerar också *europiska referensramen*, som handlar om språkinläring, undervisning och utvärdering, en ny synvinkel i språkinlärnings- och språkundervisningsbranschen. *Europeiska referensramens* grunder ingår i Europarådets trettioåriga utvecklingsarbete. I europeiska referensramen är språkundervisningens och språkstudiernas syfte, när det gäller individer, språkbrukarens språkliga pluralism, dvs. så omfattande språklig repertoar som möjligt. I denna repertoar har de olika språkens språk- och kommunikationsfärdigheter sina egna platser. (Eurooppalainen viitekehys 2003: 23–25, 230–231.)

Språkinläringen ses som en livslång uppgift som ska stödjas, befrämjas och underlättas på alla etapper längs skolsystemet. För yrkeshögskolornas del innebär det här att

språkstudiernas uppgift är att stödja och hjälpa studeranden att utveckla språkkunskaper som behövs i arbetslivet samt att handleda studeranden att använda sådana språkinlärningsstrategier som just studeranden i fråga behöver. (Kantelinen & Heiskanen 2004:39.) Europeiska referensramens syften sammanfaller med språkuppfostrans paradig. Det är meningen att referensramen ska förbättra kvaliteten på kommunikationen mellan europeer som kommer från olika språkliga och kulturella bakgrunder för att rörligheten i Europa ska öka och bli lättare. (Eurooppalainen viitekehys 2003:11.)

En viktig del av Europeiska referensramen är de gemensamma språkliga färdighetsnivåerna som har utvecklats för att europeernas språkfärdigheter ska kunna bedömas på samma sätt. Dessa nivåer används i Finland inom hela skolsystemet för att till exempel beskriva vilken är målnivån efter olika skolstadier. Den europeiska referensramens färdighetsnivåer ingår till exempel i *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen* (2004). Också yrkeshögskolorna har inkluderat Europeiska referensramens färdighetsnivåer i sina läroplaner (se t.ex. Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: www). I det följande presenterar jag den europeiska referensramens allmänna nivåskala för språkfärdigheter. Den här enkla nivåskalan ger en helhetsbild av hur den europeiska referensramen beskriver olika nivåer i språkfärdighet. I praktiken har varje delområde (dvs. hörförståelse, textförståelse, skrivning och tal) av språkfärdigheter sin egen mer avancerade definition för färdighetsnivåer och nivåskalan innehåller också fler underkategorier, men med den här översiktliga beskrivningen kan man presentera systemet allmänt.

Tabell 1. Referensramens nivåskala för språkfärdigheter (Eurooppalainen viitekehys 2003:48.)

<i>grundläggande språkfärdighet</i>	A1 <i>Man kan förstå och använda mycket enkla ord och fraser som har att göra med de mest grundläggande och konkreta situationerna i vardagslivet. Man kan presentera sig själv och andra och ställa frågor om t. ex. namn, var och hur någon bor, var någon jobbar och man kan själv svara på liknande frågor. Man kan kommunicera hjälpligt på ett mycket enkelt sätt om samtalspartnern talar långsamt och tydligt och är beredd att hjälpa.</i>
-------------------------------------	--

	A2	<i>Man kan förstå fraser och de vanligaste orden som har att göra med personliga förhållanden (t ex mycket grundläggande person- och familjeinformation, shopping, närgeografi, arbetssituationen). Man kan kommunicera i enkla och rutinmässiga sammanhang som kräver ett enkelt och direkt utbyte av information om vardagliga ämnen och aktiviteter. Man kan använda ett antal fraser för att på ett enkelt sätt beskriva sin egen bakgrund, närmiljö och sina direkta behov.</i>
<i>självständig språkfärdighet</i>	B1	<i>Man kan förstå huvuddragen i tydligt standardspråk som berör kända förhållanden som man regelbundet möter i arbetet, skolan och på fritiden. Man kan hantera de flesta situationer som kan uppstå under resor i ett område där språket talas. Man kan oförberedd ge mig in i samtal om ämnen som är kända och som är av personligt intresse eller berör det vardagliga livet (t ex familjen, arbetet, resor). Man kan länka ihop fraser på ett enkelt sätt för att beskriva erfarenheter och skeenden, sina drömmar, förhoppningar och mål. Man kan kortfattat ge skäl och förklaringar till sina åsikter och planer.</i>
	B2	<i>Man kan följa huvuddragen i komplexa texter om konkreta såväl som abstrakta ämnen, också inom sitt specialområde förstår man även fackdiskussioner. Man kan kommunicera med så pass hög grad av ledighet och spontanitet att ett samtal med en infödd samtalspartner förlöper i stort sett problemfritt. Man kan uttala sig klart och detaljerat om ett stort antal varierande ämnen, man kan förklara sin ståndpunkt i en problemsituation och kan diskutera olika lösningars för- och nackdelar.</i>
<i>avancerade språkfärdigheten</i>	C1	<i>Man kan läsa en stor mängd krävande, även längre, texter och är medveten om både konkret och underförstått innehåll. Man kan uttrycka sig nästan helt spontant och obehindrat; det händer mycket sällan att man uppenbart letar efter ord. Man kan använda språket flexibelt och effektivt för sociala och yrkesmässiga ändamål. Man kan producera välstrukturerad och detaljerad text som handlar om komplexa sakförhållanden, man kan ge utförliga beskrivningar eller rapporter och kan väva samman punkterna språkligt och innehållsmässigt.</i>
	C2	<i>Man kan utan problem förstå så gott som allt som man hör eller läser. Man kan återge sakförhållanden och argument ur olika skriftliga eller muntliga källor i en sammanhållen framställning. Man kan uttrycka sig i så gott som alla situationer spontant och helt flytande; man kan förstå och använda stilvariationer och andra finesser (t ex ironi).</i>

Internationalisering och mångkulturalism på arbetsmarknaden ökas och samtidigt blir arbetskraften mer och mer rörlig hela tiden. Att internationalisera och att öka den internationella rörligheten hör också till yrkeshögskolornas målsättningar. Mer utmaningar för högskolornas internationalisering medför också den så kallade Bologna-processen som har som mål att skapa ett enhetligt europeiskt utbildningsområde innan år 2010. Bologna-processen (Tutkinnonuudistus Suomessa, 2006:www) innebär bland annat att standardisera examensstrukturer, att få studierna mätbara med samma mått samt att öka studerandenas och personalens rörlighet. Att samarbeta och att bilda nätverk mellan olika högskolor samt att befärma språk- och kulturutbildningen hör också till Bologna-processens målsättningar. Alla ovannämnda utmaningar som kommer antingen inifrån yrkeshögskolorna eller från arbetslivet eller högskolepolitiken gör att stora krav och förväntningar inriktas mot yrkeshögskolornas språkstudier och språkundervisning. (Kantelinen & Heiskanen 2004:21; Palonen 2003:11–12; Länsisalmi 2003:20–24)

3.2.3 Inriktningar inom den yrkesinriktade språkundervisningen

Såsom konstateras i förordningarna om yrkeshögskoleexamina ska språkstudierna inom yrkeshögskolan vara professionellt inriktade (352/2003,7§-8§; 497/2004:8§; se också 2.2.1). En traditionell riktning inom den professionella språkundervisningen är LSP, som står för *Language for Specific Purposes*. Enligt Johns (1997) är språkundervisningen på speciella områden (LSP) en annan sak än allmänspråkundervisningen, *Language for General Purposes* (LGP). LSPs mest centrala mål är kommunikationen i specialområdets professionella kontexter. De mest typiska dragen för LSP är professionella behov som utgångspunkten för undervisningen samt en målinriktad kommunikation, medan LGP kommunicerar i allmänna, icke-professionella sammanhang. (Johns 1997, cit. i Huhta m.fl. 2006:47.) LSP har stått på scenen för den professionella språkundervisningen ändå från 1960-talet då temat koncentrerade sig mest på undervisningen i engelska (ESP = English for Specific Purposes, EAP= English For Academic Purposes). Enligt Hutchinson & Waters (1987:12) var målet med ESP att ta språkundervisningen närmare studerandens motiv att lära språket.

Robinsons (2001) definition på LSP passar utmärkt som referensram för de finska yrkeshögskolornas språkstudier. Enligt definitionen innefattar LSP ett stort spektrum olika undervisningssituationer, undervisningsmetoder, språk och undervisningsmål. Gemensamt för alla LSP-kontexter är att man inte studerar språket för själva språkets skull och att man inte i studierna betonar strukturer eller grammatisk korrekthet, utan meningen är att hjälpa studeranden att klara sig i de sammanhang som anknyter till jobbet eller studierna. Språkstudier har alltså ett mycket klart praktiskt, instrumentellt mål. Studierna begränsar sig inte strikt till att studera språket utan de innehåller därtill att lära mer omfattande färdigheter som man behöver i jobbet. Det viktigaste är alltså inte språkets struktur eller språket i sig utan det mest centrala är kommunikationsfärdigheter mellan kulturer. (Robinson 2001:337–340.)

En annan viktig inriktning inom den professionella språkundervisningen *Vocationally Oriented Language Learning*, kallas VOLL, alltså professionellt inriktad språkundervisning. Egloff och Fitzpatrick (1997:15) berättar att grundprinciperna för den här riktningen är holism, elevcentrering, innehållsbetoning, funktionella studier, projektarbeten, samarbete, kommunikation mellan kulturer, reflektion och inlärares självständighet. Alla dessa principer är alltså sådana som stödjer processororienterade läroplaner. (Egloff & Fitzpatrick 1997:15.)

Under de två senaste årtiondena har man i undervisningen i främmande språk utvecklat många riktningar som är innehållsriktade. Dessa riktningar ställer sakinnehållet som inlärningsmål vid sidan av språkkunskap. (Huhta mf. 2006:46.) Både LSP och VOLL representerar dessa innehållsriktade riktningar och de kan ofta ses som riktningar som står nära varandra och som båda erbjuder en fungerande teoretisk referensram för yrkeshögskolornas språkstudier (Kantelinen & Heiskanen 2004:29).

3.2.4 Språkundervisningens mål i den professionella undervisningen

Riitta Jaatinen (2007) delar språkundervisningens mål i den professionella undervisningen i tre olika dimensioner. Den första av dimensionerna är människans kultivering. Med kultiveringssträvan i samband med språkundervisningen menar hon undervisningen som stödjer människans holistiska utveckling till en individ som är ansvarig för sig själv och för sin

omgivning. Kultiveringen befrämjas av en undervisning som försöker stödja den studerandes subjektivitet, respekt för de andra och förmågan att bemöta andra. Som den andra dimensionen nämner hon språkinläringen som en livslång process. Hon berättar att hon själv försöker vägleda studerande att hitta eller behålla sin motivation och meningsfullhet att lära språk samt att hitta tillämpliga, individuella sätt att lära språk. Som den tredje dimensionen nämner Jaatinen att språk inte bör lösgöras från sitt yrkesmässiga innehåll. Hon berättar att hon ser de studerandes språkfärdigheter som en del av yrkesområdets kompetens och därför ska man inte lösgöra dem från varandra utan med hjälp av språkundervisningen försöker hon utveckla både språkliga och yrkesmässiga färdigheter. Jaatinen tillägger också att en yrkesmässigt kultiverad människa är vitt och ansvarigt medveten om sitt yrkesområde, samt motiverad att utveckla sitt yrke och sig själv i sitt yrke. Språkkunskap som innefattar att man har förmågan att möta olika kulturer och olika människor är en viktig del av denna yrkeskultivering. (Jaatinen, R. 2007:53-54.)

3.3 Studier i svenska i yrkeshögskolor

Trots att färdighetsnivån i svenskan i Finland har definierats i lagar och författningar (481/2003; 424/2003; se också 2.2.1) väcker svenskstudier diskussioner och debatter också inom yrkeshögskolorna. Ett faktum är nämligen att de studerande som kommer till yrkeshögskolan har mycket varierande färdighetsnivåer i svenska. Den här variationen i färdighetsnivåerna gör att svenskundervisningen möter stora utmaningar. Till exempel Pyykkö (2007:141–143) har konstaterat att på något sätt måste man ändra och förbättra situationen. Hon konstaterar att det finns två vägar att lösa problemet. Den ena är att man håller kvar nuvarande språkkunskapskrav och ger extraresurser till svenskundervisningen. På det här sättet säkrar man att språkundervisningen i yrkeshögskolorna kan koncentrera sig på sin elementära uppgift att lära ut yrkesområdets svenska. Det andra sättet är att man ändrar på nuvarande språkkunskapskrav i svenskan. Pyykkö säger att det här andra sättet kan ha två alternativa lösningar. Den ena lösningen är att man sänker språkkunskapskravet i svenska för deras del som inte kan nå upp till nuvarande krav. Den andra lösningen föreslår att studerande

skulle få en subjektiv rätt att välja som andra språk i examen antingen svenska eller något annat språk. De här lösningarna har ändå många problem. Ifall språkkunskapskravet i svenska sänks har de som avlägger svenska med lägre krav inte kompetens i offentliga uppdrag på tvåspråkiga områden. De som inte alls skulle ha avlagt svenskan skulle inte vara kompetenta i statens tjänster ens på enspråkiga områden. Till ett specialproblem kunde formas bland annat vårdbranschens studerande som inte skulle ha kompetens till tjänster i kommuner i huvudstadsregionen där det finns mest utbud på arbete. (Pyykkö m.fl. 2007:142–143.)

3.3.1 Yrkeshögskolestuderandes tidigare studier och startnivå i svenska

Av högskolestuderanden har den största delen läst så kallade B1-svenskan i grundskolan, vilket betyder att de har börjat studera svenska på sjunde klass i grundskolan (Elsinen & Juurakko-Paavola 2006:129). Det här innebär att studeranden har studerat sammanlagt 228 timmar svenska i grundskolan (*Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen* 2004: www). B1-svenskan i gymnasiet innehåller i sin tur fem obligatoriska och två fördjupade kurser. I undervisningstimmar betyder detta 190 timmar för obligatoriska kurser och 76 timmar för fördjupade kurser, alltså sammanlagt 266 timmar svenska. (*Grunderna för gymnasiets läroplan* 2003: www.) I praktiken har studeranden som kommer in i yrkeshögskolan från gymnasiet sammanlagt 418–494 timmar svenskstudier bakom sig. Studeranden som kommer in i yrkeshögskolan från olika yrkesläroverk har i sin tur mycket mindre svenskstudier bakom sig. Enligt Statsrådets förordning (616/2001) innehåller yrkesinriktade grundexamina nämligen bara en obligatorisk studievecka (alltså ungefär 1,5 studiepoäng) i svenska, vilket innehåller cirka 20 timmar närundervisning. Dessa studeranden har alltså bakom sig ungefär 248 timmar svenska (228 i grundskolan och 20 i yrkeshögskolan). Det här betyder att det finns en mycket stor skillnad i lektionsmängden när man jämför studeranden med gymnasie- och yrkeshögskolbakgrund.

När man tänker på svenskstudier i yrkeshögskolorna är det intressant att veta hur studeranden i verkligheten kan svenska efter grundskolan, gymnasiet eller yrkeshögskolan. Det är alltså intressant att veta hurdan utgångsnivå studeranden har med tanken på yrkeshögskolans

svenskstudier. Det senaste omfattande undersökningsmaterialet som gäller grundskolsvenskans inlärningsresultat har insamlats år 2001 då utbildningsstyrelsen ordnade A- och B-svenskans nationella värderingar. Tuokko (2004) har rapporterat om värderingarnas viktigaste resultat och också jämfört resultatet med kartläggningen som gjordes år 1994. Kunskapsnivån i B-svenskan beskriver han vara i genomsnitt *hjälpig* medan den år 1994 var någorlunda *nöjaktig*. *Svag* kunskapsnivå hade 38 procent av eleverna, medan de som fick i provet *utmärkt* utgjorde bara 6 procent av eleverna. Text- och hörförståelse behärskades bäst medan grammatiken förorsakade mest problem.

På yrkeshögskolor har man undersökt studerandens utgångsnivå i engelska och svenska med så kallade Dialang-tester (se <http://www.dialang.org/>) som är anslutna till den europeiska referensramen. Jag koncentrerar mig tester i svenska. Vid Åbo yrkeshögskola har Minna Scheinen (2005) undersökt studerande som började sina studier hösten 2004. Sampel på studien är 56 icke-studenter och 373 studenter. I tabellerna nedan syns hur de studerandena behärskade svenska strukturer och ordförrådet i början av sina yrkeshögskolestudier. Tabellerna berättar på vilken nivå enligt den europeiska referensramen (se 2.2.2 och tabell 1) studerandena behärskar språket. (cit. i Elsinen & Juurakko-Paavola 2006:130.)

Tabell 2. Yrkeshögskolestuderandes utgångsnivå i svenska strukturer

	A1	A2	B1	B2
Studenter	6%	72%	21%	3%
Icke-studenter	över 50%			

Tabell 3. Yrkeshögskolestuderandes utgångsnivå i svenskt ordförråd

	A1	A2	B1	B2
Studenter	26%	47%	17%	10%
Icke-studenter	79%			

Sammantaget kan man alltså säga att den största delen av både studenter och icke-studenter behärskade strukturer och ordförrådet bara på grundläggande språkfärdighetsnivå A2 enligt den europeiska referensramen. (cit. i Elsinen & Juurakko-Paavola 2006:130.)

Också i Satakunnan ammattikorkeakoulu har man undersökt studerandens utgångsnivå år 2005 med Dialang-tester, och resultaten är mycket liknande som i Åbo. I studien ingår 221 icke-studenter och 756 studenter. Man testade kunskaper både i engelska och svenska i läsning, strukturer och ordförråd. I tabellen nedan syns på vilken nivå enligt den europeiska referensramen (se 2.2.2, tabell 1) studerandena behärskar språket. (Jaatinen P. 2005:20–22.) Som det syns i tabellen nådde studenterna i genomsnitt litet bättre resultat än icke-studenter, men särskilt i behärskning av strukturer och ordförråd kvarstår också studenter på nivåer A1 och A2.

Tabell 4. Yrkehögskolestuderandes utgångsnivå i svenska

	A1		A2		B1	
	icke-studenter	studenter	icke-studenter	studenter	icke-studenter	studenter
läsning					30%	80%
strukturer	50%	10%		75%	3-4%	15%
ordförråd	80%	45%		40%	3-4%	15%

Trots att kunskapsnivån på det andra inhemska språket har definierats med hjälp av förordningarna (Statsrådets förordning 481/2003) har en del av studenterna alltså en så låg utgångsnivå efter gymnasiet att det är mycket svårt eller snarare nästan omöjligt att nå syftena med yrkehögskolans språkstudier (se 2.2.1 Språk- och kommunikationsstudier i yrkehögskolor) med hjälp av den lektionsmängd som står till förfogande inom högskolorna. En stor del av gymnasisterna når inte den fungerande basnivån B1 i svenskan. Den här nivån är gymnasieundervisningens målnivå samt utgångsnivån på högskolornas branschvisa svenskstudier. (Pyykkö m.fl. 2007:141–142.)

På grund av den klena utgångsnivå som många högskolestuderande har, är högskolorna tvungna att använda mer och mer resurser till kompletterande och repeterande undervisning som Pyykkö (2007:142) anser vara en oändamålsenlig användning av högskolresurser. Hon tillägger också att detta inte hör till högskolornas elementära uppgifter. Förstås påverkar också

yrkeshögskolornas heterogena studentstoft (se 2.2 Yrkeshögskolor och språkstudier) att kompletterande undervisning krävs. 25 procent av yrkeshögskolestuderande har nämligen kommit in i yrkeshögskolan efter olika yrkesläroverk, vilket betyder att de har ännu mycket mindre svenskstudier bakom sig än gymnasister (Elsinen & Juurakko-Paavola 2006: 129).

3.3.2 Yrkeshögskolestuderandes svenskkunskaper i slutet av studierna

Också studerandenas kunskaper i svenska efter yrkeshögskolestudierna har undersökts. I projektet AMKKIAs (se Juurakko-Paavola 2005) pilottest på hösten 2000 har man testat cirka 400 yrkeshögskolestuderande. Syftet med pilottestet var att standardisera bedömningen av språkkunskaper inom yrkeshögskolorna. Ursprungligen bedömdes prestationerna med en skala som hade sex grader men den har omformats så att den är jämförbar med den europeiska referensramens huvudgrupper: *grundläggande språkfärdighet A1–A2*, *självständig språkfärdighet B1–B2* och *avancerad språkfärdighet C1–C2*. Undersökningens resultat i svenskan visar klart att en stor del av studerandena inte nådde upp till *självständig språkfärdighetsnivå B1* efter yrkeshögskolestudierna (se tabell 2). (Juurakko-Paavola 2005: 234, 238–239.)

Tabell 5. Yrkeshögskolestuderandenas kunskaper i deltester i svenska enligt den europeiska referensramen

Delfärdighet	<i>grundläggande språkfärdighet A1-A2</i>	<i>självständig språkfärdighet B1-B2</i>	<i>avancerad språkfärdighet C1-C2</i>
Hörförståelse	48,0 %	44,4%	7,6%
Textförståelse	46,0 %	49,1%	4,9%
Att skriva	39,1 %	54,5%	6,5%
Att tala	24,2 %	66,4%	9,5%
Grammatik	45, 4%	49,8%	4,9%
Ordförråd	43, 7%	49,1%	4,9%

Resultaten av många studier liknar varandra: att nå referensramens färdighetsnivå B1 är en mycket stor utmaning och för många yrkeshögskolestuderande också omöjligt. Inom yrkeshögskolorna har man börjat fästa mer och mer uppmärksamhet vid den dåliga färdighetsnivån i svenskan och t.ex. rådet för yrkeshögskolornas rektorer, ARENE, har rekommenderat att yrkeshögskolorna ska ordna s.k. preparerande utbildning i svenskan före de egentliga svenskstudierna (*Suosituksset kielenopetuksen käytännöiksi ammattikorkeakouluissa* 2004). Syftet med preparerande studierna ska vara att hjälpa de studerande att nå den utgångsnivå som behövs i de primära svenskstudierna. Inom yrkeshögskolorna anser många ändå att det inte är yrkeshögskolornas uppgift att reparera tidigare skolstadiers luckor i form av dessa preparerande studier (Pyykkö m.fl. 2007:142; se också Jaatinen P. 2005.)

3.4 Sjukskötarestudier i yrkeshögskolorna

I Finland utbildar man sjukskötare i 24 yrkeshögskolor, av vilka tre är för svenskspråkiga studerande (Ammattikorkeakoulujen koulutusohjemat, 2007: www). Sjukskötarexamen kan man avlägga inom hälsovårdsbranschen vid yrkeshögskolorna. Utbildningsprogrammet heter *utbildningsprogrammet för vård*. Examensbenämningen heter *sjukskötare* (YH). Också hälsovårdare, barnmorskor och primärskötare (YH) avlägger sjukskötarexamen vid sidan av sin egen examen. (Sairaanhoitajatutkinto: www.)

Sjukskötarestudierna innehåller 210 studiepoäng (högskolepoäng) och studierna pågår vanligen 3,5 år. Hälsovårdarens och primärskötarens studier innehåller 240 och barnmorskans studier 270 studiepoäng. Dessa examina innefattar alltså också sjukskötarens kompetens. Som grundutbildning förutsätter sjukskötarexamen antingen studentexamen eller yrkesinriktad grundexamen på andra stadiet. De som kommer till sjukskötarutbildningen från yrkesskolan har oftast avlagt grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen (närvårdare). (Sairaanhoitajatutkinto: www.) Utöver den nationella lagstiftningen är sjukskötarexamen reglerad också med EU-direktiv (77/452/ETY, 77/453/ETY, 89/594/ETY, 89/595/ETY, 2001/19/EY) som definierar till exempel andelar i teoretisk och praktisk undervisning i utbildningen.

3.4.1 Sjukskötarestudier vid Pirkanmaan ammattikorkeakoulu och Åbo yrkeshögskola

Eftersom jag i den empiriska delen av min undersökning granskar studerande som studerar vid Åbo yrkeshögskola eller Pirkanmaan ammattikorkeakoulu berättar jag litet närmare om studierna i skolorna i fråga. I Piramk (Pirkanmaan ammattikorkeakoulu) består studierna på utbildningsprogrammet för vård av gemensamma grundstudier 10 sp, yrkesstudier 178 sp (varav 90 sp praktik), lärdomsprov 15 sp samt valfria studier 7 sp (Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: [www](#)). Vid Åbo yrkeshögskola består studierna på utbildningsprogrammet för vård av grundstudier, yrkesstudier, lärdomsprov, valfria studier samt handledd praktik (Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008: [www](#)). Studiestrukturen är alltså mycket likadan i båda skolorna. Den största skillnaden mellan studierna i de två skolorna är kanske att sjukskötarestuderande i Piramk inriktar sig på en av fyra alternativa yrkesstudieinriktningar under sitt sista studieår (Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: [www](#)).

3.4.2 Svenskstudier för sjukskötarestuderandena vid Pirkanmaan ammattikorkeakoulu och Åbo yrkeshögskola

Både i Piramk och i Åbo yrkeshögskola innehåller sjukskötarestudierna tre obligatoriska studiepoäng (högskolepoäng) svenska. I Piramk är de obligatoriska svenskstudierna en del av yrkesstudierna medan de obligatoriska svenskstudierna i Åbo YH hör till grundstudierna. (Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: [www](#); Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008: [www](#).) I Piramk har de tre studiepoängen i svenska delats i två enheter. Först avlägger man en kurs på en studiepoäng och därefter en kurs på två studiepoäng. Den första kursen innehåller allmänt ordförråd och allmänna situationer från vårdbranschen medan den andra kursen koncentrerar sig på den bransch som undervisningsgruppen har som inriktningsområde. I Piramk inriktar alla sjukskötarestuderandena sig nämligen under det sista studieåret på någon bransch. Alternativa

inriktningsområden i utbildningsprogrammet för vård är rusmedels- och mentalvård, inremedicinsk vård, perioperativ vård samt vård för barn- och unga. Också primärskötare koncentrerar sig på sin egen bransch, alltså på akutvården, under den andra svenskkursen. (Myllymäki 2008; Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: [www.](#)) I Åbo avlägger man först en kurs på 1,5 studiepoäng och därefter en annan kurs på 1,5 studiepoäng. Den första kursen är på en mer allmän nivå och på den andra kursen koncentrerar man sig på vårdbranschens ordförråd. (Lauronen 2008.) Närundervisningens mängd i de tre obligatoriska studipoängen i svenska är i båda skolorna 36 timmar (Myllymäki 2008; Lauronen 2008).

Målsättningarna i svenskan är mycket likadana i båda yrkeshögskolorna. Det första målet är att man kan operera med svenskan (både muntligt och skriftligt) i vårdyrket på ett interaktivt yrkesinriktat sätt. Det andra målet är att studerande kan skaffa kunskap och använda den i utvecklingen av sin egen yrkeskunnighet. Det tredje målet är att studerande kan bibehålla, utveckla och värdera sina språkfärdigheter. (Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: [www.](#); Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008: [www.](#)) I Piramks studiehandbok berättar man också att ett mål är att studerande ska bli bekant med den svenska kulturbakgrunden i Finland och i Norden och kan uttrycka sig på svenska med människor som kommer från olika kulturer. Både för Piramks och Åbo yrkeshögskolans del nämns det också att målet med svenskstudierna är att nå ”sådana språkfärdigheter i svenskan som motsvarar språkkunskapsnivån som krävs av en statstjänsteman som utövar sitt yrke på ett tvåspråkigt tjänsteområde” Det här målet kommer från *Lag om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda* (424/2003) samt från *Statsrådets förordning om yrkeshögskolor* (352/2003). (Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: [www.](#); Kieliopinnot: [www.](#))

Utöver tre obligatoriska studiepoäng i svenska har studerandena i båda skolorna en möjlighet att delta i preparerande svenskstudier som avläggs före de obligatoriska svenskstudierna. Preparerande studiernas omfattning är tre studiepoäng. (Lauronen 2008; Myllymäki 2008.)

3.5 Sjukskötare och språkstudier

3.5.1 Läroplaner och särdragen i språkundervisningen inom social- och hälsovårdsbranschen

Utgångspunkten för läro- och kursplaner i undervisningen i främmande språk har traditionellt varit språkcentrerad. Målsättningarna har ställts och beskrivits nästan enbart som mål för språkkunskap genom att betona antingen slut- eller processmål. En slutmålorienterad läroplan (product-oriented syllabus) koncentrerar sig på saker som har lärts i slutet av inlärningsprocessen medan en processorienterad läroplan (process-oriented syllabus) koncentrerar sig på hela inlärningsprocessen. Utgångspunkter som betonar slutmål är till exempel följande:

- 1) En läroplan som baserar sig på strukturer. Formulerande av mål styrs av språkets strukturer (t.ex. tempus, passiv, adjektiv böjning eller prepositioner).
- 2) En begreppslig-funktionell läroplan, där målen uppges i form av betydelser eller talakter som har någon lingvistisk realisering (t.ex. be om ursäkt, att komplimentera eller atttala om framtiden).
- 3) En ämnes- och/eller situationsbaserad läroplan, där man listar ämnesområden och/eller språkbrukssituationer, samt ordförråd och strukturer som anknyter till dessa, som behandlas på kursen (t.ex. utbildning, näring, hobbyer, läkarbesök eller arbetsplatsintervju).
- 4) En färdighetsbaserad läroplan, där målen disponeras utifrån språkkunskapens delområden (t.ex. läsförståelse eller hörförståelse) samt delområdets underordningar (t.ex. informationssökning, extensivt och intensivt lyssnande).

(Jaatinen, R. 2007: 55-56; Robinson 1991: 33–45.)

Utgångspunkter som betonar processmål i läroplanerna är till exempel följande:

- 1) En uppgiftsbaserad läroplan eller studiekurs består av olika slags uppgifter eller problemlösningssituationer, i vilka studerande kan tänkas råka till exempel i

arbetslivet. Uppgifterna som står bakom planeringen kan vara till exempel att delta i ett internationellt möte eller att kartlägga en utländsk patients hälsotillstånd och att undersöka honom. (Jaatinen R. 2007:57.)

- 2) En förhandlingsbaserad och 3) en inlärocentrisk läroplan är resultatet av medverkande studerandes och lärares samarbete. Målsättningarna definieras inte noggrant på förhand utan de ses som ständigt framåtskridande och varierande. Studerande och lärare får själv ställa sina målsättningar med hjälp av sina förhandlingar. (Jaatinen, R. 2007:57.)
- 4) En dialogisk läroplan kan genomföras med hjälp av studerandes och lärares gemensamma undersökande arbete. När läroplanen ses som dialogisk är den aldrig färdig utan den varierar hela tiden och är olika för olika studerande och studerandegrupper. (Jaatinen, R. 2007:58; se också Jaatinen, R. 1994:188–191.)

I undervisningen i främmande språk förekommer de här ovannämnda planeringsprinciperna sällan som helt ”rena” utan oftast är läroplanerna kombinationer av dessa principer. I den yrkesinriktade språkundervisningen har man ofta definierat målsättningarna med hjälp av en kombination mellan en ämnes- och/eller situationsbaserad läroplan samt en färdighetsbaserad läroplan. (Jaatinen, R. 2007:58.)

Riitta Jaatinen (2003:74) konstaterar att inom social- och hälsovårdsbranschen är förhandlingsbaserade och dialogiska läroplaner särskilt motiverade för huvuddelen av vård- och omsorgsarbetet görs i situationer där den anställda och kunden står ansikte mot ansikte. Denn här kärnan i omsorgsarbetet kommer också tydligt fram i Pirkko-Liisa Rauhalas beskrivning. Hon säger att kärnan i omsorgsarbetet är att fästa uppmärksamhet vid den andra människans behov och välmående. Hon tillägger också att kunden och vårdaren tolkar situationen tillsammans och beräknar åtgärder som behövs samt definierar också ofta arbetets villkor tillsammans. (Rauhala 1993:14.)

Ett särdrag i undervisningen i främmande språk inom social- och hälsovårdsbranschen är att begrepp ofta är mycket kulturbundna, alltså fasta i ett samhälle. I den här situationen kan

det förekomma problem när man försöker förflytta begrepp som har uppkommit i en kultur till en annan kultur som har ett annat samhälle och ett annat system. (Jaatinen, R. 2003:82–83.) När det gäller svenskundervisningen i Finland är detta problem mycket mindre än i fråga om något annat språk, eftersom den finländska kulturen är densamma för en finskspråkig och en svenskspråkig finländare. Detta gäller ändå bara finlandssvenska medan rikssvenskan i sin tur kan ha andra begrepp än de som används i Finland.

Ett annat särdrag i språket inom social- och hälsovårdsbranschen är att det finns så många känsliga begrepp och uttryck. Sådana här känsliga begrepp och uttryck kan till exempel ha att göra med människokroppen, döden, invaliditet, åldrande eller sexualitet. Det kan vara svårt att prata om dessa saker naturligt eller inställningen kan vara mycket emotionell. Det är typiskt att olika språk har mycket varierande och många slags begrepp som beskriver ovannämnda företeelser. Känsliga begrepp tenderar också att lätt förändras och de förändras också avsiktligt eftersom det kan inverka på människornas attityder med hjälp av dem. I språkundervisningen inom social- och hälsovårdsbranschen är det mycket viktigt att söka goda och lämpliga begrepp. Ett noggrant och lyckat val av ord och uttryck i vård- och omsorgssituationen är mycket viktigt eftersom situationerna ofta är så intima och känslöbetonade. Särskilt i livets krissituationer, där vårdpersonal ofta möter människan, kan ord ha en mycket stor styrka både på gott och ont. (Jaatinen, R. 2003:83–84.)

3.5.2 Språkbrukssituationer inom social- och hälsovårdsbranschen

Språkbrukssituationer när det gäller sjuksköterna kan delas i tre: 1) interaktion med kunden/patienten, 2) interaktion med kundens anhöriga samt 3) interaktion med den övriga personalen (*Benchmarking the English Language Demands of the nursing Profession Across Canada*, 2002: 8–9, 30: www). Airola och Piironen (2005:21) konstaterar att i finska yrkeshögskolsammanhang ska man tillägga ett fjärde element i denna delning: 4) att utveckla sig själv, arbetsgemenskap och vårdarbete. Genom att utveckla sig själv kan sjukskötern utveckla också sin arbetsgemenskap och vårdarbetet. I språkbruksammanhanget betyder den

här utvecklingen till exempel att sjukskötaren ofta måste kunna läsa material på främmande språk för att utnyttja de nyaste metoderna och undersökningsdata.

En kanadensisk studie där man studerade sjukskötare och deras kommunikation delar kommunikationssituationerna i de tre ovannämnda delarna. Studien redogör för hur dessa tre situationer fördelar sig när det gäller sjukskötare som talar engelska som sitt första främmande språk. Kvantitativt viktigast av dessa situationer är interaktion med kunden (56 %), där näst kommer interaktion med den övriga personalen (34 %). För det tredje kommer interaktionssituationer med de anhöriga, 10 %. (*Benchmarking the English Language Demands of the nursing Profession Across Canada*, 2002:30: www.)

Interaktionen med kunden eller patienten liknar på många sätt kommunikationen med de anhöriga. Kommunikationssituationerna i sjukskötarnas yrke innebär mestadels kunskapssökning, förklaring, rådgivning, kunskapsförmedling, att svara på frågor och att göra förslag. Också att beskriva, samtala och trösta hör till sjukskötarens språkbruksrepertoar samt att tala i telefon och att småprata. (*Benchmarking the English Language Demands of the nursing Profession Across Canada*, 2002:32: www.)

Det fjärde element som Airola och Piironen tar med i sjukskötarnas språkbrukssituationer, alltså att utveckla sig själv, arbetsgemenskap och vårdarbete, innebär att sjukskötaren måste kunna läsa forskningslitteratur på främmande språk. Sjukskötaren måste också kunna följa med föreläsningar på främmande språk samt delta i konferenser och seminarier utomlands. I en stor del av ovannämnda situationer behöver man goda muntliga färdigheter. (Airola & Piironen 2005:22–23.) Det språk som troligen behövs mest när det gäller att utveckla sig själv, arbetsgemenskap och vårdarbete är kanske engelskan eftersom det finns gott om studier och konferenser just på engelska. Man får ändå inte glömma att både inom Finlands gränser och i det nordiska samarbetet är svenska ett mycket viktigt språk och det finns också många intressanta och aktuella undersökningar skrivna på svenska.

I de språkkunskapskrav, som språkbrukssituationer i sjukskötarens yrke ställer, framhävs kommunikativitet. I kundsituationer är det viktigaste att förmedla budskapet, inte att behärska grammatiken perfekt. (Airola & Piironen 2005:23.)

3.5.3 Språkkunskapsbehov i arbetslivet

Sjukskötarens språkkunskapsbehov har inte separat undersökts särskilt mycket men över huvud taget har språkkunskapsbehovet i arbets- och näringslivet i sin tur undersökts mera. De första utredningarna om arbetslivets språkkunskapsbehov i Finland har gjorts redan på 1970-talet. Utredningarna har gjorts både för att stödja läroplansarbetet och för att kartlägga blivande språkkunskapsbehov på arbetsmarknaden. (Airola 2004:18.)

Industrins och arbetsgivarnas centralförbund (TT, teollisuuden ja työnantajain keskusliitto) kartlade på hösten 2004 rekryterings- och kunskapsbehov av arbetskraft i sina medlemsföretag (Osaamistarveluotain 2004: www). Förfrågan 2004 hade som specialuppgift att utreda behoven av språkkunskaper i näringslivet. Kartläggningen berättar att de språk som behövs mest i näringslivet i Finland är engelska, svenska, tyska och ryska. De viktigaste språkfärdigheterna vid anställningen anses vara färdigheter i engelska, därefter kommer färdigheter i svenska. (Osaamistarveluotain 2004:16: www.) Också Airola (2004) har undersökt behovet av språkkunskaper i företag inom olika branscher i Nordkarelen och resultaten visar att också där var engelska det viktigaste språket medan svenska följde som andra viktigaste. Man kan föreställa sig att sjukskötarens behov av språkkunskaper inte är precis likadant som i näringslivet och i företag över huvud taget, men troligen ger dessa översikter över behovet av språkkunskaper i arbetslivet också vägledande tankar om behovet av språkkunskaper i sjukskötarens arbete.

Det har också gjorts en undersökning om behovet av språkkunskaper inom social- och hälsovårdsbranschen i Joensuu. Resultaten berättar att i hälsovårdsbranschen behöver man mest engelskan och därefter svenskan. Inom socialbranschen i sin tur kommer ryska efter engelska. (Airola & Piironen 2005:67.)

Också patientens språkliga rättigheter måste iaktas när det talas om språkkunskapsbehov i arbetslivet. I Finland har patienten nämligen rätt att få vård på sitt modersmål, alltså finska eller svenska i tvåspråkiga kommuner och i kommunalförbund som omfattar tvåspråkiga eller både finsk- och svenskspråkiga kommuner. (Folkhälsolagen 431/2003; Språklag 423/2003.) Lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) stadgar också att patienterna skall tillförsäkras

sjukvård på sitt eget modersmål i sjukvårdsdistrikt som omfattar tvåspråkiga kommuner eller kommuner med olika språk.

4 Analys av materialet

Jag analyserar mitt material med hjälp av den materialbaserade innehållsanalysen (se t.ex. Tuomi & Sarajärvi 2002; se 2.3). Det empiriska materialet beskriver företeelsen som undersöks och meningen med analysen är att skapa en verbal och tydlig beskrivning av företeelsen i fråga. Miles och Huberman (1994:10–12; se också 2.3) beskriver analysen av ett materialbaserat kvalitativt material grovt taget som en process i tre delar: 1) att reducera materialet, 2) att gruppera materialet samt 3) att abstrahera, dvs. att skapa teoretiska begrepp.

4.1 Analys av frågeformulär

Frågeformulärsvaren analyserar jag skilt för båda städernas del för att få fram möjliga skillnader mellan studerandena i de olika städerna.

4.1.1 Är studierna i svenska tillräckliga i yrkeshögskolan?

Jag närmar mig frågan om studierna i svenska är tillräckliga i yrkeshögskolan utifrån de motiveringar som studerandena ger när de förklarar sina uppfattningar om tillräckligheten. En del av de studerande svarar direkt *ja* eller *nej* när de tillfrågas om deras studier innehåller tillräckligt svenska och motiverar sedan sitt svar. En stor del ger ändå inte ett direkt entydigt svar utan de funderar på frågan utifrån olika aspekter och ger så kallade *å ena sidan – å andra sidansvar*. Eftersom det för mina undersökningsfrågors del är just motiveringarna som är den intressantaste och mest givande delen av svaren närmar jag mig temat utifrån dem.

De tre sammandragande begrepp som jag har format av alla motiveringar är: 1) *arbetslivet*, 2) *studiefaktorer* och 3) *egen insats*. De här sammandragande begreppen innebär alltså att alla motiveringarna ingår i något av dessa begrepp. De studerande förklarar alltså

sina svar genom motiveringar som anknyter sig till antingen arbetslivet, studiefaktorer eller dem själva. Motiveringarna i både Åbo och Tammerfors förs in under samma begrepp.

Motiveringarna som anknyter sig till *arbetslivet* består av en grupp som jag kallar för *överkategorin*. Den här överkategorin heter A) **behov av svenska i arbetslivet**. Motiveringar som hänger ihop med *studiefaktorer* består av grupper (alltså av överkategorierna) som heter: B) **studiernas innehåll och struktur**, C) **konflikt mellan YH-svenskstudier** (YH = yrkeshögskolan) **och tidigare svenskstudier** och D) **konflikt mellan tid och rum**. Motiveringarna som har att göra med *egen insats* består i sin tur av överkategorierna: E) **egen motivation**, F) **egen aktivitet** och G) **konflikt mellan egna färdigheter och krav**. De här ovannämnda överkategorierna är desamma oavsett staden. I tabellen nedan (tabell 6) syns det tydligare av vilka överkategorier de tre sammandragande begreppen (*arbetslivet*, *studiefaktorer*, *egen insats*) har bildats.

Överkategorier som jag har presenterat ovan har i sin tur formats av mer detaljerade grupper som jag kallar för *underkategorier*. Underkategorier finns så många att det är klokast att presentera dem i bilagan (bilaga 3) i form av tabeller. I tabellerna i bilagan (bilaga 3) framgår också vad personen som ger en viss typ av motivering tycker om tillräckligheten av svenska. Rutan *både och* innebär att svararen inte ger ett direkt entydigt svar på hur han/hon ser tillräckligheten.

Tabell 6. Överkategorierna och de sammandragande begreppen om tillräckligheten av svenska i Åbo och i Tammerfors.

”överkategorier”	SAMMANDRAGANDE BEGREPP
A) behov av svenska i arbetslivet	→ <i>arbetslivet</i>
B) studiernas innehåll och struktur	→ <i>studiefaktorer</i>
C) konflikt mellan YH-svenskstudier och tidigare svenskstudier	
D) konflikt mellan tid och rum	
E) egen motivation	→ <i>egen insats</i>
F) egen aktivitet	
G) konflikt mellan egna färdigheter och krav	

4.1.2 Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?

Studerandena beskriver och motiverar sin förmåga att arbeta på svenska på många olika och mycket varierande sätt. Några berättar att de känner sig mycket säkra, andra säger att det inte kommer att lyckas med klara sig på svenska, och sedan finns det alla slags beskrivningar mellan de här två. Att klara sig på svenska i arbetet närmar jag mig från den synvinkeln hur

svararna motiverar eller beskriver sin förmåga eller oförmåga. Jag tar alltså hänsyn till hurdana motiveringar och beskrivningar studerandena ger.

Det finns fem sammandragande begrepp om hur studerandena motiverar eller beskriver sin förmåga eller oförmåga att klara sig. Dessa fem begrepp är 1) *studiefaktorer* 2) *språkfärdigheter*, 3) *motivation*, 4) *erfarenheter* och 5) *mod*. Alla motiveringar och beskrivningar som ges ingår alltså i något av dessa begrepp. De här fem begreppen är desamma i Åbo och i Tammerfors.

De fem sammandragande begreppen består av grupper, alltså av överkategorier, som är till stor del desamma oavsett staden. Det finns ändå några skillnader mellan grupper (*överkategorier*) som bildas av studerandenas svar i Åbo och i Tammerfors. Därför är det tydligast att presentera grupperna i form av en tabell. När jag har bildat motiveringsgrupperna har jag delat svararna i två enligt om de känner att de klarar sig på svenska eller känner sig osäkra på svenska i sitt arbete. Jag kallar de här två grupperna för *säkra* och *osäkra*. Tabellen (tabell 7) nedan berättar hurdana motiveringsgrupper det finns i Åbo och i Tammerfors. Den berättar alltså av vilka motiveringsgrupper de fem sammandragande begreppen (*studiefaktorer, språkfärdigheter, motivation, erfarenheter och mod*) består av. Motiveringsgrupperna (*överkategorier*) hos de *säkra* och de *osäkra* har jag betraktat separat. För tydlighetens skull har jag understrukt de motiveringsgrupper som skiljer sig mellan städerna. De mer detaljerade motiveringsgrupperna, *underkategorierna*, är så många att det inte är relevant att lista dem alla här utan de finns som bilaga (bilaga 4).

Tabell 7. Motiveringsgrupperna om att klara sig hos studerandena i Åbo och i Tammerfors

SAMMAN- DRAGANDE BEGREPP	<i>Studiefaktorer</i>	<i>Språkfärdigheter</i>	<i>Motivation</i>	<i>Erfarenheter</i>	<i>Mod</i>
ÅBO, <i>överkategorier</i> = motiverings- grupper	Osäkra Brister i svenskstudier	Osäkra Brister i egna språkkunskaper Brister i den heltäckande kommunikationen Andra språk med	Osäkra Brist på motivation	Osäkra Svenska används inte aktivt	Osäkra Modet att tala saknas
		Säkra Egna språkkunskaper bra Att kompromissa		Säkra Svenskan har använts	Säkra <u>Modet att tala</u>
TAMMERFORS, <i>överkategorier</i> = motiverings- grupper	Osäkra Brister i svenskstudier	Osäkra Brister i egna språkkunskaper Brister i den heltäckande kommunikationen, Andra språk med	Osäkra Brist på motivation	Osäkra Svenska används inte aktivt	Osäkra Modet att tala saknas
	Säkra <u>Stöd från tidigare studier</u>	Säkra Egna språkkunskaper bra Att kompromissa	Säkra <u>Motivation finns</u>	Säkra Svenska har använts	

4.1.3 Är svenska till nytta i arbetslivet?

Hur de studerandena ser nyttan av svenska i arbetslivet har jag analyserat genom att studera hurdana motiveringar studerandena ger till nyttan eller onyttan. Resultaten alltså berättar varför studerandena anser att det finns eller inte finns nytta av svenska i arbetslivet. Vid den här undersökningsfrågan tar jag inte hänsyn till nyttan av studerandenas personliga kunskaper utan hur de ser nyttan i arbetslivet över huvud taget. Med den här undersökningsfrågan har det bildats fyra sammandragande begrepp som är desamma oavsett av staden. De är:

- 1) *Placeringen i arbetslivet,*
- 2) *Instrumentell faktor*
- 3) *Patientens synvinkel*
- 4) *Svenska kontra andra språk*

De här begreppen innehåller alltså alla motiveringar som ges till nyttan av svenska i arbetslivet. De begreppen består av grupperna som jag kallar för *överkategorier*. De är till stor del mycket likadana oavsett av staden men några skillnader finns det ändå i överkategorierna. Följande tabell (tabell 8) visar av vilka överkategorier de begreppen består av i olika städerna. När det finns en överkategori som är olik mellan städerna markeras det med understrykning. Överkategorierna har jag utformat skilt bland de som säger att svenska inte är till nytta och de som anser att svenska är till nytta i arbetslivet.

Tabell 8. Motiveringsgrupperna om nyttan hos studerande i Åbo och Tammerfors.

SAMMAN- DRAGANDE BEGREPP	<i>Placeringen i arbetslivet,</i>	<i>Instrumentell faktor</i>	<i>Patientens synvinkel</i>	<i>Svenska kontra andra språk</i>
Åbo: <i>överkategorier</i> = motiveringsgrupper	Nytta: Arbetet på ett tvåspråkigt område Svenskspråkiga finns	Nytta: <u>Instrumentell motivation</u>	Nytta: Patientens fördel och rätt	Nytta: Alla språk nyttiga
	Ingen nytta: Arbetet utanför svenskbehov			Ingen nytta: Andra språk räcker
Tammerfors: <i>överkategorier</i> = motiveringsgrupper	Nytta: Arbete på ett tvåspråkigt område Svenskspråkiga finns	Nytta: <u>Att jobba utanför Finland</u>	Nytta: Patientens fördel och rätt	Nytta: Alla språk nyttiga
	Ingen nytta: Arbetet utanför behovet av svenska			Ingen nytta: Andra språk räcker

4.2 Analys av intervjuerna

Eftersom meningen med intervjuerna är att fördjupa budskapet som kommer fram i svaren på frågeformulären, närmar jag mig intervjuerna utifrån samma begrepp och kategorier som har bildats i analysen av frågeformulärsvaren. Alla som intervjuades hade också svarat i frågeformuläret så att deras uppfattningar och motiveringar redan är med i analysen av frågeformulären.

När jag analyserar intervjuerna tar jag alltså hänsyn till de motiveringar (kategorier och begrepp) som redan har kommit fram i frågeformulärsvaren. När det kommer fram nya motiveringar berättar jag förstås om dem också i resultatdelen. För intervjuernas del granskar jag mina undersökningsfrågor om tillräckligheten, att klara sig på svenska samt nyttan av svenska litet djupare. Förutom studerandenas motiveringar redogör jag också för hurdana lösningar eller förbättringsförslag de intervjuade ger åt möjliga problem. När det gäller att klara sig på svenska berättar jag vilka faktorer som inverkar på att de intervjuade känner att de klarar eller inte klarar sig på svenska i sitt arbete.

När jag använder de direkta citeringarna av de intervjuade nämner jag vem som talar. På det här sättet kan läsaren hela tiden följa med vem det är som talar.

5 Resultat av frågeformulären

5.1 Erbjuder yrkeshögskolan tillräckligt med svenskstudier?

5.1.1 Arbetslivet

Tillräcklighet av svenskstudierna motiveras alltså ofta med **arbetslivets synvinklar**. Studerandena i båda städerna förklarade både att det behövs så mycket svenska i arbetslivet att mängden av svenskstudier inte är tillräcklig och att det behövs så litet svenska i arbetslivet att mängden är tillräcklig.

Mutta, tosiasiasa sitä (ruotsia) saisi olla enemmänkin, koska kyllä ruotsinkielisiin potilaisiin törmää varsinkin esim. Taysissa (studerande från Piramk)

...ruotsinkieli ei ole enää niin tärkeä ja iso osa Suomea, sitä ei oikeastaan tarvitse missään (studerande från Åbo YH)

Svenskstudiernas tillräcklighet motiveras också med regionala behov i arbetslivet. Studerandena anser att i vissa regioner är behovet av svenskan större än i andra regioner. Också dessa slags svar kommer fram i båda städerna.

Jos tulee työskentelemään Tampereella/Pirkanmaalla, on ruotsin opetusta tarpeeksi. Jos ruotsinkielisille alueille aikoo töihin, ei ruotsinopiskelua ole tässä koulussa riittävästi (studerande från Piramk)

Studerandena i Åbo förklarar också att patientens rätt inte realiserats i vården och enligt den här synpunkten finns det inte tillräckligt svenskundervisning i yrkeshögskolan.

En koe, että näiden opintojen pohjalta potilaan (ruotsinkielisten) oikeus saada terveydenhuollon palveluja äidinkielellään toteutuisi (studerande från Åbo YH)

5.1.2 Studiefaktorer

Studiefaktorer är också en viktig motiveringsenhet när det gäller svenskans tillräcklighet. Tillräckligheten av svenska motiveras ofta med saker som hänger ihop med **svenskstudiernas innehåll och struktur**. De som säger att det finns tillräckligt med svenska motiverar sina svar till exempel med att kursernas indelning är bra (Åbo), kurserna är välorganiserade (Tfrs), kurserna är bra och omfattande (Tfrs) eller med att kurserna bidrar till arbetskarriären (Åbo och Tfrs). Tammerforsstuderande förklarade också att det finns tillräckligt med svenskkurser eftersom undervisningen är bra och gruppens nivå iakttas.

Ensimmäinen kurssi oli kertaava, mikä oli tarpeellinen...Ruotsin toinen kurssi, jota käyn nyt syventää taitoja juuri hoitotyöhön, mikä on tärkeää tulevaa ammattiani silmällä pitäen! (studerande från Åbo YH)

Mielestäni sisältyy (riittävästi), ja nyt se on hyvin järjestetty, kun 1.kurssi on peruskurssi ja toinen kurssi on sen mukaan miten erikoistuu. Tämä palvelee hyvin tulevaisuutta ja työuraa. (studernade från Piramk)

Att svenska finns tillräckligt motiveras också med att ordförrådet, som dessa svarare ser som den mest centrala delen av fackspråket, behandlas bra. Denna motivering finns i studerandenas svar i båda städerna.

Mielestäni sisältyy, koska olemassa olevalla määrällä pitäisi ammattisanasto tulla tutuksi ja mikäli ruotsia ei muuten osaa esim. kielioppia ei se tässä vaiheessa ole enään korkeakoulun tehtävä opettaa (studerande från Åbo YH)

Att det inte finns tillräckligt med svenska förklaras med att kurserna är för snabba eller mängden av lektioner är för få. Dessa synpunkter framgår bland studerandena i båda städerna. Att det inte finns tillräckligt med svenska argumenteras bland tammerforsstuderande också med att det skulle finnas behov av en grundkurs eftersom kurserna är så branschorienterade. En svarare i Tammerfors berättade också att mängden inte är tillräcklig för henne eftersom hon hade avlagt den andra svenskkursen i fel grupp.

...nykyiset tuntimäärät ovat liian pienet. Työskentelytahti on aivan liian nopea, koska lähitunteja on liian vähän (studerande från Åbo YH)

Svenskans tillräcklighet motiveras också med saker som ha att göra med **konflikt mellan YH- svenskstudier och tidigare svenskstudier**. Variation i studerandenas startnivå står som motivering bland svarare i båda städerna. Den här *variationen i startnivån* betyder att

tillräckligheten av svenska anses vara beroende av studerandens startnivå, alltså av den kunskapsnivå som studeranden har i början av studierna.

Ongelma on enimmäkseen siinä, että opiskelijoiden lähtötasot ruotsin opinnoissa ovat hyvin erilaiset. Tämän vuoksi joistakin opiskelijoista tuntimäärä voi tuntua liian suurelta/pieneltä. (studerande i Åbo YH)

Bland svarare från Åbo innehåller konflikt mellan YH- svenskstudier och tidigare svenskstudier ytterligare två slags motiveringar. Svenskstudierna anses inte vara tillräckliga därför att tidigare studier har glömts bort eller därför att yrkeshögskolsvenskan anses skilja sig från tidigare svenskstudier.

Tillräckligheten av svenska förklaras också med **konflikt mellan tid och rum**. Att svenska anses vara tillräckligt argumenteras med att professionella ämnen ses som viktigare och att det inte ryms mer svenska i programmet. Svaren av studerandena från båda städerna innehåller den här motiveringen. Bland Åbostuderandena kommer det också fram en motivering som säger att det finns över huvud taget för mycket studier i förhållande till studietiden.

Toki voisi olla hyödyllistä opiskella esim. ruotsia enemmän, mutta vielä hyödyllisempää on mielestäni opiskella tulevaan ammattiin liittyviä asioita... (studerande från Piramk)

5.1.3 Egen insats

Tillräckligheten av svenska argumenteras också med hjälp av motiveringarna som anknyter sig till individens egen insats, alltså till individens egna egenskaper. Svararna från båda städerna motiverade sina uppfattningar om svenskans tillräcklighet med hjälp av sin **egen motivation**. Åsikten att det finns tillräckligt med svenska motiveras med att individen saknar egen motivation att lära sig språket. Åsikten att det inte finns tillräckligt med svenska motiveras med att individen har egen motivation att lära mera.

Henk.koht pidän ruotsin kielestä ja sen lukemisesta (studerande från Piramk)

Ei kyllä tarvitsisi olla yhtään kurssia jos minulta kysytään. Minusta riittäisi kun englannin hallitsisi. Tuntuu niin turhauttavalta väkisin opiskella ruotsia, kun ei kerran ole yhtään motivoitunut sitä opiskelemaan (studerande från Åbo YH)

Svararna från såväl Åbo som Tammerfors motiverade sina synpunkter också med individens **egen aktivitet**. Svarare som anser att det finns en tillräcklig mängd svenskstudier motiverade att som ett valfritt ämne ska det finnas en möjlighet att lära mer svenska. Studerandena från båda städerna framför också motiveringen att egen aktivitet i språkinläringen är viktigare än språkstudier i skolan.

Periaatteessa kyllä kaksi kurssia on ihan hyvä määrä. Mielestäni kieli kuin kieli on kuitenkin sellainen asia, jotta täytyisi kaiken aikaa käyttää tai opiskella, jotta osaisi puhua ja kirjoittaa ko. kieltä. Eli edes 10 kurssia tässä koulussa ei auttaisi kovin pitkälle jos kieltä ei myöhemmin tulevaisuudessa käytä/opiskele (studerande från Piramk)

Studerandena motiverar svenskans tillräcklighet från en synvinkel av **egna färdigheter och krav**. Studerandena berättar att svenska inte finns tillräckligt eftersom det inte lyckas att arbeta eller diskutera på svenska (Tammerfors) eller eftersom en heltäckande kommunikation och vård inte lyckas på svenska (Åbo).

Mielestäni ei ole riittävää määrää ruotsin opintoja. Itse en ainakaan voi sanoa hallitsevani ammattisanastoa, jotta voisin kommunikoida potilaan kanssa sujuvasti ruotsin kielellä (studerande från Åbo YH)

De studerande funderar också på svenskans tillräcklighet utifrån den synvinkeln vilka är målen i undervisningen. Det här innebär att studerandena anser att när målen står på en lägre nivå är

mängden svenska tillräcklig, men om målen sätts på en högre nivå finns det inte tillräckligt svenska.

Opiskelemallamme ruotsin oppimäärällä pärjää pintapuolisesti ruotsinkielisen potilaan kanssa. Jos opiskelija tähtää ruotsinkieliseen työympäristöön voisin sanoa, että saamamme ruotsin opintojen määrä on riittämätön (studerande från Åbo YH)

5.2 Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?

5.2.1 Studiefaktorer

Studerandena i såväl Åbo och Tammerfors motiverar hur säkra/osäkra de är att klara sig på svenska i sitt arbete med hjälp av faktorer som hänger ihop med deras studier. Studeranden i båda städerna anser att de känner sig osäkra med svenska i sitt arbete eftersom det finns **brister i deras studier i svenska**. De här bristerna kan gälla såväl tidigare som nuvarande studier. Studeranden från båda städerna motiverar att de har en så svag grund från tidigare studier att de därför inte är säkra på att arbeta på svenska. En studerande från Tammerfors förklarar däremot att hon klarar sig på svenska eftersom hon har **stöd från tidigare studier** och har en bra grund i svenska.

Aika epävarmaksi (kokee selviytymisensä), johtuen edellisten koulutuksien huonosta opetustasosta kielten suhteen. Käynti Turun svenska teaterissa ei paljoa lohduttanut (studerande från Pirkk)

Selvityisin varmaan ihan hyvin...Lukion suorittaneena ja aina jotenkin ruotsista tykänneenä uskoisin pystyväni tilanteissa toimimaan ruotsiksikin (studerande från Pirkk)

Att språket redan har glömts bort eller glöms bort före utexaminering är också en förklaring till att studerandena känner sig osäkra att arbeta på svenska. Den här motiveringen hade också de studerande i båda städerna.

Ruotsin opinnoista on todellakin jo niin pitkä aika ja näillä kursseilla en ole saanut muistumaan ruotsin kieltä riittävästi mieleeni (studerande från Åbo YH)

Studeranden i Åbo motiverar sin osäkerhet också med faktorer som hänger ihop med brister i deras svenskkurser i yrkeshögskolan. En studerande säger att kurserna är för korta och en annan att man inte får tillräckligt övning i att tala i skolan och därför känner de sig osäkra.

5.2.2 Språkfärdigheter

Studerandena på båda undersökningsorterna förklarar sin förmåga att arbeta på svenska med orsaker som anknyter sig till deras egna språkfärdigheter. Studerandena argumenterar ofta att de är osäkra på att arbeta på svenska eftersom det helt enkelt finns **brister i deras språkkunskaper**. Brister anses finnas till exempel i tal, i ordförråd eller i grammatik.

En tule selviytymään. En osaa muodostaa lauseita/kommunikoida potilaan kanssa. Osaan lähinnä yksittäisiä sanoja (studerande från Åbo YH)

Tiedän jonkin verran sanoja omalla ammattikielellä, mutta kieliopillisesti oikeat lauseet ja taivutukset sujuvat heikosti (studerande från Piramk)

Studerandena i både Åbo och Tammerfors berättar också att de känner sig osäkra därför att de upplever att deras **färdigheter att kommunicera heltäckande på svenska** är **bristfälliga**. Det här innebär bland annat att de kan lyckas diskutera enkla saker eller göra enkla rutiner på svenska men att hela vårdkedjan inte lyckas.

Tällä hetkellä tunnen itseni todella epävarmaksi. Osaan kyllä kysyä potilaalta ottaako hän kahviinsa maitoa, mutta sairauksista tai lääkkeistä kertominen ovat vielä heikoissa kantimissa (studerande från Åbo YH)

Studeraendena på båda undersökningsorterna beskriver sin oförmåga att klara sig på svenska genom att berätta att **andra språk tas med** om de möter en svenskspråkig patient.

En selviä, käytän suomea, englantia, saksaa tai elekieltä (studerande från Piramk)

Studeraendena från båda städerna förklarar att de klarar sig på svenska eftersom de kan **kompromissa med patienten**. En studerande i Åbo beskriver att hon klarar sig för det kan tas andra språk med i samtalet om det behövs. En studerande från Tammerfors i sin tur motiverar att han klarar sig bra om samtalspartnern bara har tålamod.

Jos vastapuoli malttaa niin ehkä pystymme kommunikoimaan oikeasti. Vähän voi olla kankeaa mutta hyvin varmaan selvittäisiin (Studerande från Piramk)

De som tror sig klara sig på svenska i arbetssituationer motiverar detta också med **egna språkkunskaper** som vid det här läget ses förstås som **goda**. Att svararen ser sina egna kunskaper i svenska som goda syns t.ex. så att han/hon berättar att han/hon kan göra omskrivningar (Åbo) eller att språket flyter efter litet träning (Åbo och Tammerfors). Egna goda kunskaper kan också synas så att svararen helt enkelt berättar att den egna branschens kommunikation på svenska lyckas (Tammerfors) eller att språket inte spelar någon roll (Åbo).

Luulen, että perusasiat/ sanat ovat hallinnassa, eli että potilas ymmärtää mitä häneltä kysyn/mitä hoitotoimenpiteitä tulen tekemään (studerande från Piramk)

Jos osaan ylipäätään selvittää asian suomeksi niin selviän myös ruotsiksi (studerande från Åbo YH)

5.2.3 Motivation

Studeraendena i såväl Tammerfors och Åbo motiverar att de är osäkra på svenska eftersom de har **brist på motivationen**. Svararna berättar att eget intresse att arbeta på svenska saknas

eller att medarbetare får lov att tala i stället. I Åbo berättar några studerande ytterligare att de har en dålig attityd eller egna fördomar mot språket och därför är de osäkra att arbeta på svenska.

Mielummin kyllä luovutan ruotsia puhuvan potilaan jonkun muun hoidettavaksi
(studerande från Piramk)

Minulla on tietty ennakkoluulot koko ruotsin kieltä kohtaan.. Tällä hetkellä en pidä siitä ollenkaan (studerande från Åbo YH)

En studerande i Tammerfors motiverar också att hon känner sig säker och att hon klarar sig på svenska med **motivationen**, litet närmare med eget intresse.

...aina jotenkin ruotsista tykänneenä uskoisin pystyväni tilanteissa toimimaan ruotsiksikin (studerande från Piramk)

5.2.4 Erfarenheter

Studerande från båda städerna förklarar såväl sin förmåga som oförmåga att klara sig med erfarenheter av svenska språket. De som känner sig osäkra att arbeta på svenska förklarar att det beror på att de **inte har använt svenska** aktivt.

Tulee olemaan haastavaa. Ruotsia tulee käytettyä niin harvoin että sanat ja puheen tuottaminen on hankalaa (studerande från Åbo YH)

Ruotsia käytetään kuitenkin aika vähän, jolloin esim. sanasto tahtoo unohtua
(studerande från Piramk)

Också de som känner att de klarar sig på svenska i arbetet motiverar sin förmåga med erfarenheter av svenska språket. De berättar att de använder eller **har använt svenska** och är

därför övertygade att de klarar sig. Att svenska används eller har använts står för motivering i såväl Åbo som Tammerfors.

Mielestäni tulen toimeen hyvin ruotsin kielellä. Olen ollut työharjoittelussa Vaasassa missä ruotsin kieltä joutu käyttämään paljon (studerande från Pirkk)

Viime kesäisessä työpaikassani keskustelin joidenkin potilaiden kanssa ruotsiksi, kieli oli mielestäni ”tankero” kieltä, mutta useimmiten pärjäsin (studerande från Åbo YH)

5.2.5 Mod

På båda undersökningsorterna är mod en motivering när studerande argumenterar om de klarar sig med svenska eller inte. I Åbo argumenterar studerandena både med att de **har mod** att tala svenska och därför klarar de sig och med att **mod saknas** och därför klarar de inte sig. I Tammerfors argumenterar studerandena bara att de saknar mod och därför inte klarar sig.

En koe ongelmalliseksi/pelottavaksi toimia ruotsinkielisten potilaiden kanssa (studerande från Åbo YH)

En todennäköisesti tule selviytymään hyvin ruotsin kielellä. Olen arka puhumaan vierasti kieltä vaikka vähän osaisinkin (studerande från Åbo YH)

Loppujen lopuksi aika heikosti suoritutuisin...Kun kieltä ei käytä jatkuvasti, sanasto tuppaa unohtumaan ja jännittää puhua kieltä (studerande från Pirkk)

5.3 Hur ser de studerande på nyttan av svenska i arbetslivet?

5.3.1 Placeringen i arbetslivet

Hur man placerar sig i arbetslivet ses som en förklaring till om svenska är till nytta eller inte. Studerandena i båda städerna motiverar att svenska är nyttig eftersom de själva kommer eller

kan komma **att jobba på ett tvåspråkigt område**. Ett annat argument i sin tur berättar att det är nytta av svenska för **det finns svenskspråkiga** i Finland. Den här sistnämnda motiveringen tar alltså inte hänsyn till om området är tvåspråkigt eller inte.

Jos menee töihin tiettyyn osaan Suomea, on ruotsin kielen osaamisesta ehdottomasti hyötyä. Suomi on kuitenkin kaksikielinen maa (studerande från Piramk)

Uskon, onhan Suomi kuitenkin kaksikielinen maa ja ruotsinkielisiä potilaita on aina!
(Studerande från Åbo YH)

Att svenskan inte är till någon nytta förklaras också med placeringen i arbetslivet. Studerandena i båda städerna motiverar att det inte finns nytta av svenska eftersom de själva **inte kommer att jobba** på ett område i Finland **där svenska behövs**. I Åbo motiveras onyttigheten också med att man kommer att jobba utanför Finland där svenska inte behövs.

Toivoisin että olisi hyötyä mutta se edellyttäisi tod.näk.työllistymistä Länsi-Suomeen. Muualla Suomessa ruotsin osaamisesta ei paljon ole hyötyä (studerande från Piramk)

Omalla kohdallani en koe ruotsin kielestä olevan hyötyä tulevaisuudessa, koska aion mennä ulkomaille (Englantiin) töihin ja tarvitsen siellä englantia (Studerande från Åbo YH)

Studerandena förklarar också att svenskan inte är till någon nytta eftersom de till exempel kommer att jobba i en så begränsad och speciell arbetsmiljö, till exempel i operationssalen i Tammerfors eller inom rusmedels- och mentalvården.

En usko tarvitsevani ruotsia paljoakaan työskennellessäni Tampereella leikkaussalissa
(studerande från Piramk)

5.3.2 Instrumentell faktor

Med förklaringar som har att göra med **instrumentella** saker begrundas att svenska är till nytta. Att man kan jobba utanför Finland i de nordiska länderna står som motivering i båda städerna.

Ehdottomasti uskon olevan hyötyä. Haluaisin tulevaisuudessa työskennellä sairaanhoitajana Ruotsissa tai Norjassa (Studerande från Åbo YH)

I Åbo innehåller de instrumentella motiveringarna också två andra slags argumenteringar. Att svenskan är till nytta förklarar studerandena med att man kan få språktillägg på lönen om man kan svenska och att ens eget arbete blir lättare om man kan svenska.

Kielien osaamisesta saa myös kielilisää palkkaan mikä on mukava lisä (Studerande från Åbo YH)

5.3.3 Patientens synvinkel

Studerandena i båda städerna närmar sig nyttan av svenska också från patientens synvinkel. Det motiveras att det är **patientens fördel eller rätt** att hon eller han får vård på eget modersmål. Bland motiveringarna sägs det till exempel att det är artigt att kunna svenska, viktigt för patienten att få tala svenska eller att det är sjukskötarens plikt att kunna svenska.

Kyllä uskon, onhan Suomi kaksikielinen maa. On tärkeää, että myös ruotsia äidinkielenään puhuvat kykenevät ilmaisemaan tunteitansa, esimerkiksi kivuista, omalla äidinkielellään (Studerande från Åbo YH)

Aina voi joutua tekemisiin ihmisen kanssa, joka puhuu ruotsia. Tällöin on kohteliasta osata itsekin edes auttavasti ruotsia (Studerande från Piramk)

Studerandena i båda städerna förklarar också att svenska är till nytta eftersom kommunikationen med patienten blir lättare och bättre om man kan svenska.

...äidinkielellä kuuluu saada palvelua. Helpottaa kommunikointia ja luo turvallista hoitoympäristöä (Studerande från PIRAMK)

5.3.4 Svenska kontra andra språk

Studerandena närmar sig nyttighetsaspekten också genom att jämföra svenskan med andra språk. Att svenska är till nytta motiveras med att **alla språk** är **nyttiga** att kunna. Att det inte finns nytta av svenska förklaras med att man klarar sig bra med **andra språk**, till exempel bara engelska och finska. De här motiveringarna finns det i båda städerna.

Tottakai siitä voi olla hyötyä niin kuin mistä tahansa kielestä, mutta ei mielestäni välttämätön. Tärkeämpi on englannin kieli, koska se on kansainvälinen kieli (Studerande från Åbo YH)

5.4 Skillnader mellan städerna

En av mina undersökningsfrågor är också att få fram om det finns skillnader mellan studerandenas tankar på de olika orterna som jag har undersökt, alltså mellan Åbo och Tammerfors. Meningen med den här frågan är att undersöka skillnader särskilt utifrån den synvinkeln att den ena av städerna är officiellt tvåspråkig medan den andra är officiellt enspråkig. I den här resultatdelen plockar jag fram de skillnader som har kommit fram i analysen av svaren. Först i diskussionsdelen av resultat funderar jag på om de skillnader som har framgått är betydelsefulla och på vad det kan bero.

5.4.1 Erbjuder yrkeshögskolan tillräckligt med svenskstudier?

Till stor del är motiveringarna mycket likartade oavsett av staden vilket kommer fram redan i samband med resultaten av de tre andra undersökningsfrågorna. Några skillnader finns det ändå. Den första skillnaden kommer fram i motiveringar som anknyter sig till *arbetslivet*.

Studerandena i båda städerna berättar att i vissa regioner är behovet av svenskan större än i andra regioner. Skillnaden mellan städerna döljer sig i hur studerandena ser tillräckligheten i förhållande till sin egen region. Studerandena i Åbo anser ofta att mängden svenska inte är tillräckligt eftersom språket behövs i deras egen region medan studerande i Tammerfors ser att mängden svenska är tillräckligt för i deras område behövs svenska inte så mycket. För arbetslivets del kommer det fram också en annan skillnad mellan studerandena i de olika städerna. I Åbo ger studerandena nämligen en motivering som inte förekommer i Tammerfors. Studerandena i Åbo motiverar att patientens rätt inte förverkligas i arbetslivet och därför är mängden svenska inte tillräcklig.

När det gäller motiveringar som hänger ihop med *studiefaktorer* finns det några skillnader. Skillnader som har att göra med studiernas innehåll och struktur är så detaljerade att för min undersöknings del är det tillräckligt att bara nämna att de finns.

Skillnaderna finns också när det gäller konflikt mellan YH-svenskstudier och tidigare svenskstudier. I Åbo kommer det fram motiveringar att tidigare studier har glömts bort samt att yrkeshögskolsvenska är så olik tidigare svenskstudier att mängden svenska inte är tillräcklig. Dessa två motiveringar förekommer inte för Tammerfors del.

5.4.2 Hur tycker de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?

När det gäller motiveringar som anknyter sig till *studiefaktoren* finns det bland Tammerforsstuderande en slags motivering som inte finns i Åbo. Bland studerandena i Tammerfors motiveras nämligen att klara sig på svenska lyckas eftersom basfärdigheter i svenska är tillräckligt bra tack vare de tidigare studierna. Studerandena i båda städerna motiverar osäkerheten att arbeta på svenska med några brister i deras studier i svenska. I Tammerfors berättar studerande att dessa brister ha att göra med deras tidigare studier i svenska medan i Åbo konstaterar studerande att bristerna har att göra med både tidigare svenskstudier och yrkeshögskolans svenskstudier.

Vad beträffar *motivationen* argumenteras det i båda städerna att inte klara sig i arbetet på svenska kan bero på att motivation saknas. Bara i Tammerfors förekommer en motivering att

motivationen finns och därför känner studeranden att hon klarar sig. När det gäller *mod* att tala språket säger studerandena i såväl Åbo och Tammerfors att de saknar mod och därför inte klarar sig. Motiveringen om att mod finns och därför lyckas det att klara sig på svenska förekommer bara i svaren av studerandena från Åbo.

Att svenska har använts eller inte har använts står som motivering att klara sig i båda städerna. Det kan tänkas att det skulle ha kunnat förekomma tydliga skillnader mellan städerna eftersom orternas språkliga miljöer är olika. Det kan ändå inte sägas att några klara skillnader finns. Studerandena i båda städerna har såväl erfarenheter av svenska som brist på erfarenheter av svenska.

5.4.3 Hur ser de studerande på nyttan av svenska i arbetslivet?

I stort sett finns det inte så många skillnader mellan studerandenas uppfattningar i de olika städerna. När man ser på de överkategorier (alltså grupperna som har bildats av motiveringarna) som har uppkommit finns det bara en skillnad mellan städerna. Motiveringsenheten *instrumentell faktor* består för Åbos del av överkategorin **instrumentell motivation** medan för Tammerfors del består samma begrepp av överkategorin **att jobba utanför Finland** (i de nordiska länderna). Den här skillnaden innebär att i Åbo har det uppkommit också andra instrumentella orsaker till att man har nytta av svenska än att jobba utanför Finland. För Åbos del består överkategorin **instrumentell motivation** alltså av mer detaljerade motiveringar som är att jobba utanför Finland, att få språktillägg och att underlätta eget arbete. I Tammerfors motiverar studerandena alltså inte nyttan av svenska med språktillägg eller att underlätta eget arbete.

När man studerar motiveringar som har att göra med placeringen i arbetslivet och studerandenas uppfattningar av nyttan av svenska kommer det fram en liten skillnad. Fast alla motiveringsgrupperna är desamma i båda städerna finns det en skillnad när man ser på kvaliteten av studerandenas svar. När studerandena i Tammerfors motiverar att svenska är till nytta i ett tvåspråkigt område tillägger de ofta att detta område inte gäller för deras del nu. När

studerandena i Åbo i sin tur motiverar nyttan med svenska med ett tvåspråkigt område tar de ofta just sin egen miljö som exempel.

Hur man placerar sig i arbetslivet står alltså som motivering i båda städerna också när studerandena berättar varför det inte är till någon nytta med svenska. Studerandena i Åbo har ändå en motivering som inte förekommer i svar av tammerforsare. Den här motiveringen är att det inte är till någon nytta med svenska eftersom de kommer att jobba utanför Finland.

6 Resultat av intervjuerna

I det här kapittel redogör jag för hur de intervjuade studerandena ser tillräckligheten av svenska, deras egen förmåga att klara sig på svenska samt nyttan av svenska i arbetslivet. Jag närmar mig temat utifrån resultaten av frågeformulären. Studerande 1 kommer från Åbo och studerande 2 och 3 från Tammerfors.

6.1 Erbjuder yrkeshögskolan tillräckligt med svenskstudier

6.1.1 Arbetslivet

Också i intervjuer kommer det tydligt fram att svenskans tillräcklighet ses vara beroende av **faktorer som hänger ihop med arbetslivet**. Mängden svenska anses vara tillräcklig därför att det inte behövs så mycket i arbetslivet. Det kommer fram såsom i frågeformulären att tillräckligheten också beror på regionala behov i arbetslivet.

F: Kohtaaks se sen tavallaan työelämän tarpeen, sun miälestä? Mikä työelämässä on ruotsille...

S2: Kohtaa, joo. Tai riippuu tietysti missä on töissä, mut sit jos miättii tätä meijän aluetta (Tampereen seutu), mihin ehkä suurin osa niinku sijottuu, niin kyllä se sillai niinku kohtaa, että, et ei sitä niin niin paljon tuu...

6.1.2 Studiefaktorer

Också alla de tre intervjuade begrundar och motiverar tillräckligheten av svenska bland annat utifrån den synpunkten att det ofta finns **konflikter mellan svenskstudierna i yrkeshögskolan och studerandes tidigare svenskstudier**. I intervjuerna nämns just studerandenas olika startnivåer på svenska som en orsak som förorsakar konflikter. En av de intervjuade berättar att hennes egen startnivå är så låg att tre studiepoäng svenska inte är tillräckligt för henne, men för dem som har bättre baskunskaper kan mängden vara tillräckligt. Denn här motiveringen kommer tydligt fram också i frågeformulären.

F: Niinniin. No sitte vähän lähemmin mietitään tota teijän koulutusohjelmaanne, eli hoitotyön koulutusohjelmaa ja sen kolmen opintopisteen mikä teillä on nyt ruotsia, niin sen riittävyttä niinku sun mielestä. Sää ainaki oot maininnu tossa kyselylomakkeessa ton lähtötason justiinsa, et riippuu siitä hirveesti..

S1: *Juu juu, juu. Et sillai se varmaa, et kyl se niille on riittävä joilla on se perustaito hallussa, mut tota ei, en mää oo oikeestaan tehny niillä kurseilla yhtää mittää, ettei oo mulle yhtään minkäänäköstä hyätyä ku ei pohjaa, niin ei sieltä saa mittää irti.*

F: Joo

S1: *Ei siin pysy siinä mutte tahdissa, eikä mittää et se on niinku lähinnä semmosta istumista ja niin.*

En annan av intervjuade (S2) framför i sin tur en ny synpunkt att YH-svenska inte nödvändigtvis heller är ”tillräcklig” för de som har en bra startnivå på svenska. Den här uppfattningen förklarar han med att deras kunskaper i svenska inte nödvändigtvis utvecklas på kurser där studerandenas nivåer är så olika.

S2: *Sitä mää oon sitte taas miettiny että ku on eritasosia ihmisiä, niin ei se ammattikorkeakouluruotsi kehitä niitä kellä se ruotsi on jo periaatteessa vähän vahvempi. Koska tota, tota, ookoo onhan se kiva et sieltä saa sit vitosen numeroks ja ei, on vähän helpompaa aina koulussa mutta. Mut mut, sit niinko et olisko sitte sillee että, et olisko niinkö eritasosille joko eri tehtäviä tai sit eri opetusryhmiä...*

En intervjuad (S3) lyfter fram också en ny synpunkt att fast startnivån ofta är dålig hos studerande som kommer från yrkeshögskolan, beror startnivån inte nödvändigtvis direkt på den

tidigare utbildningen. Hon anser att också studerandena som kommer till yrkeshögskolan från gymnasiet kan ha dåliga kunskaper i svenska. Som en lösning till olika startnivåer föreslår de intervjuade både nivågrupper i undervisningen och grundkurser för dem som har en låg startnivå i svenska.

S2:...et se ehkä, ehkä tota, vois jollain tavalla et sitä pitäis kehittää johonkin suuntaan niin johonkin suuntaan, tai sitten olis selkeesti että ei olis sitte niinkö luokkakohokset ryhmät, vaan olis tasokohokset ryhmät...

Svenskans tillräcklighet motiveras och funderas över i intervjuerna också från den synpunkten att professionella ämnen ses som viktigare del av sjukskötarstudierna än språkstudier och därför finns det kanske inte rum för mer svenskstudier.

S3: ...Et kyllä se niinkin on että se kolme opintopistettä vois olla jotain, vähän hyödyllisempääkin, niinkun sen kannalta että, mitä me tulevaisuu- mitä tulevaisuudessa niinku tekee työkseen, ja niinku. Että jos vertaa jotain kolme opintopistettä, meillä on esimerkiksi vaikka lääkehoito tosi vähän ja sitte siitä taistellaan että, onko valmistuvilla sairaanhoitajilla tarpeeks hyvät niinku lääkehoidon tiedot ja taidot, jos se kolme opintopistettä oliskin sitä, niin kyl se mun mielestä olis hyödyllisempää niin ku sairaanhoitajan, ammatillisuuden kannalta, ammatillisen toiminnna kannalta, ku se ruotsin kolme opintopistettä siellä...

Tillräckligheten av svenskstudierna baseras på sådant som hänger ihop med **studiernas innehåll och struktur**. Såsom i frågeformulärsvaren är dessa slags motiveringar också i intervjuerna mycket mångsidiga och brokiga. Studiernas innehåll och struktur får såväl ris som ros. En av de intervjuade berömmar till exempel att kurserna är så branschorienterade och på det sättet tillräckliga. Samtidigt säger han att det också finns något att förbättra i organiseringen av studierna för att förbättra tillräckligheten av studierna.

S2: No se, on se varmaan ihan sinänsä riittävää, että se on niinkö hyvää semmosta niinku, ainaskin mitä meillä oli, niin semmoseen alaan kohdistuvaa ja sit meilläki oli vielä niinku sen akuuttipuoleen ja ensihoitupuoleen enemmän ja sit oli tämmöstä suullista (testiä), mut sit ku se tulee niinkö semmosis piänissä ryppäissä, niin sitte kaikki tsemppaa sen ajan, sen että ne pääsee siitä läpi, ja sitte sen jälkeen se vähän niinkö unohtuu ku ei sitä tuu niinku, sitä ei sillai tuu käyttää, että, en tiä,...

En annan intervjuad framför synpunkten att kurserna är för hastiga och att en ökad mängd av närundervisning kunde hjälpa till att svenskstudierna vore tillräckliga för flera studerande.

F: Onks se totetus tai niinku organisointi paras mahdollinen, et on sillai jaettu kahteen ja muuta vai voisko se olla jotenki parempi...?

F: Jos vaikka miettii sitä kontaktiopetuksen määrää, lähitunteja ei oo ilmeisesti hirveen montaa...?

S1: *ei ookaan*

F: et oisko se parempi jos olis vaikka niitä enemmän ja...

S1: *jotenki ne mennään niinku kauheella vauhdilla mun mielestä läpi, niinku hirvee kiire. Et kyl se varmaa jos niitä olis vähä enemmän, ehkä siinä olis sit rauhassa aikaa oppiakkin.*

Beträffande studiernas innehåll och struktur kommer det i intervjuerna fram nya motiveringar som inte förekommer i resultaen av frågeformulären. Särskilt en av de intervjuade (S2) är mycket produktiv och tar upp två motiveringar som inte har förekommit i frågeformulären. Han begrundar att i utbildningen ska studerande uppmuntras mera att använda språket. Genom den här uppmuntran kunde tillräckligheten av nuvarande mängden svenskstudier bli bättre, anser han. De här nya motiveringarna som de intervjuade tar fram kan alltså ses som förbättringsförslag till yrkeshögskolans svenskstudier.

S2: *...et siinä koulutuksessa ehkä pitäis pystyä ninkö rohkaseen, et se mitä niinkö kiusaan, ku oon tua yliopistollisessa sairaalassa töissä, et mitä mä kiusaan muita, niinku osastonhoitajaa sillä, et kun mä meen puhuun jos on ruotsinkielinen potilas, mä meen puhuun sille ruotsia, sit mä sanon et kyllä ne muutkin hoitajat puhuu sitä, niin sit ne rupee niille puhumaan. Ja sitte tota, totatota, ja sit ne hoitajat koittaa puhua, niin siis monihan osaa ruotsia..*

M: niinniin

S2: *...mut kun se ehkä se uskallus puuttuu, ja sit se ninkö, mikä mun mielestä on vähän huolestuttavaa...*

En annan ny motivering eller snarare ett förslag till att studerande skulle se svenskstudierna mer tillräckliga är samarbete med andra ämnen. Det här förslaget tas upp av samma informant

som ovan. Han ser alltså att språken kunde studeras också i samband med andra ämnen i yrkeshögskolan, inte bara som egna avskilda språkkurser.

6.1.3 Egen insats

Med egen motivation och eget intresse förklaras tillräckligheten av svenska också bland de intervjuade. Två av de intervjuade (S2 och S3) har egen motivation att lära sig språket och särskilt en (S2) har också haft en stark egen aktivitet i svenskinlärning. En av de intervjuade (S1) har inte så hög motivation eller intresse att lära sig språket fast hon inte heller har något speciellt emot språkstudier.

F: No ootko sitten tota, tai tavallaan sitä että sitä riittävyttä vielä mietitään, että, sääkin sanoit ettet oo ruotsista ikinä tykänny, niin vaikuttaa tavallaan se oma innostus siihen että että sää koet sen sillä tavalla, ettei oikein vois ollakkaan enempää tavallaa, että ettei sulla niinku olisko sulla intoo lukee sitä enemmän?

S1: Niin, niin...Ei, ei mulla olis kyllä intoo lukee. Mut sit taas toisaalta just niinku sillai, ku ei mulla niinku varsinaisesti oo mittää kielten lukemista oo sillai ollu vastaa, et se englantiki on sujunu. Et jotenki sitä itte miätti et jos se olis lähteny sillon yläasteella jo, et se olis niinku tuntunu helpommalta se kiäli ja muuta ni kyl se varmaa si olis paljon mukavampaa mut se jotenkin niin hepreaa ny niin ei riitä ny mielenkiintoo ny tällä kertaa..

6.2 Hur ser de studerande att de klarar sig på svenska i sitt arbete?

Studerande 1 (S1) känner sig inte alls övertygad om att hon kan använda svenska i sitt arbete. Studerande 2 (S2) i sin tur säger att han känner sig övertygad om att svenskan flyter väl. Också studerande 3 (S3) säger att hon tror att hon klarar sig. Härnäst redogör jag för hur studerandena som har intervjuats motiverar att de klarar sig eller inte klarar sig på svenska. Studerande 1 är från Åbo YH och studerande 2 och 3 från Piramk.

6.2.1 Studiefaktoren

Båda studerandena som tycker sig klara sig på svenska i sitt arbete (S2 och S3) berättar att tidigare svenskstudier i högstadiet eller gymnasiet spelar en stor roll i att klara sig.

Yrkeshögskolans roll i att klara sig anses inte spela en så stor roll. Ändå erkänns yrkeshögskolssvenskans betydelse för fackspråkets och ordförrådets del.

S2: ...Mut onhan siis mitä ammattikorkeakouluruotsi toi, niin se toi niinku ehkä just sen ainespesifisyyden, et nyt määhän niinku tiedän taas enemmän oman alan sanastoo, et sillee et se niinku palvellu sitä perus...mut kyllähän sieltä lukiosta ja yläasteelta sen peruspohjan mikä on sit ehkä kehittynyt ja ylläpitänyt siihe sitte. Mut mut, siis se mikä suurin hyöty on mun mielestä koko ammattikorkeakouluruotsista niinku mulle on on ollu, niin on saanu tietäny vähän niitä alan sanoja..

Studeranden (S3) som känner att hon inte klarar sig på svenska motiverar bland annat att det finns brister i hennes tidigare svenskstudier. Det här innebär att hon anser att hon inte har fått tillräckligt bra kunskaper i svenska från sina tidigare svenskstudier i högstadiet och yrkesskolan, och bland annat därför är det svårt för henne att klara sig på svenska nu.

6.2.2 Språkfärdigheter

Alla intervjuade förklarar att en faktor i att klara sig på svenska är deras egna språkfärdigheter. Studerande 1 säger att hon har så dåliga kunskaper i svenska att hon inte klarar sig med svenska i arbetet. För den här studeranden är brister i språkfärdigheter också den mest betydande faktor som gör att hon inte tycker att hon klarar sig på svenska.

F: Niinniin, tota mmmm. Mikä on sun mielestä niinku sulla se tavallaan niinku se suurin syy et sä et selviä tai selviät huanosti?

S1: Mää en tiädä sanoja, enkä ei mulla oo kiäliopista mittää tiatoo, määhän voin jonkun yksittäisen jostain tietää mut ei mul oo niinku, em määhän osaa mitään lauseita rakentaa enkä...

Studerande 2 i sin tur har så goda kunskaper i svenska att han anser sig klara sig väl med svenska. Han beskriver sina goda kunskaper bland annat genom att berätta att han kan inhämta information från svenskt material. Studerande 3 har också så goda kunskaper i svenska att hon tror sig klara sig men ändå tvekar hon litet om hon klarar sig i alla slags situationer. Hon beskriver sin tvekan genom att säga att hennes kommunikation kanske inte är så heltäckande i alla situationer.

Studerandenas språkfärdigheter som en motivering till att klara sig syns också bra när studerandena tillfrågats om de lätt byter språk eller om de håller sig till svenska. Studerande 1 byter troligen språk ganska fort medan studerande 2 alltid har klarat sig med svenska fast han till och med har stött på en skåning. Studerande 3 är något mittemellan dessa två: hon säger att hon inte byter språk lätt.

6.2.3 Motivation

Motiveringarna som har att göra med motivationen tas också upp av de studerande som intervjuats. Det kommer fram att studerande 2 till exempel har egen motivation och intresse att använda svenska vilket är en viktig faktor i att han klarar sig så bra med språket.

S2: ...Ehkä sen (peruskoulu ja lukio) jälkeen kun on ollu omaa mielenkiintoa, niin niin sitte taas semmonen, koulun jälkeen, ku mullahan on siis, ku mä valmistuin lukiosta ennen kun mä alotin tuolla, niin oli viis vuotta. Tai kuus vuotta, kun mä kävin sit armeijan ja sit mä tein töitä siinä niinku pitkän aikaa millon se oli, mut sit siinä vaiheessa oli semmonen tietynlainen oma mielenkiinto, et sitte niinkö katso ruotsinkielisiä ohjelmia ja luki ruotsinkielisiä lehtiä ja sillee, et siinä vaiheessa ehkä se niinku jäi semmonen et se niinku pysy semmosella niinku hyvällä tasolla

Också studerande 3 berättar att hon har egen motivation och intresse att tala svenska med svenskspråkiga patienter i sitt arbete. Studerande 1 sin tur talar inte direkt om motivation utan snarare om saker som hänger ihop med tidigare nämnda språkkunskaper och modet som behandlas senare.

6.2.4 Erfarenheter

Att svenska har använts eller att svenska inte har använts står som motiveringar till att klara sig hos de intervjuade studerandena. Studerande 2 har mycket erfarenhet av svenska från både arbetslivet och fritiden, vilket är en delfaktor i att han klarar sig. Studerande 1 i sin tur har aldrig råkat använda svenska i arbetet eller på fritiden vilket är en orsak till att hon inte tror att hon klarar sig.

F: ...Tost sä mainitsitkin jo tosta et kieli on unohtunu aika hyvin ku ei sitä oo tullu käytettyä..

S1: Joo, on, sitä ei oikeastaan ikinä oo joutunu käyttään, koulutuntien ulkopuolella ni ei koskaan missään...

Studerande 3 talar inte mycket om hurdan roll hennes erfarenhet av att använda svenska spelar i att klara sig. Det kommer ändå fram att hon har använt svenska till exempel med några finlandssvenska åldringar i arbetet samt på semesterresorna i Sverige.

6.2.5 Mod

De intervjuade studerandena motiverar också med modet sin egen säkerhet eller osäkerhet att använda svenska. Studerande 1 säger att hon är blyg att använda främmande språk. Hon saknar alltså mod att tala svenska vilket är en delfaktor i att hon anser att hon inte klarar sig.

S1: Mää olisin varmaan, em mää tiä et onks se siit motivaatiosta kyse, mut mää olisin varmaan niin arka edes lähtemää sen (ruotsin) kans ko, sen kans niinko yrittämäänkään.

Studerande 2 för sin del motiverar att han inte bryr sig om det kommer några fel eller dylikt. Han har alltså mod att tala svenska. Det här är förstås en viktig faktor när man talar om att klara sig med svenska.

S2: Ja sit ku mää oon vähän niinku sellanen tyhmä et ei mua niinku haittaa [naurua] tai pelota et mää voin mennä jonnekin siis niinku ihan puhuun vaan, vaikei kukaan ymmärtäis mitään niin mää puhun sitä ruotsia, et kyllä sieltä ehkä joku jonkun saa [naurua] että sillee mut mut...

Studerande 3 står igen någonstans mittemellan de två andra intervjuade när det gäller mod att tala svenska. Det kommer fram att hon vanligen har modet att tala språket men i några situationer kan modet också saknas.

Utöver att beskriva om de själva har mod att tala svenska funderar studerandena på rollen av mod också på en mer allmän nivå. Till exempel studerande 2 begrundar modets roll från en mer allmän synvinkel. Han anser att många har bra förutsättningar att tala språket men de bara saknar modet.

S2: Ja sit se on niinku mielenkiintosta just toi että, ku sanoit että moni ihminen sanoo että ymmärtää sitä. Periaatteessa niinku mun mielestä jos sää niinku ymmärrät sitä, niin

sullahan on siis tietyllä tapaa, sää tiiät miten niitä lauseita rakennettan et sulla on niinku hyvät mahdollisuudet myös puhua sitä...

F: Hmmm

S2: *...mut sit kun se uskallus puuttuu sieltä niinku että..*

6.3 Hur ser de studerande på nyttan av svenska i arbetslivet?

6.3.1 Placeringen i arbetslivet

Också i intervjuer kommer det fram att de studerande funderar på svenskans nytta i arbetslivet utifrån var de jobbar i framtiden. Två av de intervjuade studerandena (S2 och S3) tycker att svenska är till nytta fast de inte skulle jobba på ett tvåspråkigt område. Det kommer fram att dessa två anser att svenska är till nytta fast man skulle arbeta i Tammerfors-trakten.

F: No entäs sitten, voitäs vähän tarkemmin puhua tosta, et miten sä koet siitä ruotsista olevan hyötyä työelämässä, toi nyt liittyy aika paljon tohon et mistä äskön puhuttiin et sitä, siitä tarpeesta siellä työelämässä. Niin niin sää jo sanoitki siitä, et riippuu hirveesti tottakai siitä työalueesta, mutta että, hmmm, miten sää koet onks kuitenkin, ruotsista myös jollakin tavalla tai ainakin jossain määrin hyötyä myös, just täällä Tampereen seudulla, vaikka on yksikielinen alue virallisesti?

S2: *Hmmm, on on joo ehdottomasti siis sillee, että. Että vaikka niinku on yksikielinen alue virallisesti, meillä on siis suomenruotsalaisia ja sitte se että tosiaa ku Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on niin laaja, mikä menee sit tonne Vaasan suuntaan ja sinne rannikolle, niin onhan silleenkin, että tota kylä mun mielestä se on sillee niinku hyvää palvelua työnantajalta, et sä pystyt niinku, siis sehän on perustuslaissaki, et jokaisen ihmisen pitää saada omalla äidinkielellään palveluita, niin niin kylä mää sen koen niinku semmosena vahvuutena ja sit se että tota, totatota.*

En av studerandena (S1) som jag har intervjuat talar inte så mycket om nyttan av svenska utifrån den synvinkel hur hon kommer att placera sig i arbetslivet. Det här beror kanske på det att hon koncentrerar sig mera på att berätta att hennes egna kunskaper i svenska är inte till någon nytta.

6.3.2 Instrumentell faktor

Instrumentella motiveringar funderar man också på bland de intervjuade. Särskilt talar de intervjuade om att de har nytta av svenska om man har tänkt jobba i Sverige eller i de nordiska länderna. Två (S1 och S2) av studerandena berättar att det har fallit dem in att de skulle kunna jobba i Norden men av praktiska skäl kommer detta troligen inte att realiseras. Studerande 1 har redan jobbat i Sverige, fast inte i vårdbranschen.

F: Joo, joo. No ooks sä koskaan miettiny että tota ruotsin opinnoista, ruotsin osaamisesta vois olla sen kautta hyötyä että haluaisit niinku Pohjoismaihin muualle töihin tai?

S3: *No joo, kyllä mä oon sitä ajatellu, kun kuitenkin on ajatellu, että vois hyvin niinkun, mennä töihin paremman palkan perässä muualle, mutta ku tää mun suuntautuminen on tää mielenterveystyö niin sillen sen ruotsin tarttis olla niin hyvä että se ei niinku toimis enää niin että, kun miten jotkut tekee et se ruotsi nyt on joku et niinku suurin piirtein ruotsi, ja sit menee töihin sinne, ja se siinä sit parantuu, mut ku meillä se ei oikein oo mahdollista niin, kun sen pitäis olla jo valmiiks tosi niinkun hyvä. Et oikeesti niinku musta ei olis mitään niinku hyötyä, jos mä olisin siellä töissä [nauraa], kun se on sit niin paljon sitä keskustelua ja, ryhmien vetämistä ja semmosta kuulemista ja sitä, et mä en oikein tiedä. Mut kyl mä oon, kyllä se on hyödyksi siinä tapauksessa että näkee itsensä töissä, jossain Ruotsissa tai Norjassa.*

Språktillägg på lönen kommer också fram som motivering till att svenskan är till nytta i arbetslivet. De intervjuade studerandena var inte så medvetna om var och hur man får sådana tillägg på lönen men om sådana finns ses det som en bra sak.

S2: *Sitä mä en tiä, et miten siis niinku, kun Taysissaki on sellanen lista et missä on niinkö et kuka puhuu mitäki kieltä, semmosta listaa, et onks se sit niinku semmosta niinku ns. palkallista, et jos sää meet Stokkalle ja sää puhut ruotsia, niin sää saat siihe palkkaan lisää, sitte niinku, et se on semmosta niinku et hyvää palvelua. Et sitä mä en tiä onks sitä Taysissa, mut ehdottomasti koen siitä hyätyä...*

6.3.3 Patientens synvinkel

Svenskan nytta motiveras också bland alla de intervjuade från patientens synvinkel. En av de intervjuade (S2) tar hänsyn särskilt till patientens trygghet samt patientens känsla av trygghet. Han beskriver med ett äkta exempel från vårdarbetet att svenskan är till nytta eftersom patienten inte nödvändigtvis kan till exempel finska så bra som det kanske ser ut.

F: ...No mitäs jos sää mietit sitä hyötyä siitä Ruotsista niin sen potilaan näkökulmasta, niin sä sanoitki siellä aikasemmin jo, et siitä vuorovaikutuksesta, että jotkut asiat on niin tärkeitä niinku saada omalla kielellä...

S2: *Hmmm. On joo, että no yks semmonen tapaus, että yhtä miestä oltiin valmistelemassa operaatioon ja sitte hoitaja meni kysyyn tämmösen niinkö, tämmösen kysymyslistan sit aina läpi, et onko näin ja näin ja näin. Ja joo sit se kysy sen suomeks, ja ekaks kysy että ymmärrätkö, ja sit hän (potilas) et joojoo et hän ymmärtää. Ja sit mentiin niitä kysymyksiä läpi, ja se vastaili ja mää olin siinä vieressä sitte. Ja sit niinku vaan särähti korvaan kun tuli sellanen kysymys mihin niinku, hän vastas sillee niinkö, tietyllä tapaa väärällä tapaa, et ku se meni sille dang-dang-dang-dang niin mää että oho, ja sit niinku kysyin ruotsiks että ymmärräksiks sää tää kysymyksen, että tää oli tämmönen näin, et "aaaa, et eieiei", että ei niinku missään nimessä ja kaikkee tämmöstä...*

S2: *...Ja kyllä sitte taas toinenki näkökulma on siinä se, että kun ihminen jollain tavalla sairastuu tai joutuu sairaalaan, niin sillohan se oma ympäristö se normaalielämä niinkö muuttuu. Ja silloha sää oot niinko tosi haavottunu, et sää oot muutenkin peloissas sillee, ja sit ehkä jos sulla on niinkö ruotsin kieli, et sää et joudu käyttään suomen kielee niin paljon päivittäin...Et sit jos on joku joka puhuu ruotsia siellä, niin ehkä sille tulee semmonen turvallisempi tunne et tietää et asiat hoitu. Joka saattaa sit taas vaikuttaa siihe niinku siihe sairauteen tai et siihe turvallisuudentunteeseen...*

En annan av de intervjuade (S3) beskriver också nyttan av svenska med hjälp av ett exempel. Hon berättar att det skapar en mycket hemtrevlig känsla för patienten eller de anhöriga om sjuksköterskan kan tala svenska, vilket förstärker att svenskan är till nytta.

6.3.4 Svenska kontra andra språk

Nyttigheten av svenska motiveras och funderas också på med hjälp av andra språk och genom att jämföra svenskans nytta med nyttan av andra språk. En av de intervjuade berättar att hon inte har behövt svenska i arbetet så att hon anser att från den synvinkeln finns det inte så mycket nytta av svenska.

F: No mites jos sää mietit sitten sitä hyötyä siitä ruotsista suhteessa sitten sitte niinku mutte kielten hyötyyn, niin onks, koeks sää et ruotsista on jotenki vähämmä hyötyä kun jostain muusta tai...

S1: *No siis kyl mää oon englantia tarvinnu aika paljonki, et sitä mää oon tarvinnu ja sen kans mää kyl pärjään. Mut mul ei kyl, mul ei tosiaan oo, et mul on tosi vähäl ne tilanteet et mää olisin, et olis edes ollu tarvetta ruotsin kiälen taitoon sillai missää.*

F: Joo, aivan niinniin

S1: *Et sen englannin kans kyl on pärjänny ihan hyvin*

En annan av de intervjuade (S2) funderar mångsidigt över svenskans nytthet i förhållande till andra språk. Han säger att svenskan ju är ett språk bland andra men att svenskan har i Finland en särställning för språket är ett officiellt språk. Han anser därför att det finns kanske en speciell nytta av just svenska i relation till andra språk. Den tredje intervjuade (S3) tycker för sin del att det är mindre nytta med svenska än med engelska.

7 Diskussion av resultat

I det här kapitlet diskuterar jag intressanta saker och ting som förekommer i resultatdelen. Jag diskuterar om resultaten allmänt samt utifrån de synpunkter som kommer fram i teorin. För särskilt intervjuresultatens del måste kommas ihåg att jag har intervjuat bara tre personer så att saker som framgår i intervjuerna inte behöver representera hela materialet, men det är ju inte ens meningen. Meningen med intervjuerna är ju att fördjupa budskapet som resultaten av frågeformulären ger. Jag diskuterar i det här kapitlet också om skillnader som dyker upp mellan städerna. Skillnaderna tar jag upp i samband med andra undersökningsfrågor (i 7.1, 7.2 och 7.3).

7.1 Tillräcklighetsaspekten

Såsom det kommer fram i resultaten har studerandena mycket brokiga och mångsidiga uppfattningar om tillräckligheten av sina svenskstudier. Några anser att det finns alldeles för litet svenska medan andra tycker att det ska vara ännu mindre svenska i yrkeshögskolan.

Motiveringarna som ges är också mycket varierande men samtidigt väldigt fruktbara att studera.

7.1.1 Arbetslivet

Språkstudiernas mål i yrkeshögskolorna är yrkesmässigt, såsom har konstaterats redan tidigare (se 3.2.1). Studeranden ska ha sådana kunskaper i svenska som ”*behövs med tanke på studerandens yrkesutövning och utveckling i yrkesmässigt avseende*” (352/2003, 8§). Mot den här bakgrunden är det mycket naturligt att studerandena motiverar tillräckligheten av sina svenskstudier med hjälp av just arbetslivsfaktorer.

Svenska är enligt utredningar det språk som efter engelskan behövs mest i närings- och arbetslivet (se t.ex. Airola & Piironen 2005; Airola 2004; Osaamistarveluotain 2004:16: www; se också 2.5.3). Till och med i Nordkarelen i Joensuu är svenskan det språk som efter engelskan behövs mest inom hälsovårdsbranschen (Airola & Piironen 2005:67). När man jämför studerandenas uppfattningar om tillräckligheten av svenska med detta faktum kommer det fram saker som är värda att fundera på litet närmare. I båda undersökningsstäderna finns det studerande som anser att mängden svenska är tillräcklig eftersom det behövs så litet svenska i arbetet. Vad det innebär att ”svenskan behövs så litet” är förstås mycket individuellt. För mig var det ändå en liten överraskning att till och med i Åbo finns det studerande som anser att svenska behövs så litet i arbetet och därför är det tillräckligt med tre studiepoäng. Ytterligare kan studerandena uppleva mycket individuellt vad det innebär att svenskan behövs. Med det här menar jag att medan en studerande anser att svenska behövs när det kommer en svenskspråkig patient till vården kan en annan anse att svenska verkligen behövs först när det inte lyckas med att använda något annat språk med patienten. Hur studerandena ser tillräckligheten och behovet av svenska kan alltså också ha att göra med motivationen eller attityderna. Dessa aspekter diskuterar jag mera litet senare.

De studerande i båda städerna anser alltså att i vissa regioner är behovet av svenskan större än i andra regioner. Studerandena i Åbo motiverar att mängden svenska inte är tillräckligt eftersom språket i deras region behövs, medan studerande i Tammerfors motiverar

att mängden svenska är tillräckligt för i deras område behövs svenska inte så mycket. Den här skillnaden mellan studerande i olika städerna är helt naturlig och förståelig eftersom faktum är att i Åbo är behovet av svenska större än i Tammerfors, vilket beror förstås på att Åbo är en tvåspråkig stad.

Patienten har alltså rätt att få vård på sitt eget modersmål, på finska eller svenska, i tvåspråkiga kommuner och i kommunalförbund som omfattar tvåspråkiga eller både finsk- och svenskspråkiga kommuner (se 2.5.3; Folkhälsolagen 431/2003; Språklag 423/2003). Bara studerandena i Åbo motiverar att svenskan inte finns tillräckligt eftersom patientens rätt inte förverkligas i arbetslivet, vilket är ganska förklarligt mot den bakgrund som står i lagen. Studerandena i Åbo är troligen medvetna om patientens språkliga rättigheter eftersom de har en officiellt tvåspråkig miljö omkring sig. Studerande i Åbo har kanske också erfarenhet av svenskspråkiga i arbetet och de har möjligen sett att rätten att få vård på modersmålet inte alltid realiserar i verkligheten. Tammerfors i sin tur är en officiellt enspråkig stad och också alla kommuner som hör till Birkalands sjukvårdsdistrikt (PSHP i fortsättningen) är enspråkiga. Till exempel Tammerfors universitetssjukhus (Tays) producerar ändå betjäning också för kommuner som är tvåspråkiga eller svenskspråkiga. Också i Tays finns det alltså svenskspråkiga patienter men sjukhuset är enligt lagen inte på samma sätt som sjukhusen i Åbo förpliktat att betjäna kunder på svenska eftersom PSHP är ett enspråkigt kommunalförbund. (Språklag 423/2003; Lagen om specialiserad sjukvård 1062/1989; Auvinen & Ihalainen 2003: epostdokument.) Mot den här bakgrunden är det naturligt att det inte bland studerandena i Tammerfors tas upp patientens rätt att få betjäning på svenska. Emellertid får man inte i det här sammanhanget glömma att enligt yrkeshögskolförordningen (352/2003; se 2.2.1) har sjukskötarstuderandena överallt i Finland samma officiella språkkrav.

7.1.2 Studiefaktorer

Att tillräckligheten av svenska förklaras med saker som hänger ihop med studier är nästan självklart. Detta beror ju på att brister eller goda saker i studierna kan föra med sig att studierna ses som otillräckliga eller tillräckliga. Intressant är ju att hur studerandena ser dessa

brister eller goda saker i till exempel studiernas innehåll och struktur är mycket individuellt. När en studerande tycker att svenskkurserna är alldeles för snabba och lektionsmängden är för liten kan en annan tycka att man går framåt absolut för långsamt och att det finns för många lektioner till exempel. Fast studerandena också själva förklarar att variationen i startnivån är ett problem som ligger bakom hur de ser tillräckligheten av studier (se 5.1.2; 6.1.2), kan olika startnivåer, alltså varierande språkfärdigheter och kunskaper mellan studerandena, också stå bakom andra slags förklaringar, liksom mellan raderna. Till exempel att tillräckligheten förklaras med brister eller goda saker i studierna kan i grund och botten ha att göra med just variation i startnivåer. Att variationen i startnivåer kan ligga i grunden för många slags motiveringar betyder inte att det inte kunde vara något fel eller något bra i själva svenskstudiernas innehåll och struktur också. Allting behöver inte hänga ihop med startnivåerna. För båda städernas del får till exempel behandling av ordförrådet beröm av de studerande. Att ordförrådet och fackspråket har enligt studerandena i en stor roll i yrkeshögskolans språkstudier passar ju ihop med LSP- kontexter (se 2.2.3) att klara sig i just de sammanhang som anknyter till jobbet (Robinson 2001:337–340). Genom att behandla fackspråket och professionella ordförrådet kommer språkundervisningen också närmare studerandens motiv att lära språket, vilket enligt Hutchinson & Waters (1987: 12) är mycket viktigt i den professionella språkundervisningen.

Särskilt för Tammerfors del får indelningen av studierna i två kurser beröm av de studerande. Inledningen går alltså så att den första kursen står på en mer allmän nivå medan den andra koncentrerar sig på den bransch som undervisningsgruppen har som inriktningsområde (se 3.4.3). Snabbt hållna eller för korta kurser förekommer i båda städerna som en förklaring till att mängden svenska inte är tillräcklig. Fast de studerande troligen upplever brådskan mycket individuellt kan här dölja sig något allmängiltig också. Det skulle vara intressant att veta om det är bara de studerande som känner att de inte klarar sig på svenska som anser att kurserna är för snabba och jäktiga. Inom ramen för min undersökning kan det inte ändå sägas något om det här. Att kurserna ses som för snabba eller jäktiga har att göra med att också mängden närundervisning anses vara för liten (se 5.1.2, 6.1.2). Också i Tuomainens (2004) undersökning om sjukskötarstuderandenas studiemotivation till svenska

förekommer den här synpunkten. Tuomainen berättar att till och med 33 procent av sjukskötarestuderandena anser att mycket litet närundervisning har inverkat negativt på deras motivation att lära sig språket (2004:71). En studerande konstaterar träffande att mängden av inlärningsstoffet borde vara densamma som nu men tiden att ta in allt ska vara längre. Närundervisningens del av de tre obligatoriska studiepoängen i svenska är 36 timmar i båda skolorna (Lauronen 2008; Myllymäki 2008, se 3.4.2).

Att det finns en stor variation i yrkeshögskolestuderandenas språkfärdigheter är ett faktum som anknyter sig starkt till att studerandena kan ha så olika grundutbildningar bakom sig (se t.ex. Airola 2003:48; se också 2.2.1). En av mina intervjuade tillägger ändå träffande att startnivån inte direkt behöver vara helt beroende av hurdan tidigare utbildning den studerande har, för man kan klara sig också på gymnasieutbildningen med en mycket låg språkkunskapsnivå (se 6.1.2). Variationen i yrkeshögskolestuderandenas kunskaper i svenska har ofta kallats för en stor utmaning för yrkeshögskolans språkstudier (t.ex. Airola 2003:48), och det är det också. När jag studerar mina resultat av tillräcklighetsaspekten kunde jag nästan säga att variation mellan studerandenas kunskaper i svenska kan i stället för att vara en utmaning ses som ett problem till och med.

Variationen mellan studerandenas färdighetsnivåer har man försökt åtgärda med bland annat språkprov som avläggs innan språkstudierna i yrkeshögskolan börjar. I Pirank till exempel deltar alla som inte har avlagt gymnasiets lärokurs i svenska samt de studenter som inte har fått godkänt i studentskrivningssvenska i ett nivåprov före studierna. De som inte blir godkända i nivåprovet måste bättra på sina språkkunskaper innan de kan delta i de egentliga språkkurserna. För att förbättra sina kunskaper kan studerandena delta i preparationskurs i svenska. (Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009: www.) I Åbo avlägger alla studerandena ett nivåprov före de egentliga svenskstudierna och de studerande som behöver kommer att avlägga en stödkurs i svenska. (Lauronen 2008). Nivåproven är förstås mycket bra att ha, men frågan, som kommer upp när jag funderar på resultaten av tillräcklighetsaspekten, är om proven och eventuella stödkurser är ett tillräckligt medel när det gäller olika startnivåer. Det som är intressant i resultaten är nämligen att inte heller de som har en bra startnivå, alltså goda kunskaper i svenska, nödvändigtvis anser att mängden svenska är

tillräcklig. Det här kommer fram i särskilt en av intervjuerna, när en studerande berättar att yhsvenskan inte nödvändigtvis utvecklar de ”goda” studerandenas kunskaper heller (se 6.1.2). Intressant är också de lösningar som tas upp av de intervjuade studerandena. De anser att för att få tillräckligheten av svenskstudier bättre för alla studerandena kunde nivågrupper vara en lösning. Fast nivågrupperna kanske inte är så populära lösningar i de senaste trenderna inom pedagogiken kunde det här alternativet granskas mera. Också i Tuomainens (2004:71) undersökning nämns det att en del av sjukskötarstuderande (17 procent) berättar att avsaknad av nivågrupper inverkar negativt på deras studiemotivation.

Variationen mellan språkfärdigheterna är naturligtvis inte bara ett problem inom vårdbranschen eller i skolorna som jag har undersökt utan det är hela yrkeshögskolfältets problem. Social- och hälsovårdsbranschen är ändå enligt Kantelinen och Heiskanen (2004:84) det utbildningsområde inom yrkeshögskolfältet som har minst obligatoriska språkstudier (se också 1.1) Eftersom sjukskötarstuderandena har en så liten mängd språkstudier kan det tänkas att det vore nyttigt att varje studerande skulle få undervisning på sin egen nivå. Kanske kunde tillräckligheten av de tre studiepoängen bli åtminstone litet bättre om var och en skulle få undervisning på sin egen nivå. Det här kunde i praktiken alltså ordnas med nivågrupper. På det sättet kunde man kanske garantera bästa möjliga inlärningsresultat för alla studerandena.

Att mängden svenskstudier är tillräcklig motiveras också med att professionella ämnen ses som viktigare och det finns inte rum för mer studier i språket. Det är troligen sant att mängden svenskstudier inte kan vara mycket högre än det är nu eftersom blivande sjukskötare förstås måste studera de ämnen som är mest centrala i deras blivande yrke. Eftersom sjukskötarutbildningen har reglerats också med EU-direktiv (77/452/ETY, 77/453/ETY, 89/594/ETY, 89/595/ETY, 2001/19/EY) finns det i studierna mycket obligatoriskt stoff som måste finnas där. Inte heller därför finns det alltså så mycket utrymme för mera språk i sjukskötarstudierna (se också 3.4). Intressant i det här sammanhanget är ett förslag som en av de intervjuade tar fram. Han föreslår nämligen att språken kunde studeras också i samband med andra ämnen inte bara som enskilda språkkurser (se 6.1.2). Jag tycker det här är en intresseväckande tanke som också passar ihop med de mål för yrkesmässig språkundervisning som Riitta Jaatinen (2007) tar fram (se 2.2.4). Hon anser nämligen att språk inte ska lösgöras

från sitt yrkesmässiga innehåll och att man med hjälp språkundervisningen ska försöka utveckla både språkliga och yrkesmässiga färdigheter (Jaatinen, R. 2007:54). Såsom den intervjuade föreslår kunde läraren till exempel använda aktuella artiklar i sitt undervisningsämne också på andra språk än finska. Kanske borde en sådan verksamhet fungera så att de studerande som vill skulle erbjudas möjlighet till det, men att det inte vore på något sätt obligatoriskt. På så sätt kunde de som är villiga och motiverade att studera språk få en möjlighet att i samband med professionella ämnen läsa litet språk också. Det här är ändå bara en studerandes tanke, så det är omöjligt att säga om den skulle få bredare stöd av andra studerande.

Samma intervjuade som föreslår ett samarbete mellan olika ämnen tycker också att för att förbättra tillräckligheten av svenskstudier ska man uppmuntra studerande mera att tala svenska. Det här är ett ämnesområde som jag ska diskutera mera i samband med *att klara sig med svenska* aspekten.

I Åbo kommer det fram motiveringar att tidigare studier har glömts bort samt att yrkeshögskolsvenskan är så olik tidigare svenskstudier att mängden svenska inte är tillräcklig. Dessa två motiveringar förekommer inte för Tammerfors. Troligen beror den här skillnaden mellan städerna på en tillfällighet.

7.1.3 Egen insats

Hur studerandena ser svenskans tillräcklighet är också mycket beroende på hurdana deras eget intresse och egen motivation för språket är. Detta är förstås mycket förståeligt eftersom språkinläring och motivation har mycket att göra med varandra (se t.ex. Dörnyei 2001). Att egen aktivitet när det gäller språkinläring är viktigare än mängden språkstudier i skolan är också ett intressant tema som tas upp. Också det här temat har att göra med egen motivation och intresse att lära sig språket. När studerandens motivation och intresse samt därigenom också attityd att lära sig språket är goda betyder det i regel att studeranden vill närma sig objektet, som i det här fallet är svenska språket (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2000:91). Därför är det ganska förklarligt att studerande kanske vill lära språket mera och därför anser

de att mängden svenska inte är tillräcklig. Om studerande inte har egen motivation och attityden att lära sig språket därigenom är dålig är det också mycket fattbart att hon eller han vill undvika språket och därför anser att mängden svenska är tillräcklig eller till och med för mycket (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2000:91)

Studerandena anser också att det kunde finnas mera möjligheter att avlägga valfria studier i svenska. Utöver de tre obligatoriska studiepoängen kan studerande i praktiken avlägga bara en preparerings- eller stödkurs i svenska (se 2.4.2). För Åbo yrkeshögskolas del konstateras det dock att studerandena också har en möjlighet att delta i språkcentralens kurser vid Åbo, universitet om det finns plats på kurserna (Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008b). Problemet med mera valfria extrakurser kan förstås vara att det inte finns tillräckligt många studerande som skulle delta i dem.

Studerandena förklarar att svenska inte finns tillräckligt eftersom deras egna färdigheter inte blir tillräckliga i förhållande till vad de själv anser att de ska kunna i arbetslivet. Den här synvinkeln hänger också ihop med min andra undersökningsfråga, att klara sig med svenska i arbetet (se 7.2). Tillräckligheten spekuleras om också utifrån den synvinkel hurdana kraven är i allmänhet. Båda de här förklaringarna kan diskuteras i ljuset av de officiella kraven på de kunskaper som krävs av sjukskötare. I yrkeshögskolförordningen (352/2003) konstateras det att man ska ha sådana kunskaper i svenska som ”behövs med tanke på studerandens yrkesutövning och utveckling i yrkesmässigt avseende” och ”som krävs för en tjänst inom ett tvåspråkigt ämbetsdistrikt” (se också 2.2.1). För de här studerandenas del, som förklarar svenskans tillräcklighet ur dessa synvinklar, kan det åtminstone sägas att de officiella kraven inte uppnås.

7.2 Att klara sig på svenska –aspekten

Det skulle kanske också vara intressant att veta hur många det finns som tror att de klarar sig på svenska. Vad som innebär att klara sig på språket är ändå mycket individuellt och därför är det i min undersökning omöjligt att visa några siffror om saken. Någon kan anse att han klarar sig genom att kunna bara de viktigaste orden medan en annan anser att han inte klarar sig om

samtalen inte löper helt flytande. Hur studerandena uppfattar sin förmåga att klara sig är ofta fråga om mod eller motivation också, och inte enbart till exempel på rena språkliga kunskaper, såsom det framgår i resultaten.

7.2.1 Studiefaktor

Studerandenas tidigare studier är aktuella också när studerandena motiverar varför de inte klarar sig på svenska eller känner sig osäkra på språket. Studerandena anser att de inte har tillräckliga kunskaper i svenska eftersom tidigare studier inte har gett dem tillräckligt goda kunskaper. Ofta står de här förklaringarna hos de studerande som har yrkesskolan som sin grundutbildning. Om man klarar sig på svenska förklarar studerande i Tammerfors med tidigare studier, men i detta fall gäller det gymnasiestudier som har gett en bra grund (se 5.2.1 och 6.2.1.). Igen är vi alltså tillbaka vid problemet som jag redan har diskuterat i föregående kapitel, alltså studerandenas olika kunskapsnivåer i svenska. Det är nämligen helt klart att om man jämför de 418–494 timmar svenska som ex-gymnasister har bakom sig med de 248 timmar som de som har gått bara yrkesskolan har bakom sig, är skillnaden väldigt stor (se 2.3.1; *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004*: www; *Grunderna för gymnasiets läroplan 2003*: www; Statsrådets förordning 616/200:2 §). Fast studerande som har bara yrkesskolan bakom sig skulle delta i en preparations- eller stödkurs i svenska (se 2.4.2) i yrkeshögskolan kommer de inte ens nära den mängden svenska som gymnasister har bakom sig. Att det är bara studerandena i Tammerfors som menar att de klarar sig eftersom de har fått stöd från tidigare studier kan vara en tillfällighet och det är ändå bara några Tammerfors-svarare som säger så här.

Att klara sig eller att inte klara sig motiveras alltså båda med tidigare studier. Att bara inte klara sig förklaras med yrkeshögskolans svenskstudier i frågeformulären, vilket är intressant tycker jag. Det kan kanske inte dras några långtgående slutsatser av det här. Men åtminstone berättar det att de tidigare studiernas roll i att klara sig ses som viktigare än yrkeshögskolans svenska roll. Det här framgår ju av intervjuer också (se 6.2.1). I intervjuer erkänns ändå yrkeshögskolans svenska viktiga roll när det gäller fackterminologi och ordförråd.

Det har ju diskuterats också inom yrkeshögskolorna vilken den mest centrala uppgiften med svenskan i yrkeshögskolan är (se 2.3.2; se Pyykkö m.fl. 2007:142). Olika åsikter om svenskans uppgift i yrkeshögskolan finns det också bland studerande. Några anser att det är just och endast ordförrådet som ska läras ut medan andra håller på att svenska ska läras ut mer holistiskt. Till exempel Pyykkö (2007:141–143) har konstaterat att på något sätt måste man ju ändra eller utveckla den nuvarande situationen (se 2.3) med svenska i yrkeshögskolorna

Att studerande motiverar att de känner sig osäkra på svenskan eftersom det är så lång tid från tidigare svenskstudier eller att svenskan kommer att glömmas innan de blir färdiga kan ha att göra med svenskstudiernas temporala placering i examen. Ändå är det ju nästan omöjligt att säga när det skulle vara den mest ideala tidpunkten att studera svenska i yrkeshögskolan. Om man studerar språket i början av studierna har språket kanske inte hunnit glömmas ifall studeranden har kommit direkt från yrkesskolan eller gymnasiet. Samtidigt är det också problematiskt eftersom studerande i början av studierna inte har ännu yrkeskunnighet ens på sitt eget modersmål. Faran i att placera svenskstudierna i början är också att svenskan kan glömmas bort innan studerandena blir färdiga. I slutet av studierna har däremot studerande den yrkeskunnighet som behövs, men då kan det uppstå problem om man inte minns någonting av tidigare svenskstudier. Ur den här synvinkeln vore det förstås bäst om det pågick svenskstudier under hela studietiden. I praktiken är det ändå omöjligt eftersom sjukskötarstuderande bara har de tre studiepoängen svenska. I Piramk avlägger sjukskötarstuderandena nuförtiden alla tre studiepoäng svenska under sitt tredje studieår. I Åbo yrkeshögskola avläggs svenskkurser enligt läroplanen (Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008:www) under första och andra studieåret. Lauronen (2008), som jobbar som svensklärare i Åbo YH, konstaterar ändå att den temporala placeringen av svenskstudierna i Åbo YH kan variera mellan olika grupper.

7.2.2 Språkfärdigheter

Det finns mycket att förbättra i såväl studerandenas startnivå i svenska som den nivån som studerandena har i svenska efter yrkeshögskolan (se 2.3.1 och 2.3.2; se också t.ex. Elsinen &

Juurakko-Paavola 2006; Juurakko-Paavola 2005). Hur man klarar sig på svenska i arbetet sammanhänger med studerandenas egna språkfärdigheter och – kunskaper.

Studerandena känner sig osäkra eftersom de har brisfälliga kunskaper på varierande områden av språket. Särskilt nämner studerandena att de har brister i grammatik, tal och ordförråd. När det har studerats yrkeshögskolestuderandes svensk-kunskaper i slutet av studier syns just brister i ordförrådet och grammatiken tydligt. Det är nämligen 43-45 procent av studerandena som enligt den europeiska referensramen (se 3.2.2) bara är på nivå A på dessa delområden. (Juurakko-Paavola 2005: 238–239; se också 3.3.2. tabell 5) Muntlig färdighet visas sig däremot i undersökningarna att vara bättre i förhållande till ordförrådet och grammatiken (se 3.3.2 tabell 5). Över 66 procent av yrkeshögskolestuderandena är nämligen enligt Juurakko-Paavola (2005: 238-238) på nivå B i muntlig färdighet. Bland sjukskötarestuderandena som jag undersöker motiveras det ändå ofta att det finns brister i just att tala och därför känner de sig osäkra. Utöver att sjukskötarestuderandena förklarar enkelt att de har brister i att tala berättar de nämligen också att deras färdigheter att kommunicera heltäckande på svenska är bristfälliga. Kanske har det att de sjukskötarestuderande tar hänsyn till en helhetsbetonad kommunikation någonting att göra med att sjukskötarens yrke är mycket socialt och interaktivt samt att en viktig del av arbetet är att samtala med patienter. När arbetets kärna är att ta hänsyn till en annan människas behov och välmående (Rauhala 1993:14; se 2.5.1) intar konsten att tala med patienten en betydande roll. Det finns också andra särdrag i sjukskötarens arbete som betonar vikten av att samtala. Det finns ju nämligen många slags känsliga begrepp och uttryck som sjukskötaren måste ta upp när hon eller han samtalar med patienten. Hur sjukskötare talar om sådana företeelser är inte alls meningslöst (se 2.5.1; Jaatinen, R. 2003:83–84.) Därför är det naturligt att blivande sjukskötare förklarar att klara sig på svenska med saker som har att göra med just färdigheter att tala.

Att man klarar sig bra i arbetssituationer på svenska motiveras också med egna goda språkfärdigheter (se 5.2.2). Fast det har diskuterats att det finns mycket att förbättra i yrkeshögskolestuderandenas kunskaper i svenska påträffas det förstås också studeranden som har goda kunskaper i språket. Detta kan vi också se i Juurakko-Paavolas undersökning som visar att 44- 66 procent av studerandena ändå står på B-nivån i svenska. Till C-nivån uppnår i

sin tur 5-9 procent av yrkshögskolestuderandena. (Juurakko-Paavola 2005: 238-239; se 3.3.2 tabell 5)

Intressant är att både att klara sig på svenska och att inte klara sig på svenska motiveras och beskrivs med saker som har att göra med andra språk. Några studerande beskriver att de inte klarar sig genom att berätta att de börjar tala andra språk, oftast engelska, medan andra berättar att de klarar sig eftersom det också kan talas andra språk, till exempel engelska eller finska, om det hjälper kommunikationen. Några byter alltså direkt till andra språk medan andra försöker på svenska genom att utnyttja andra språk om det behövs. Eftersom det viktigaste i kundsituationer ju är kommunikativiteten, alltså att förmedla budskapet (se 2.5.2; Airola & Piironen 2005:23), väljer varje talare först den väg som hon eller han ser som bästa alternativ att kommunicera. Utöver egna kunskaper kan det att man talar eller inte talar svenska anknyta till talarens motivation eller också mod. Till exempel två av mina intervjuade (S2 och S3) som säger att de inte gärna använder till exempel engelska i stället för svenska har utöver bra kunskaper också motivation och mod att tala svenska.

7.2.3 Motivation

Inom språkinlärningsbranschen har Gardner & Lambert (1972) definierat att motivation innehåller viljan att lära sig samt den grad av ansträngning som läggs ner på uppgiften. När man tänker på att klara sig i arbetet på svenska kan motivation ses som viljan att tala språket samt den grad av ansträngningar som läggs ner på att tala.

Att några studerande förklarar att de inte klarar sig på svenska med sådant som har att göra med motivation är intressant. De studerande kunde alltså kanske klara sig om de skulle vilja men eftersom de inte har viljan och inte vill lägga ner någon ansträngning på att tala anser de att de inte klarar sig. Att vissa studerande inte har motivation att lära eller använda svenska har ofta att göra med deras attityd till svenskan över huvud taget. Intressant är att man inte alltid behöver läsa mellan raderna att studerandena inte har motivation, utan en del studerande säger direkt att deras egen attityd till språket är dålig eller att de har egna fördomar mot språket (se 5.2.3). Det är ju ingen överraskning att attityder till svenska kan vara dåliga

eftersom det i Finland har länge diskuterats svenskans ställning som officiellt språk och som skolämne och det finns gott om åsikter om saken (se t.ex Kettunen 2004:25-27). Emellertid framgår det ju också att några andra studerande känner att de klarar sig på svenska just eftersom de har en egen motivation och eget intresse att klara sig på språket. Att den här motiveringen inte tas upp i Åbo är inte så betydande och kan ha att göra med en ren tillfällighet. Det måste också komma ihåg att de som har motivation kan förstås ha förklarat sin förmåga att klara sig med andra faktorer också, utan att berätta något om sin motivation.

7.2.4 Erfarenheter

Det är ett klart faktum att om man har erfarenheter av språket, dvs. att man har använt språket tidigare, känner man sig säkrare att använda språket i arbetet. Om man har använt svenska kan också motivation till språket lättare vara mer positiv samt också modet att tala språket kan vara bättre. Fast jag alltså granskar resultaten utifrån de mest centrala motiveringsenheterna anknyter också de enheterna till varandra. Om man inte har använt svenska i praktiken är det helt naturligt att man känner sig osäker på språket.

Det som är intressant när jag granskar erfarenheter av språket är att det inte finns några tydliga skillnaden mellan studerande i Åbo och Tammerfors. I båda städerna finns det både studerande som förklarar att de inte har använt svenska och därför känner sig osäkra och studerande som förklarar att de har använt språket och känner sig klara sig väl på svenska. Kvalitativt finns det alltså båda motiveringarna i båda städerna. Det skulle förstås vara intressant att undersöka litet djupare hurdana erfarenheterna av svenska är i de olika städerna, dvs. om till exempel i Åbo svenska används mer på fritiden. För den här undersökningen hör det ändå inte till mina avsikter.

7.2.5 Mod

Mod att tala språket tas också upp när studerande förklarar sin förmåga att klara sig på svenska i arbetet. Att man inte har mod att tala språket kan leda till att en studerande inte klarar sig i arbetet på svenska. Det är svårt att säga vad det kan bero på att modet saknas. En sak som kan

ha att göra med det är att i språkundervisningen i grundskolan och i gymnasiet betonar man fel alldeles för mycket, anser jag. Man korrigerar fel i uppsatser, kontrollerar fel i läxorna eller rättar fel i grammatiken. Om undervisningen är för felcentrerad blir en studerande rädd att göra fel och vågar inte tala. Om studerande har på sin tidigare skolbana blivit van vid att allt kretsar kring fel är det inte lätt i yrkeshögskolan heller att plötslig försöka koncentrera sig på att bara kommunicera på språket och glömma grammatikfel och dylikt. Såsom Airola & Piironen (2005:23; se 2.5.2) konstaterar, är det nämligen viktigast i kundsituationer att förmedla budskapet, inte att behärska grammatiken perfekt. En av mina intervjuade (S2) misstänker att den finska mentaliteten kan ha något att göra med att finländare är så blyga att tala språk som inte är deras modersmål. Det kan ju också stämma eller åtminstone vara en delfaktor i att mod saknas.

Några studerande motiverar också att de klarar sig på svenska eftersom de har mod att använda språket. I frågeformulären togs den här motiveringen upp bara av studeranden i Åbo, men i intervjuerna visade det sig att också studerandena i Tammerfors förklarar sin förmåga att klara sig med den motiveringen (se 5.2.5; 6.2.5). Att studeranden har mod att tala kan ofta ha att göra med personliga egenskaper. Kanske de som till sin natur är mer sociala och utåtriktade ofta också har mod att tala svenska.

7.3 Nyttighetsaspekten

Det är intressant att granska också hur de studerandena ser nyttan av svenska i sina kommande arbeten. Den här aspekten anknyter sig också till hur studeranden ser tillräckligheten av svenska i yrkeshögskolan. Fast jag inte undersöker några korrelationer mellan hur studeranden ser tillräckligheten och nyttan ger nyttighetsaspekten intressant budskap om studerandenas tankar över huvud taget.

7.3.1 Placeringen i arbetslivet

Såsom tillräckligheten av svenska i yrkeshögskolan förklaras också nyttan av svenska med placeringen i arbetslivet. Det är helt naturligt att studeranden ser nyttan i samband med var de

själva troligen kommer att jobba i framtiden. När studerandena i Tammerfors motiverar att det är till nytta med svenska i ett tvåspråkigt område tillägger de ofta att det här området inte gäller för deras del nu. När studerandena i Åbo i sin tur motiverar nyttan av svenska med ett tvåspråkigt område tar de ofta just sin egen miljö som ett exempel. Det här är också mycket naturligt eftersom det ju är ett faktum att man i Åbo behöver mer svenska än i Tammerfors eftersom staden är tvåspråkig. Man ska ändå komma ihåg att såsom utredningarna har visat behövs svenskan överallt i Finland, inte bara på tvåspråkiga områden (se t.ex. Airola & Piironen 2005:67).

Intressant i resultaten är att bara studerande i Åbo motiverar att de inte har nytta av svenska eftersom de inte kommer att jobba i Finland. Att det inte finns en sådan motivering i Tammerfors kan ju bero ju på att studeranden i Tammerfors likväl kan motivera att de inte behöver svenska i Tammerfors eftersom staden inte är tvåspråkigt. Eller det kan också helt enkelt bero på att att jobba utomlands inte är aktuellt för någon av svarare i Tammerfors.

7.3.2 Instrumentell faktor

Enligt Lambert och Gardner (1972) betyder instrumentell motivation att intresset för språket är praktiskt orienterat (Viberg 1987:102). Studerandena anser att svenska är till nytta eftersom det blir möjligt att jobba i andra nordiska länder eller att ens eget arbete blir lättare om man kan svenska. Dessa två är motiveringarna som har en klar praktiskt bakgrund. Också i Tuomainens (2004) undersökning, där hon har redogjort för studiemotivation hos studerande inom social-och hälsovårdsbranchen, tas instrumentell motivation fram. Tuomainen konstaterar att 46 procent av sjukskötarstuderandena vill lära sig svenska för att få nytta av det i framtiden. Hon tillägger att det inom hälsovårdsbranschen är viktigt att kunna hjälpa också den svenskspråkiga befolkningen på dess eget modersmål. Tuomainen nämner också att sjukskötare ofta rekryteras till andra nordiska länder också. (Tuomainen 2004:70.)

Också språktillägg på lönen är en praktiskt, instrumentell nytta av svenska. Att språktillägg står som motivering bara i Åbo är mycket begripligt eftersom bara i Åbo existerar en sådan möjlighet att få språktillägg till lönen. Vid Tammerfors universitetssjukhus till exempel får man inte något tillägg till lönen fast man kunde arbeta på svenska, vilket jag tycker är synd.

Fast Tammerfors universitetssjukhus inte enligt lagen är på samma sätt som Åbo förpliktat att betjäna kunder på svenska (Språklag 423/2003; Lagen om specialiserad sjukvård 1062/1989; se också 7.1.1), skulle det vara en bra kundservice att erbjuda betjäning på svenska också. Därför kunde arbetare uppmuntras att använda språket med hjälp av språktillägg i Tammerfors också. Men om sjukskötaren i Tammerfors vill få språktillägg på lönen kan hon eller han byta yrkesbransch och börja jobba till exempel på Stockmann, såsom det tas upp i mina intervjuer också (se 6.3.2).

7.3.3 Patientens synvinkel

Nyttan av svenska motiveras genom att ta hänsyn till patientens synvinkel. Det här är mycket förståeligt eftersom också svenskspråkiga patienter har rätt att få betjäning på svenska i Finland. Fast Tammerfors inte enligt lagen är på samma sätt förpliktat att betjäna patienter på svenska som Åbo, finns det för båda städernas del en motivering att patienten har rätt att få vård på svenska och därför är svenska till nytta.

Också patientens trygghet samt känsla av trygghet tas upp när det motiveras svenskans nytta i arbetslivet. Särskilt en av mina intervjuade (S2) beskriver bra hur viktigt det är för trygghetens skull att patienten får tala sitt modersmål (se 6.3.3). Poängen med hans beskrivning är att fast det verkar som patienten till exempel kan svara på finska frågor finns det en risk att han/hon missförstår någon liten nyans. När det gäller sjukvården kan också ett litet missförstånd vara fatalt. Såsom Riitta Jaatinen (se 3.5.1; 2003:83–84) konstaterar, möter patienten vårdpersonalen ofta i livets krissituationer. När patienten är i en krissituation i sitt liv och kanske litet förvirrad av allt som händer omkring kan risken för missförstånd bli ännu större. Det är glädjande att blivande sjukskötare också tar upp patientens synvinkel när man talar om nyttan av svenska. Det har ju nämligen undersökts att vilken betydelse modersmålet har för patienten. Till exempel Lukkarinen (2001:11) som har undersökt vård på minoritetsspråk i Finland, konstaterar träffande att ”ju sjukare patienten är desto mer betyder modersmålet”.

7.3.4 Svenska kontra andra språk

Svenskan ses också som ett språk som vilket språk som helst och nyttan av svenska anses vara likadant som nyttan av alla språk. Dessa svarare vill inte lyfta svenska på något sätt till högre nivå än andra språk utan konstaterar att alla språk är nyttiga att kunna. Några svarare i sin tur tycker att det inte egentligen finns nytta av svenska eftersom till exempel färdigheter i engelska räcker. Dessa svarare är ofta de som ser att de kommer att jobba någonstans där svenska inte behövs. Då och då kan dessa svar ha någonting att göra med svararens egen attityd till svenska och att svararen kanske inte vill att det skulle vara någon nytta av svenska språket.

8 Sammanfattning och slutord

Syftet med undersökningen har varit att få fram vad de sjukskötarstuderande i Åbo och Tammerfors själva tycker om sina professionella språkfärdigheter i svenska och hurdana uppfattningar de har om svenska i yrkeshögskolan och arbetet. Att överhuvudtaget ge en helhetsbild och presentera språkstudier och särskilt svenskstudier inom yrkeshögskolorna har samtidigt varit en viktig del av syftet. Jag har analyserat frågeformulären med den kvalitativa materialbaserade innehållsanalysen och fördjupat informationen av frågeformulären med intervjuerna.

Yrkeshögskolan och språkstudier är ett intressant undersökningsobjekt, för det första för att sätten att organisera språkstudier är mycket oenhetliga och brokiga på yrkeshögskolfältet (se t.ex Kantelinen & Heiskanen 2004). För det andra tar yrkesmässigheten av studierna med sig fängslande nyanser som skiljer sig från en "vanlig" språkundervisning. Sjukskötare däremot är intressanta att undersöka därför att kommunikationen spelar en viktig roll i deras arbete.

Hur de studerande ser tillräckligheten av sina tre studiepoäng i svenska varierar mycket mellan studerandena. Sammantaget kan sägas att de studerande förklarar sina synpunkter om

tillräckligheten med faktorer som ha att göra med arbetslivet, studierna eller sin egen insats. En del av studerandena anser att tre studiepoäng är en tillräcklig mängd svenska medan en del anser att mängden inte är tillräcklig. Många funderade också på tillräckligheten utifrån olika synpunkter och svarar inte entydigt *ja* eller *nej*.

Att klara sig på svenska i arbetet förklaras också på verkligen många och varierande sätt. Faktorer med vilka studerandena förklarar sin förmåga eller oförmåga att arbeta på svenska hänger ihop med studier, språkfärdigheter, motivation, erfarenheter eller mod. Nyttan av svenska i arbetslivet förklaras också månsidigt. Studerandena motiverar sina uppfattningar med saker som har att göra med placeringen i arbetslivet, instrumentella faktorer, patientens synvinkel eller svenska i förhållande till andra språk. I samband med alla undersökningsfrågor har skillnader mellan städerna i stort sett göra med städernas olika språkliga omgivning. Också några andra slags skillnader finns.

Redan det empiriska material som jag nu har samlat ihop erbjuder goda möjligheter till vidare undersökningen. Man kunde till exempel studera sambandet mellan hur studerandena ser nyttan av svenska och hur de ser tillräckligheten av sina svenskstudier. Ytterligare kunde också undersökas hurdant samband det finns mellan uppfattningar om tillräckligheten och förmågan att klara sig på svenska. Utöver mitt material finns det förstås mycket att undersöka när det gäller språkstudier vid yrkeshögskolan. I nutidens läge när svenska till exempel inte längre är ett obligatoriskt ämne i studentskrivningarna i finska gymnasier är det mycket intressant att undersöka svenska i samband med ungdomarnas vidare utbildning. I den här utbildningen spelar yrkeshögskolorna en viktig roll, för varje år börjar över 26 000 unga studera vid yrkeshögskolorna i Finland (AMKOTA 2005:90, [www](http://www.amkota.fi)). Utöver själva språkstudierna vid yrkeshögskolan är jag också intresserad av sjukskötarens språkkunskapsbehov i arbetslivet. Det skulle vara intressant att veta hurdant behovet av svenska är till exempel på sjukhusen i Tammerfors som är en enspråkig stad. Vidare skulle det vara givande att studera uppfattningar av sjukskötarna som redan är i arbetslivet. Ser de behovet av svenska på något sätt annorlunda än de som ännu studerar?

Under hela undersökningsprocessen har jag fått lära mig väldigt mycket om de finska yrkeshögskolorna, språkstudierna vid yrkeshögskolorna samt sjukskötarens språkstudier. Jag

har också lärt mig mycket om hur man egentligen genomför en undersökning. Svenska språkets ställning inom finska skolsystemet diskuterats aktivt i samhället idag och det har varit givande att arbeta med temat som är aktuellt. Även om min studie bara är en liten del av hela språkstudietemat vid yrkeshögskolorna, hoppas jag att den kan vara nyttig också från arbetslivets och svenskundervisningens synvinkel.

LITTERATUR

Airola, Anneli (utg.) 2001: *Suullisen kielitaidon arviointi ammattikorkeakouluissa*. OPM:n rahoittama kieltenopetuksen kehittämishanke. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja A: Tutkimuksia 9.

Airola, Anneli 2003: Valmentavat kieliopinnot amk-opintojen tukena. I: *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 5 (3). S. 46–53.

Airola, Anneli 2004: *Yritysten kielitaitotarpeet Pohjois-Karjalassa*. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja C: Tiedotteita 17. Joensuu.

Airola, Anneli & Piironen, Marjo 2005: *How can I help you? Kak bam pomoc? Kielitaitotarpeiden kartoitus sosiaali- ja terveysalalla Joensuussa*. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja C: Tiedotteita, 22. Joensuu.

Dörnyei, Zoltán 2001: *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press. Cambridge

Egloff, Gerd & Fitzpatrick Anthony (utg.) 1997: *Languages for work and life: the Council of Europe and vocationally oriented language learning*. Council of Europe publishing. Strasbourg

Ekola, Jorma (utg.) 1992: *Johdatusta ammattikorkeakoulupedagogiikkaan*. WSOY. Porvoo.

Elsinen, Raija & Juurakko-Paavola, Taina 2006: *Korkeakouluopiskelijoiden ruotsin kielen taidon arviointi*. HAMKin julkaisuja 4/2006. Hämeenlinna.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Tampere.

Eurooppalainen viitekehys 2003: Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. WSOY. Helsinki.

Gardner, Robert & Lambert, Wallace. 1972. *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley, Mass: Newbury House.

Helakorpi, Seppo & Olkinuora, Anita 1997: *Asiantuntijuutta oppimassa: ammattikorkeakoulupedagogiikka*. WSOY. Helsinki.

Herranen, Jatta 2003: *Ammattikorkeakoulu diskursiivisena tilana. Järjestystä, konflikteja ja kaaosta*. Kasvatustieteellisiä julkaisuja N:o 85. Joensuun yliopisto.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004: *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki University Press.

Huhta, Marjatta, Jaatinen, Riitta & Johnson Esko 2006: Työelämään valmentavan kieltenopetuksen perusteet. I: Huhta Marjatta, Johnson Esko, Lax Ulla, Hantula Sari (utg.) 2006: *Työelämän kieli- ja viestintätaito. Kohti ammatillisen kielen täsmäopetusta*. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja, sarja A: tutkimukset ja raportit 8. Helsinki. S. 32–51.

Hutchinson, Tom & Waters, Alan 1987: *English for Specific Purposes*. Cambridge Language Teaching Library. Cambridge. Elfte upplagan 1996.

Jaatinen, Päivi 2005: *Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kielitaito – harhaa vai hallintaa*. Kielten opetuksen kehittämisprojekti, seurantatutkimuksen 3. osaraportti, syksyn 2005 lähtötasotestit. Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sarja B, raportit 9/2005. Pori.

Jaatinen, Riitta 1994: Merkitysten maailma opetus- ja kasvatustyössä toimimisen ja kehittymisen lähtökohtana. I: Lehtovaara, Jorma & Jaatinen, Riitta 1994: *Dialogissa – matkalla mahdollisuuteen*. Tampereen yliopisto. Tampereen opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja A21. S. 181–195.

Jaatinen, Riitta 2003: *Vieras kieli oman tarinan kieleksi. Autobiografinen refleksiivinen lähestymistapa vieraan kielen oppimisessa ja opettamisessa*. Tampereen yliopisto.

Jaatinen, Riitta 2007: *Learnins Languages, Learning Life-Skills. Autobiographical Reflexive Approach to Teaching and Learning a Foreign Language*. Educational Linguistics, Vol. 8. Springer. New York.

Jaatinen Riitta, Lehtovaara, Jorma & Kohonen, Viljo (utg.) 2001: *Ammatillisen kielenopetuksen monet kasvot*. Pirkanmaan ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimukset ja selvitykset. Nro 4. Tampere.

Johns, Ann M. 1997: *Text, Role and Context. Developing Academic Literacies*. CUP. Cambridge.

Juurakko, Taina (utg.) 2001: *Kielitaidon arvioinnin yhdenmukaistaminen ammattikorkeakouluissa*. Hämeen ammattikorkeakoulu. A:16. Hämeenlinna.

Juurakko-Paavola, Taina (utg.) 2005: *Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kielitaito ja sen arviointikäytänteet*. Hämeen ammattikorkeakoulu. HAMKin julkaisuja 1/2005. Hämeenlinna.

Jääskeläinen, Raimo 2000: *Katsaus Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmään*. Snellman instituutin B-sarja 48/2000. Kuopio.

Kaikkonen, Pauli & Kohonen, Viljo 2000: *Minne menet, kielikasvatus? I*: Kaikkonen, Pauli & Kohonen, Viljo (utg.) 2000: *Minne menet, kielikasvatus? Näkökulmia kielipedagogiikkaan*. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos 7–10.

Kantelinen, Ritva 2000: ”...ensimmäisen kerran pystyn sanomaan, että nautin ruotsin kielen opiskelusta!” Ruotsin kielen opiskelukokemuksia ammatillisessa koulutuksessa. *Kasvatus* 31 (4). S. 339–357.

Kantelinen, Ritva & Heiskanen, Mari 2004: *Ammattikorkeakoulujen kieliopinnot*. Joensuun yliopisto. Soveltavan kasvatustieteen laitos.

Kettunen, Sinikka 2004: Taustaa ruotsin kielen opiskelumotivaation tarkastelulle Suomen koulujärjestelmässä. . I: Kantelinen, Ritva & Kettunen, Sinikka (utg.) 2004: *Ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa*. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 89. S. 18-30.

Kieltenopetuksen kehittäminen ammattikorkeakouluissa 1999. Opetusministeriön työryhmien muistioita 1999, 25. Helsinki.

Kohonen, Viljo 2004: Kielikasvatus vieraiden kielten opetuksen uutena paradigmana. I: Enkenberg, Jorma & Kentz, Maj-Britt. (utg.) 2004: *Kasvatuksen maisemista*. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. S. 87–104.

Kotila, Hannu 2000: *Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kokemuksia opetussuunnitelmasta*. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 214. Helsinki.

Kotila Hannu (utg.) 2003. *Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Ajankohtaisia puheenvuoroja*. Edita. Helsinki

Lahikainen, Anja-Riitta & Pirttilä-Backman, Anna-Maija 2000. *Sosiaalipsykologian perusteet*. Otava. Helsinki

Lauronen, Soila 2008. Se *Muntliga källor*.

Länsisalmi, Riikka 2003: Kansainvälistyvä koulutus: Ammattikorkeakoulujen kieltenopetuksen ja vieraskielisen opetuksen haasteita. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 5 (4). S. 20–29.

Merton, Robert, K., Fiske Marjorie & Kendall, Patricia L. 1956: *The focused interview. A manual of problems and procedures*. IL: Free Press. Glenoe.

Miles, Matthew B. & Huberman, Michael 1994: *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook*. Andra upplagan. Sage. Thousand Oaks.

Myllymäki, Sari 2008. Se *Muntliga källor*.

Palonen, Maarit 2003: Ammattikorkeakoulut kansainvälisen toimintaympäristön muutoksessa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 5 (4). S. 10–19.

Pyykkö, Riitta, Tuomi, Ulla-Kristiina, Juurakko-Paavola, Taina & Fiilin, Ullamaija 2007: Uutta yhteistyötä ja profiilien terävöittämistä: Korkeakoulujen kielikoulutus. I:

Pöyhönen, Sari & Luukka, Minna-Riitta 2007: *Kohti tulevaisuuden kielikoulutusta*. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä. S. 123-151.

Rauhala, Pirkko-Liisa 1993: Havaintoja sosiaalialan työstä. I: Metteri A. & Rauhala, Pirkko-Liisa (utg.) 1993: *Sosiaalialan töissä*. Vastapaino. STAKES. Tampere. S. 9–27.

Robinson, Pauline 2001: Language for Specific Purposes. I: Byram, Michael (utg.) 2001 *Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning*. Routledge. London. S. 337–342.

Robinson, Pauline 1991: *ESP today. A practitioner`s guide*. Centre for Applied Language Studies. University of Reading. Prentice Hall International. Herfordshire.

Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2007: Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus. I: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (utg.) 2007: *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Andra upplagan. PS-kustannus. Jyväskylä. S. 184–195.

Strauss, Anselm & Corbin, Juliet 1990: *Basics of qualitative research: grounded theory procedures and techniques*. Sage Publications. London.

Tuokko, Eeva 2004: Perusopetuksen kansallinen arviointi. I: Kari Sajavaara & Sauli Takala (utg.) 2004 *Kielikoulutus tienhaarassa*. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Jyväskylä. S. 149–165.

Tuomainen, Anne 2004: Ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa. I: Kantelinen, Ritva & Kettunen, Sinikka (utg.) 2004: *Ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa*. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 89. Joensuu. S. 61-70.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Viberg Åke 1987: *Vägen till ett nytt språk 1. Andraspråksinlärning i ett utvecklingsperspektiv*. Natur och Kultur. Stockholm.

Yin, Robert K. 1994: *Case study research - design and methods*. Sage. Newbury Park.

MUNTLIGA KÄLLOR

Lauronen, Soila 2008. Muntlig källa. Svenskläraren i Åbo yrkeshögskola. Samtal 3.11.2008

Myllymäki, Sari 2008. Muntlig källa. Svenskläraren i Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Samtal 30.11.2008.

ELEKTRONISKA KÄLLOR

AMKOTA 2005, 17.10.2006. *Yrkeshögskolorna 2005. Tabeller ur AMKOTA-databasen.*

Opetusministeriön julkaisuja 2006.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/opm42.pdf?lang=fi>.

[Hämtad 3.9.2008]

Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmat 2007. Yhteenveto opetusministeriön

koulutusohjelmapäätöksistä. Sosiaali-, terveyst- ja liikunta-ala. Undervisningsministeriet.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ ja _tutkinnot/KO_yhteenveto_2007.pdf . [Hämtad 23.10.2008]

Ammattikorkeakoulujen suomen- ja ruotsinkielisen koulutuksen valintaperusteet.

Utbildningsstyrelsen 2007. <http://www.koulutusnetti.fi/?file=50>. [Hämtad 4.9.2008]

Ammattikorkeakoulut. Arene ry. www.arene.fi/sivu.asp?luokka_id=24&main=1. [Hämtad 6.11.2008]

Ammattikorkeakoulutus ja sen kehittäminen 2006. Undervisningsministeriet
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=fi> >. [Hämtad 6.11.2008]

Auvinen, Ossi & Ihalainen, Rauno 2003. PSHP:n ohjekirje 12/2003. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. 27.11.2003. *Uusi kielilaki*. Dokument per epost.

Benchmarking the English Language Demands of the nursing Profession Across Canada, 2002. Centre for Canadian Language Benchmarks.
http://www.language.ca/pdfs/nursing_phase_1.pdf. [Hämtad 23.10.2008]

Grunderna för gymnasiets läroplan 2003. Grunderna för läroplanen i gymnasieutbildning för ungdomar. Utbildningsstyrelsen. Föreskrift 33/001/2003.
<http://www.oph.fi/svenska/ops/gymnasiet/gymnlpg.pdf>. [Hämtad 5.11.2008]

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004. Utbildningsstyrelsen. Föreskrift 1/011/2004. <http://www.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf>. [Hämtad 5.1.2009]

Kieliopinnot. Turun ammattikorkeakoulu.
<http://www.turkuamk.fi/public/default.aspx?nodeid=7794&culture=fi-FI&contentlan=1>. [Hämtad 25.3.2009]

Lukkarinen, Margita 2001: *Vård på eget språk*. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, julkaisuja, 1236-205; 2001:2. Helsingfors.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4126.pdf&title=Vard_pa eget_sprak_sv.pdf. [Hämtad 24.3.2009]

Osaamistarveluotain 2004. Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund.

http://www.ek.fi/ek_suomeksi/tulevaisuusluotain/dokumentit/linkki_pdf/osaamistarveluotain090704.pdf. [Hämtad 16.10.2008]

Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009. Hoitotyön koulutusohjelma.

[http://ops.piramk.fi/cms/ops/ops0809.nsf/\\$all/C7AE62CC53E16A4FC225742B006E97C7](http://ops.piramk.fi/cms/ops/ops0809.nsf/$all/C7AE62CC53E16A4FC225742B006E97C7).

[Hämtad 28.10.08]

Pirkanmaan ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008–2009b. Ammattikorkeakoulun

kieliopintojen lähtötaso. <http://ops.piramk.fi/cms/ops/ops0809.nsf/pages/lahtotaso.html>.

[Hämtad 17.3.2009]

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna: 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto.* Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. [Hämtad 29.12.2008]

Sairaanhoitajatutkinto. Suomen sairaanhoitajaliitto ry.

http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/opiskelu_sairaanhoitajaksi/hakeudu_alalle/. [Hämtad

2.1.2009]

Suosituksset kieltenopetuksen käytännöiksi ammattikorkeakouluissa 2004. Arene ry.

<https://elack.kyamk.fi/TWeb/tfile?id=1218>. [Hämtad 22.9.2008]

Tutkinnonuudistus Suomessa 2006. Undervisningsministeriet.

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/yliopistojen_tutkinnonuudistus/index.html.

[Hämtad 30.12.2008]

Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008. Hoitotyön koulutusohjelma.

<http://marconi.hallinto.turkuamk.fi/db/opintoo9.nsf/b337df4e6342bb03c22567c100403665/c2257359001ffc87c22568bf00298259?OpenDocument>. [Hämtad 28.10.2008]

Turun ammattikorkeakoulun opinto-opas 2008b. Yhteiset vapaasti valittavat opinnot lukuvuodelle 2008-2009.

<http://marconi.hallinto.turkuamk.fi/db/opintoo9.nsf/b337df4e6342bb03c22567c100403665/c2257359001ffc87c2256a490027964e?OpenDocument>. [Hämtad 19.3.2009]

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

EU-direktiver: 77/452/ETY, 77/453/ETY, 89/594/ETY, 89/595/ETY, 2001/19/EY

Folkhälsolagen 431/2003

Lagen om specialiserad sjukvård 1062/1989

Lag om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda 424/2003

Språklag 423/2003

Statsrådets förordning 616/2001. 2 § statsrådets beslut om examinas uppbyggnad och de gemensamma studierna i den grundläggande yrkesutbildningen.

Statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen 481/2003.

Statsrådets förordning om yrkeshögskolor 352/2003.

Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeshögskolor 497/2004.

Yrkeshögskolelag 351/2003.

Bilaga 1

Kyselylomake

Tutkimus sairaanhoitajaopiskelijoiden ruotsin kielen opiskelusta

Kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai väriä vastauksia. Olen kiinnostunut juuri **sinun mielipiteistäsi ja ajatuksistasi**. Jotta tutkimuksellani olisi merkitystä, on **tärkeää, että vastaat kaikkiin kysymyksiin totuudenmukaisesti ja mahdollisimman tarkasti**.

Kysymyksillä A) – L) haluan kartoittaa vastaajien taustatietoja. Kysymykset 1-5 ovat avokysymyksiä. Vastaa näihin kysymyksiin omin sanoin ja pyri tuomaan esiin omat mielipiteesi ja kokemuksesi mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti. Muista perustella vastauksesi huolella. Voit jatkaa vastauksiasi paperin kääntöpuolelle, mikäli ne eivät mahdu niille varattuun tilaan. Kaikkia vastauksiasi tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti. Vain tutkimuksen tekijä lukee vastauspaperiasi.

A) Sukupuoli: 1. nainen 2. mies

B) Ikä: _____ vuotta

C) Oppilaitos: _____

D) Tuleva ammattisi: 1. sairaanhoitaja 2. kätilö 3. terveydenhoitaja 4. ensihoitaja

E) Aikaisempi koulutuksesi:

1. peruskoulu

2. lukio

4. ammatillinen koulutus, mikä? _____

5. muu, mikä? _____

F) Ruotsin opintosi peruskoulussa:

1. B1-oppimäärä (aloitettu 7.luokalla)

2. A2-oppimäärä (aloitettu 5.luokalla)

3. A1-oppimäärä (aloitettu 3.luokalla)

4. Jokin muu, mikä? _____

G) Ruotsin opintosi toisella asteella (ammattikoulussa/ lukiossa):

1. Lukion pakolliset kurssit (5kpl)
2. Lukion pakolliset kurssit + syventäviä kursseja
3. ammattikoulun pakolliset ruotsin opinnot
4. ammattikoulun pakolliset ruotsin opinnot + valinnaisia
5. jokin muu, mikä? _____

H) Onko sinulla suoritettuna muita aikaisempia ruotsin opintoja? Mitä?

I) Oletko oleskellut/asunut/työskennellyt ruotsinkielisessä ympäristössä tai onko sinulla muita koulumaailman ulkopuolisia ympäristöjä, joissa olet oppinut ruotsia? _____

J) Oletko osallistunut ruotsin kielen lähtötasotestiin ammattikorkeakoulussasi?

1. Kyllä 2. En

K) Oletko osallistunut ammattikorkeakoulusi järjestämälle varsinaisia ruotsin opintoja edeltävälle ruotsin kurssille (valmentava kurssi/ täydentävä kurssi/ tukikurssi) ?

1. Kyllä 2. En

L) Kuinka monen opintopisteen verran ruotsia olet nyt ammattikorkeakoulussa opiskellut?

(Jos olet parhaillaan suorittamassa ruotsin kurssia, laske se mukaan ja mainitse, että kurssi on kesken) _____

1. Sisältyykö koulutusohjelmaasi mielestäsi riittävä määrä ruotsin kielen opintoja?

Perustele vastauksesi!

2. Millä tavalla työelämälähtöisyys eli ammatillisesti suuntautuneisuus mielestäsi näkyy ruotsin opinnoissasi/opiskelussasi ammattikorkeakoulussa?

3. Uskotko ruotsin kielen osaamisesta olevan hyötyä tulevassa ammatissasi? Miksi tai miksi ei?

4. Miten varmaksi koet oman selviytymisesi tulevissa työtehtävissäsi (esim. potilastilanteissa) ruotsin kielellä? Perustele vastauksesi!

5. Mitä muuta ruotsin opiskeluusi/ ruotsin osaamiseesi ja tulevaan ammattiisi liittyvää haluaisit lisätä?

Kiitos vastauksistasi!

6. Mikäli olet valmis osallistumaan tutkimustani syventävään haastatteluun, ilmoita tähän yhteystietosi.

Yhteystietosi jäävät vain tutkimuksen tekijän tietoon, eikä niitä käytetä tutkimusraportissa millään tavalla. Haastattelujen tarkat ajankohdat voidaan sopia haastateltavan kanssa henkilökohtaisesti hänelle parhaiten sopivaan aikaan, suunniteltu ajankohta sijoittuisi kuitenkin joulukuun alkupuoliskolle.

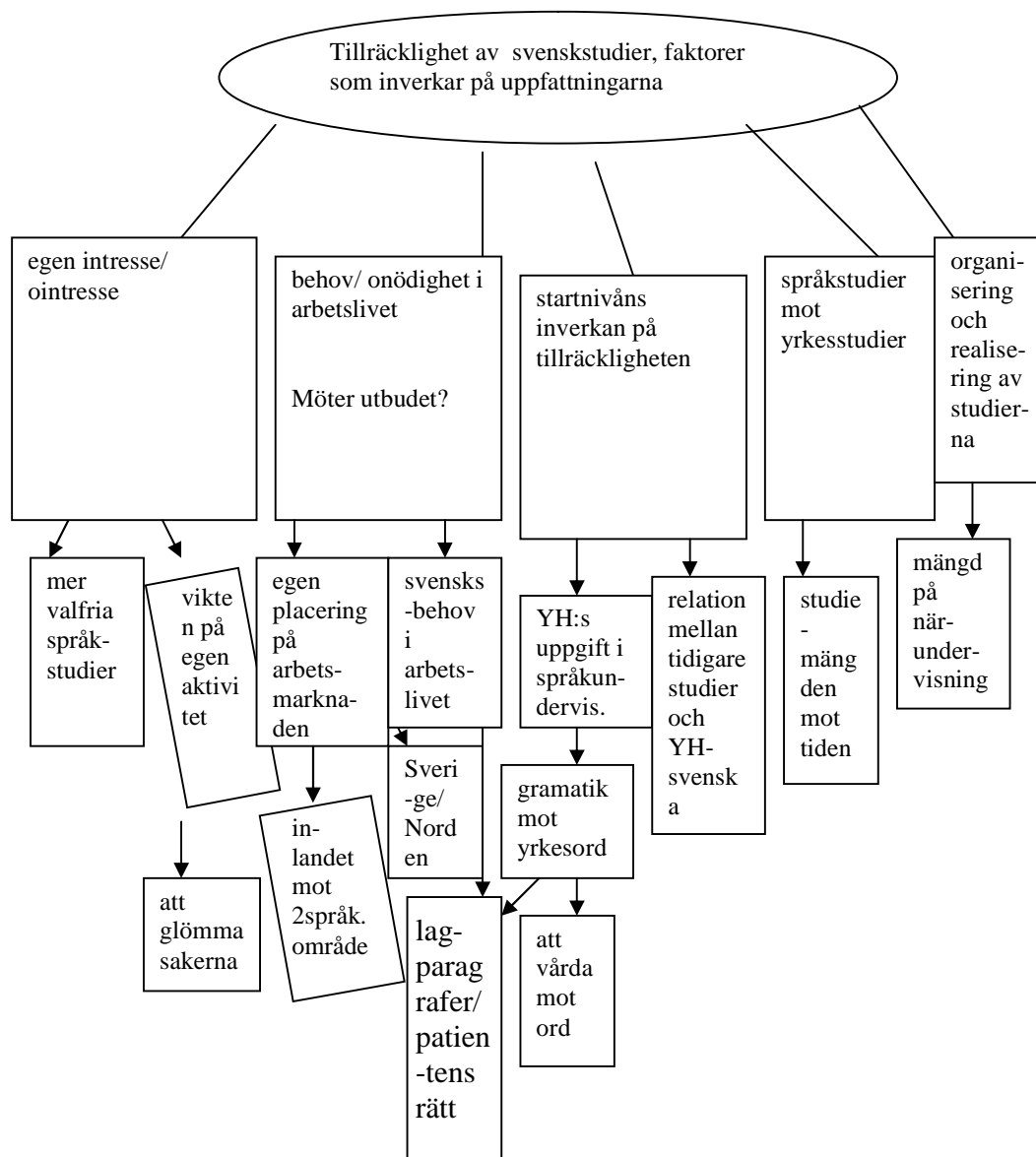
Jos et ole halukas haastatteluun, sinun ei tarvitse jättää yhteystietojasi.

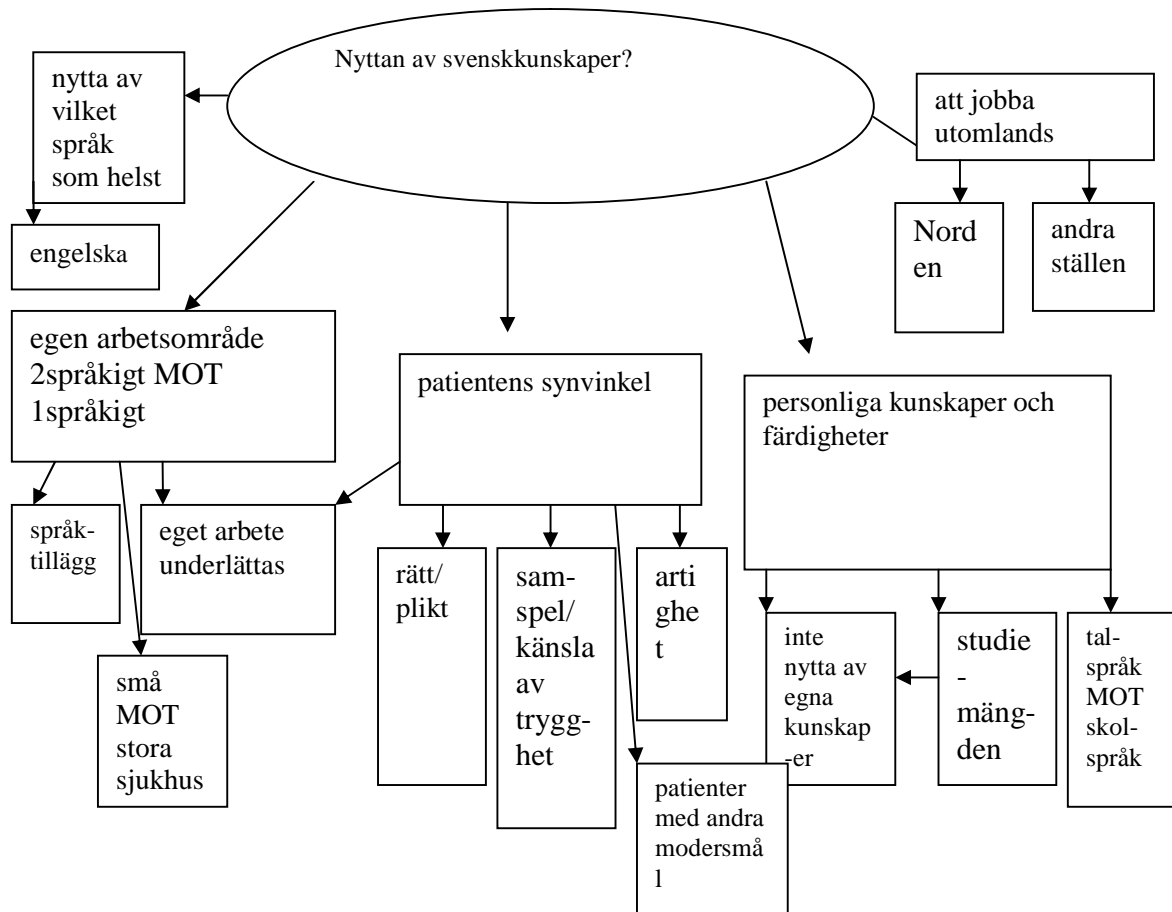
Tutkimusraporttiin valittavissa haastatteluotteissa ei esitetä haastateltavien tai muiden haastatteluissa mainittujen henkilöiden nimiä. Haastateltavien yhteystiedot hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

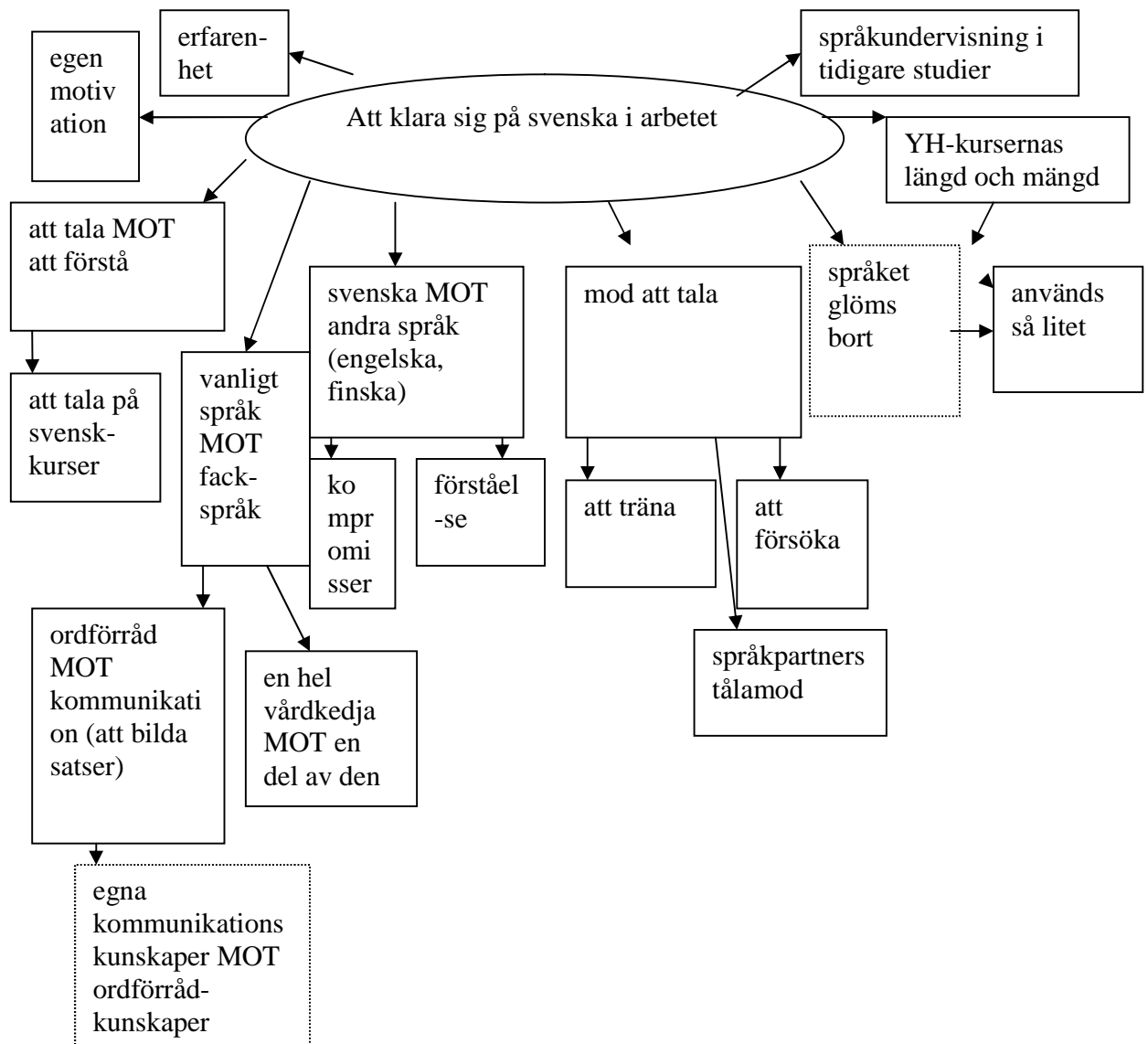
Nimi: _____

Puh.nro: _____ **Sähköposti:** _____

Bilaga 2

Bilaga 3

Hur motiverar sjukskötarstuderande i Åbo tillräckligheten av sina svenskstudier i yrkeshögskolan?

"överkategorier"	MOTIVERING, "underkategorier"	tillräckligt	icke tillräckligt	både och
A) behov av svenska i arbetslivet	1) svenska behövs i vissa regioner		x	
	2) svenskan behövs/ inte behövs i arbetslivet		x	x
	3) patientens rätt förverkligas inte			x
B) studiernas innehåll och struktur	4) ordförrådet behandlas bra, grammatik hör inte till YH	x		
	5) kursernas indelning bra	x		
	6) kurserna för snabba, begränsade, för få lektioner		x	
	7) mera tid, samma mängden saker att lära			x
C) konflikt mellan YH-svenskstudier och tidigare svenskstudier	8) kurserna bidrar till arbetskarriär	x		
	9) variation i startnivåer i svenska		x	x
	10) tidigare svenskstudier har glömts bort		x	
D) konflikt mellan tid och rum	11) studiernas skiljer sig från tidigare studier		x	
	12) professionella ämnen viktigare än språkstudier	x		x
E) egen motivation	14) studiemängden och tiden passar inte ihop	x		
	15) egen motivation saknas	x		x
F) egen aktivitet	16) egen motivation att lära finns		x	x
	17) möjlighet till valfria svenskstudier	x		
G) konflikt mellan egna färdigheter och krav	18) egen aktivitet viktigare än språkstudier i skolan	x		
	19) heltäckande kommunikation och vård på svenska lyckas inte		x	x
	20) tillräcklighet beror på mål	x	x	x

Hur motiverar sjukskötarestuderande i Tammerfors tillräckligheten av sina svenskstudier i yrkeshögskolan?

”överkategorier”	MOTIVERING, ”underkategorier”	tillräckligt	icke tillräckligt	både och
A) behov av svenska i arbetslivet	13) svenska behövs i vissa regioner	x		x
	14) svenskan behövs/ inte behövs i arbetslivet	x		x
B) studiernas innehåll och struktur	1) svenskstudierna mycket branschorienterad, behov av grundkurs		x	
	2) kurserna för snabba		x	
	3) 2 kurser mot 4 år är för litet		x	
	4) satt på fel kurs (fel grupp)		x	
	5) väl organiserade kurser,	x		
	6) kurserna bidrar till arbetskarriären	x		
	7) ordförandet räcker, grammatiken hör inte till YH	x		
	8) gruppens nivå iaktas	x		
	9) undervisningen utmärkt	x		
	10) kurserna bra och omfattande			
C) konflikt mellan YH-svenskstudier och tidigare svenskstudier	11) variation i startnivåer i svenska	x	x	x
D) konflikt mellan tid och rum	12) professionella ämnen viktigare än språkstudier	x		x
E) egen motivation	13) egen motivation saknas	x		x
	14) egen motivation att lära finns		x	x
F) egen aktivitet	15) möjlighet till valfria svenskstudier	x		
	16) egen aktivitet viktigare än språkstudier i skolan			x
G) konflikt mellan egna färdigheter och krav	17) att arbeta på svenska lyckas inte		x	
	18) diskussionen med patienten lyckas inte			x
	19) tillräcklighet beror på mål			x

Bilaga 4

Underkategorier hos gruppen de osäkra, Åbo

MOTIVERING, <i>underkategorier</i> , Åbo	<i>överkategorier</i> , Åbo
1) språkbyte till engelska	Andra språk med
2) kroppspråket med	
3) språkbyte till finska	
4) egna fördomar mot svenska	Brist på motivation
5) egen intresse saknas	
6) andra kan tala svenska jag behöver inte	
7) egen attityd dålig	Brister i svenskstudier
8) kurser för korta	
9) språket har glömts/glöms bort	
10) behovs mer tal till kurserna	
11) en svag grund från tidigare studier	Brister i egna språkkunskaper
12) jag förstår bättre än talar	
13) tar tid att tala och kommer många fel	
14) svårt att tala, eftersom man inte kan grammatiken	
15) brister i ordförrådet	
16) yrkesinriktat ordförråd ok, men det räcker inte	
17) språket används så litet i vardagen	Svenska används inte aktivt
18) efter litet träning och bruk kunde lyckas	
19) språket används så litet	
20) att tala om vardagliga saker kan lyckas	Brister i den heltäckande kommunikationen
21) en klar och naturlig diskussion svårt, enkla vårdrutiner går	
22) svårt att kommunicera med patienten	
23) hela vårdkedjan lyckas inte, några rutiner går	
24) blyg att tala fast man kanske kunde	Modet att tala saknas
25) rädd för fel, osäker på grammatiken	

Underkategorier hos gruppen säkra, Åbo

MOTIVERING, underkategorier, Åbo	överkategorier, Åbo
1) lyckas efter litet träning	Egna språkkunskaper bra
2) språket spelar ingen roll	
3) omskrivningar hjälper	
4) kompromisser med patienten	Att kompromissa
5) erfarenheter av svenskspråkiga	Svenskan har använts
6) inte rädd för att tala, fast kunskaper inte goda	Modet att tala

Underkategorier hos gruppen osäkra, Tammerfors

MOTIVERING, underkategorier, Tammerfors	överkategorier, Tammerfors
1) kroppsspråket med	Andra språk med
2) engelska, tyska eller kroppsspråket med	
3) behövs så litet att det glöms	Svenska används inte aktivt
4) saker har glömts	
5) om man måste tala blir man nervös	Modet att tala saknas
6) egen intresse saknas	Brist på motivation
7) andra får tala med patienten	
8) egna språkkunskaper dåliga	Brister i egna språkkunskaper
9) förstår bättre än talar	
10) bara en enkel kommunikation lyckas	
11) brister i yrkesinriktat ordförråd	
12) brister i grammatik	
13) att småprata lyckas inte	Brister i svenskstudier
14) en dålig grund från tidigare svenskstudier	
15) språket har glömts/glöms bort	Brister i den heltäckande kommunikationen
16) enkla vårdrutiner går	

Underkategorier hos gruppen säkra, Tammerfors

MOTIVERING <i>underkategorier, Tammerfors</i>	<i>överkategorier, Tammerfors</i>
1) en bra grund från tidigare studier	Stöd från studier
2) eget intresse	Motivation finns
3) erfarenheter av svenskspråkiga	Svenska har använts
4) svenska används ofta	
5) patientens tålamod	Att kompromissa
6) grunderna ok	Egna spåkkunskaper bra
7) egna branschens kommunikation/ handlingen går	
8) lyckas efter litet träning	

Bilaga 5

Vad är det för nytta med svenska? ÅBO (Hur de studerande motiverar att svenska är till nytta?)

MOTIVERING "underkategorier"	överkategorier
1) jag kommer att arbeta på ett tvåspråkigt område	Arbetet på ett tvåspråkigt område
2) många svenskspråkiga i kusttrakten	
3) i Åbo finns det svenskspråkiga	
4) en stor del patienter är svenskspråkiga	
5) man möter säkert svenskspråkiga	Svenskspråkiga finns
6) man kan möta svenskspråkiga patienter	Instrumentell motivation
7) möjligt att arbeta i Sverige/Norden	
8) i Åbo får man språktilläg	
9) det underlättar eget arbete	Alla språk nyttiga
10) nytta av vilket språk som helst	
11) artigt att tala patientens modersmål	Patientens fördel och rätt
12) viktigt för patienten att få uttrycka sig på modersmålet	
13) snöpligt att ta tolk	
14) behagligare att få vård på modersmålet	
15) en plikt att kunna svenska	
16) ett tvåspråkigt land	
17) flytande kommunikation viktig	

Varför är det inte till nytta med svenska i arbetslivet? ÅBO (Hur de studerande motiverar att de inte har nytta?)

MOTIVERING "underkategorier"	överkategorier
1) kommer inte att jobba på ett område där svenska inte är majoritetsspråket	Arbetet utanför svenskbehov
2) kommer inte att jobba på Åbo-trakten	
3) kommer att jobba långt borta av svenskbehov	
4) engelska viktigare	Andra språk räcker
5) med engelska klarar man sig med yngre svenskspråkiga	
6) jag har klarat mig med finska med svenksspråkiga	

Vad är det för nytta med svenska? TAMMERFORS (Hur de studerande motiverar att svenska är till nytta?)

MOTIVERING "underkategorier"	överkategorier
1) att jobba utomlands	Att jobba utanför Finland
2) möjligt att jobba i Norden	
3) ska jobba i Sverige	
4) många svenskspråkiga i Finland	Svenskspråkiga finns
5) behövs på stora sjukhus	
6) har redan träffat svenskspråkiga patienter	
7) kommer att jobba i Åbo-trakten	
8) i PSHP många svenskspråkiga patienter	Arbete på ett tvåspråkigt område
9) i Åbo eller Helsingfors kunde behövas mera	
10) om man jobbar på tvåspråkigt område	
11) interaktion med patienten på hans eget språk viktigt	Patientens fördel och rätt
12) tvåspråkigt land	
13) artigt att kunna svenska	
14) betjäning på patientens modersmål är en plikt	
15) en tryggare vårdmiljö	
16) sjukskötarens plikt att kunna svenska	
17) flytande kommunikation viktig	
18) nytta av vilket språk som helst	Alla språk nyttiga

Varför är det inte till nytta av svenska? TAMMERFORS (Hur de studerande motiverar att de inte har nytta?)

MOTIVERING "underkategorier"	överkategorier
1) i operationssalen i Tammerfors behövs inte	Arbetet utanför svensksbehov
2) behövs inte på små inlandssjukhus	
3) inte nytta på områden där jag jobbar	
4) nytta bara i västra Finland	
5) har aldrig behövt svenska	
6) i Finland räcker finska och engelska	Andra språk räcker